

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

De affectieve plot: over de vroege romans van Marcel Möring

Haar, G. van de

Citation

Haar, G. van de. (2026, March 13). *De affectieve plot: over de vroege romans van Marcel Möring*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4297244>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4297244>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bibliografie

Titels met een * hebben betrekking op het werk van Marcel Möring.

A

- *Aben 2011 – Suzanne Aben, *Honing trekt mieren aan: Symbolische productie en beeldvorming van Jan Siebelink, Marcel Möring en Charlotte Mutsaers bij Meulenhoff en De Bezige Bij*. Masterscriptie Redacteur/Editor bij Universiteit van Amsterdam onder begeleiding van Lisa Kuitert, februari 2011
- *Abicht 1997 – Ludo Abicht, 'De toren van Babel staat niet in Babylon: De jongste roman van Marcel Möring', *Streven*, jg. 64, nr. 10, november 1997, 947-949
- Abrams [1953] 1974 – M.H. Abrams, *The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition*. London/Oxford/New York: Oxford University Press 1953, reprint 1974
- Adams 2011 – Jenni Adams, *Magic Realism in Holocaust Literature: Troping the Traumatic Real*. London: Palgrave Macmillan 2011
- Akker, Van den 1985 – W.J. van den Akker, *Een dichter schreit niet: De poetica van M. Nijhoff*. Met afzonderlijk deel *Aantekeningen*. Utrecht: Veen [1985]
- *Adriaens 1997 – Manu Adriaens, 'Ik wil nog altijd wereldkampioen schrijver worden' (interview), *De Standaard*, 23 oktober 1997
- Algemeen Letterkundig Lexicon* 2012-..., DBNL, https://www.dbnl.org/tekst/dela012alge01_01, geraadpleegd juli 2025 [G.J. van Bork e.a.]
- Alphen, van 1997 – Ernst van Alphen, *Caught by History: Holocaust Effects in Contemporary Art, Literature, and Theory*. Stanford: Stanford University Press 1997
- Alphen, van 2004 – Ernst van Alphen, *Schaduw en spel: Herbeleving, historisering en verbeelding van de holocaust*. Rotterdam: NAI Uitgevers 2004
- Alphen, van 2005 – Ernst van Alphen, *Art in Mind: How Contemporary Images Shape Thought*. Chicago/London: University of Chicago Press 2005
- Alphen, van 2006 – Ernst van Alphen, 'Second Generation Testimony, Transmission of Trauma, and Postmemory', *Poetics Today*, vol. 27, no. 2, Summer 2006, 473-488
- Alphen, van 2008 – Ernst van Alphen, 'Affective operations of art and literature', *RES: Anthropology and Aesthetics* (Harvard), no. 53/54, Spring/Autumn 2008, 20-30
- *Anbeek 1997 – Ton Anbeek, 'Kannibaal of psychiater? – De recensent, ook der recensenten', *Literatuur*, jg. 14, nr. 3, mei-juni 1997, 138-139
- *Anbeek 1999 – Ton Anbeek, 'Nawoord', *Literatuur*, jg. 16, nr. 2, maart-april 1999, 112
- *Andeweg 2011 – Agnes Andeweg. *Griezelig gewoon. Gotieke verschijningen in Nederlandse romans, 1980-1995*. Amsterdam: University Press 2011 (oorspr. dissertatie Maastricht 2010)
- Andeweg 2015 – Agnes Andeweg, 'Manifestations of the Flying Dutchman: On Materializing Ghosts and (Not) Remembering the Colonial Past', *Cultural History* vol. 4, no. 2, 2015, 187-205
- Anderson 1965 – George Kumler Anderson, *The Legend of the Wandering Jew*. Providence, R.I: Brown University Press 1965
- *Anker 1992 – Robert Anker, 'Het verlangen dat het leven eindelijk begint' [over *Het grote verlangen*], *Het Parool*, 2 mei 1992
- *Anker 1997 – Robert Anker, 'Een barricade van antiek meubilair' [over *In Babylon*], *Het Parool*, 21 februari 1997

- Ankersmit 2005 – Frank Ankersmit, *Sublime historical experience*. Stanford, CA: Stanford University Press 2005. Cultural Memory in the Present. Vgl. *De sublieme historische ervaring*. Groningen: Historische Uitgeverij 2007, vertaald door Ronald Kuil
- *Arian & Schutte 1995 – Max Arian & Xandra Schutte, ‘De herdachte oorlog’ (interview met Marcel Möring en Graa Boomsma), *De Groene Amsterdammer*, 15 maart 1995
- Aristoteles vert. 2017, *Poëtica*. Groningen: Historische uitgeverij 2017, vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Piet Gerbrandy en Casper de Jonge
- Armstrong 2005 – Paul B. Armstrong, ‘Phenomenology’, in: Hopkins 2005, 731-735
- Attridge 2004 – Derek Attridge, *The Singularity of Literature*. London/New York: Routledge, 2004
- Attridge 2004b – Derek Attridge, *J.M. Coetzee & The Ethics of Reading: Literature in the Event*. Chicago: University of Chicago Press, 2004
- Attridge 2015 – Derek Attridge, ‘Autonomy, the Singular Literary Work, and the Multilingualism of Hermans’s *Nooit meer slapen*’, *Journal of Dutch Literature*, vol. 6, nr. 1, 2015, 17-32
- Auerbach [1946] 1991 – Erich Auerbach, *Mimesis: de weergave van de werkelijkheid in de westerse literatuur*. Amsterdam: Agon 1991, vertaald door Hans Oranje. Oorspr. *Mimesis: dargestellte Wirklichkeit in der abendländischen Literatur*. Bern: Francke 1946

B

- Baetens e.a. 2009 – Jan Baetens, Joost de Bloois, Anneleen Masschelein, Ginette Verstraete, *Culturele studies: Theorie in de praktijk*, Nijmegen: Vantilt 2009
- *Balk-Smit Duyzentkunst 1991 – Frida Balk-Smit Duyzentkunst, ‘Wilde Oedipus met zijn moeder trouwen? Over de noodzakelijke integratie van taal- en letterkunde’, *Neerlandica extra muros*, jg. 29, nr. 2, mei 1991, 6-11
- *Bakker 1991 – Jan-Hendrik Bakker, ‘Marcel Möring krijgt Geertjan Lubberhuizenprijs: Het geultje in onze bovenlip’ (interview), *Haagsche Courant*, 26 april 1991
- Bakhtin [1935/1975] 1981 – Mikhail Mikhailovich Bakhtin, ‘Discourse in the Novel’ [1935], in: idem, *The Dialogic Imagination: Four Essays*. Austin: University of Texas Press 1981, edited by Michael Holquist, translated by Caryl Emerson and Michael Holquist. Orig. *Voprosy literatury i estetiki*. Moskou [1935-1941] 1975, 259-422
- *Barnard & Van de Haar 2009 – Marcel Barnard & Gerda van de Haar (red.), *De bijbel cultureel. De bijbel in de kunsten van de twintigste eeuw*, m.m.v. Jaap Goedegebuure e.a., Zoetermeer: Meinema 2009
- Bax 2002 – Sander Bax, ‘Het literaire tijdschrift De Revisor en het postmodernisme: Reactie op een beschouwing van Jaap Goedegebuure’, *Nederlandse letterkunde*, jg. 7, 2002, 152-156
- Bax 2004 – Sander Bax, ‘Vorm is als het wiel van een auto: Over realisme, postmodernisme en commercialiteit in Nederlandse literatuur uit de jaren zeventig’, *Nederlandse letterkunde*, jg. 9, nr. 4, 2004, 361-379
- Bax 2007 – Sander Bax, *De taak van de schrijver: Het poëtische debat in de Nederlandse literatuur (1968-1985)*, ’s-Hertogenbosch: Next Academic 2007 (dissertatie Tilburg)
- Bax 2009 – Sander Bax, ‘Met zijn rug naar de toekomst: Harry Mulisch als historicus van de Tweede Wereldoorlog’, *Nederlandse Letterkunde*, jg. 14, nr. 3, 2009, 216-244
- Bax 2009b – Sander Bax, ‘Waar ernst was, moet spel komen: Harry Mulisch tussen Groot Schrijver en Publieke Intellectueel’, *Tijdschrift voor tijdschriftstudies*, jg. 2009, nrs. 25-26, 35-52
- Bax 2010 – Sander Bax, ‘De stem die geen stem geeft: Lucebert tussen mystiek en moraal’, *Liter*, jg. 13, nr. 58, juli 2010, 33-43, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006201001_01/_lit006201001_01_0029.php, geraadpleegd augustus 2023

- Bax 2015 – Sander Bax, *De Mulisch mythe: Harry Mulisch – schrijver, intellectueel, icoon*. Amsterdam: Meulenhoff [2015]
- *Bax 2017 – Sander Bax, 'Altijd de vreemdeling, steeds nieuw: over *Eden* van Marcel Möring', <https://www.dereactor.org/teksten/altijd-de-vreemdeling-steeds-nieuw>, 5 mei 2017, geraadpleegd september 2023
- Bax 2019 – Sander Bax, *De literatuur draait door: De schrijver in het mediatijdperk*. Amsterdam: Prometheus 2019
- *Bax 2024 – Sander Bax, *Schrijversmythen: literatuur en schrijverschap tussen 1880 en 2020*. Amsterdam: Prometheus 2024
- *Beek, van der 2013 – Menno van der Beek, 'Een probleem, maar niet het mijne: Marcel Möring herlezen [3] – over *Mendel* (1990/2008)', *Liter*, jg. 16, nr. 70, juni 2013, 45-48, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006201301_01/_lit006201301_01_0028.php, geraadpleegd mei 2025
- Van der Beek & Van de Haar – Menno van der Beek & Gerda van de Haar in gesprek met Jon Fosse, 'Ik besloot in mijn leven één psalm te schrijven', *Liter*, jg. 26, nr. 109, juni 2023, 47-54
- *Beekman 1996 – K.D. Beekman, 'Anekdotische beschouwingen over plagiaat', *Ons erfdeel*, jg. 39, nr. 3, mei-juni 1996, 391-397
- *Beekman 2008 – Klaus Beekman, 'Hugo Jeroen Antonius Verdaasdonk: Amsterdam 7 juni 1945 – Amsterdam 9 oktober 2007', *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden*, Leiden 2007-2008 [versch. 2009], 164-175.
- *Beijert [1993] 2003 – Jan Beijert, 'Hoer, 18 december 1993', in: *Het beste van Beijert*. Groningen: Noordhoek, 2003, 87-89
- Bel 1986 – Jacqueline Bel, 'De mystiek in de Nederlandse letterkunde rond de eeuwwisseling', *Forum der letteren* jg. 27, nr. 2, 81-92
- Benjamin 2023 – Andrew Benjamin (ed.), *Heidegger and Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press 2023
- *Bergh, van den 2013 – Tewin van den Bergh, 'In het hoofd van Sam: Marcel Möring herlezen [2] – over *Het grote verlangen* (1992)', *Liter*, jg. 16, nr. 70, juni 2013, 43-44, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006201301_01/_lit006201301_01_0027.php, geraadpleegd mei 2025
- *Berkvens 1995 – Christiane Berkvens-Stevelinck, 'Mörings zoektocht naar authenticiteit' (interview), *Nieuw Letterkundig Magazijn*, jg. 13, nr. 1, april 1995, 2-4
- Bersselaar, van den [1997] 2016 – Victor van den Bersselaar, *Wetenschapsfilosofie in veelvoud: Fundamenten voor onderzoek en professioneel handelen*. Bussum: Coutinho, 5^e oplage 2016 van 2^e herz. druk 2003, 1^e druk 1997
- Bertens 2008 – Hans Bertens, *Literary Theory: The Basics*, 2nd edition, London/New York: Routledge
- *Beuningen, van 1994 – Helga van Beuningen, 'Literarisches Übersetzen aus dem Niederländischen', *Nachbarsprache Niederländisch*, vol. 9, nr. 1, 1994, 11-20
- Biale 1982 – David Biale, *Gershom Scholem: Kabbalah and Counter-History*, Cambridge MA/London: Harvard University Press, 1979, 2nd ed. 1982
- *Binding 1999 – Paul Binding, 'Finding a place to die', *Times Literary Supplement*, July 2, 1999.
- *Binding 2009 – Paul Binding, 'In a Dark Wood' [Dis], *The Independent*, March 6, 2009.
- *Blanken 1991 – Henk Blanken, 'Kom maar op met die andere wang' (interview), *de Volkskrant*, 17 mei 1991
- *Blanken 1992 – Henk Blanken, 'Schrijven: de kunst om te blijven zitten. Interview met Marcel Möring', *Nieuw wereldtijdschrift*, jg. 9, nr. 5, september-oktober 1992, 26-37
- Blanken 2015 – Henk Blanken, 'Ergens moet God op een ladder staan' (interview met Sam Drukker), www.henkblanken.nl, geraadpleegd september 2016. Vgl. het corresponderende hoofdstuk in: Henk Blanken, *Pistoolvinger: Parkinson en de schoonheid van het verval*. Amsterdam: Atlas 2015

- *Blink, van den 2017 – Pieter van den Blink, ‘Alles heeft een wortel’ (interview), *Trouw*, 11 maart 2017
- *Blom 1986 – Peter Blom, ‘Kolk-amateurproductie *Vertelsels* sterft in vele meters tekst’, *Nieuwsblad van het Noorden*, 31 mei 1986
- **Bloomsbury Good Reading Guide: what to read and what to read next*. Ed. by Nick Rennison. Bloomsbury: Bloomsbury Publishing PLC 2002
- Boer, de & Smaling 2011 – Fijgje de Boer & Adri Smaling (red.), *Benaderingen in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom 2011
- Boer, Fijgje de 2016 – Fijgje de Boer, ‘De Grounded Theory Approach: een update’, *Kwalon: tijdschrift voor kwalitatief onderzoek*, jg. 16, nr. 1, 2011, 25-33
- Boer, Theo de 1989 – Theo de Boer, *Van Brentano tot Levinas: studies over de fenomenologie*. Meppel [etc.]: Boom 1989
- *Boerstra 2007 – Padu Boerstra, ‘Uitgever Tilly Hermans’ (interview), *Vrij Nederland*, 25 augustus 2007
- *Boomsma 2006 – Graa Boomsma, ‘Gedist?’ [over *Dis*], *De Groene Amsterdammer*, 15 december 2006
- Booth [1961] 1983 – Wayne C. Booth, *The Rhetoric of Fiction: Second edition*. Chicago/London: University of Chicago Press 1983, first edition 1961
- Booth 1974 – Wayne C. Booth, *A Rhetoric of Irony*. Chicago/London: University of Chicago Press 1974
- Booth 1988 – Wayne C. Booth, *The Company We Keep: An Ethics of Fiction*. Berkeley [etc.]: University of California Press 1988
- *Borgdorff 2013 – Len Borgdorff, ‘Loose ends: Marcel Möring herlezen [1] – over *Dis* (2006)’, *Liter*, jg. 16, nr. 69, maart 2013, 28-32
- *Borgdorff & Van de Haar 2017 – Len Borgdorff & Gerda van de Haar, ‘Aan tafel met twee Griekse helden: de knoefbakker – Tommy Wieringa en *Liter* bij Marcel Möring’ (interview), *Liter*, jg. 20, nr. 86, juni 2017, 56-69
- *Borgdorff & Van de Haar 2017b – Len Borgdorff & Gerda van de Haar, ‘Aan tafel met twee Griekse helden: de moeders – Tommy Wieringa en *Liter* bij Marcel Möring’ (interview), *Liter*, jg. 20, nr. 88, december 2017, 59-69
- *Bork, van 2003-... – G.J. van Bork, *Schrijvers en dichters: DBNL biografieënproject I, 2003-...*, https://www.dbnl.org/tekst/bork001schr01_01/index.php, geraadpleegd juli 2025
- *Bork, van 2010 – G.J. van Bork, ‘Marcel Möring’ [februari 2010], in: Van Bork 2003-..., geraadpleegd juli 2025
- *Borre, van den 1993 – Roger van den Borre, ‘Een droom van een boek, een nachtmerrie van een prijs: Omtrent de AKO-prijzen 1993’ [over *Het grote verlangen*], *De Vlaamsche Gids*, jg. 77, nr. 5, september-oktober 1993, 13-15
- Bremmers, Van der Heiden & Reynaert 2018 – Chris Bremmers, Gert-Jan van der Heiden & Peter Reynaert, *Fenomenologie als houding: Bijdragen aan een fenomenologische wijsbegeerte*. Brussel: University Press Antwerp 2018
- Brennan 2004 – Teresa Brennan, *The Transmission of Affect*. Ithaca, New York: Cornell University Press 2004
- *Braal, de 2013 – Wilke de Braal, ‘Een groots maal: Marcel Möring herlezen [5] – over *In Babylon* (1997)’, *Liter*, jg. 16, nr. 71, september 2013, 12-14
- Bourdieu [1992] 1994 – Pierre Bourdieu, *De regels van de kunst: Wording en structuur van het literaire veld*. Amsterdam: Van Gennep 1994, vertaald door Rokus Hofstede. Oorspr. *Les règles de l'art: Genèse et structure du champ littéraire*. Paris: Seuil 1992
- *Bousset 1991 – Hugo Bousset, ‘On-nederlandse auteurs’, in: *Over Nederlandse literatuur nu* (onder red. van Peter de Boer e.a.), speciaal nummer van *Maatstaf*, jg. 39, nr. 8-9, september 1991, 48-63

- *Bousset 1993 – Hugo Bousset, *De gulden snede: Over Nederlands proza na 1980*. Amsterdam: Meulenhoff/Leuven: Kritak 1993, m.n. 'De Gulden Snede' (11-36) en 'Drie feestelijke debuten: Over M. Februari, P.F. Thomése en Marcel Möring' (258-272)
- *Brace 2002 – Marianne Brace, 'Marcel Möring: I decided not to be what everyone wanted me to be' (interview), *The Independent*, 22 June 2002
- *Brands 2011 – Wim Brands, interview met Marcel Möring in 'Brands met Boeken' op VPRO-tv, zondag 17 april 2011, 11.20 uur
- *Brems 1997 – Elke Brems, 'In elke kamer een val' [over *In Babylon*], *Nieuw wereldtijdschrift* (NWT), jg. 14, nr. 4, september-oktober 1997, 77-79
- *Brems 2016 – Hugo Brems, *Altijd weer vogels die nesten beginnen: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*. Amsterdam: Bert Bakker 2016 (5de druk), https://www.dbnl.org/tekst/brem012alti02_01/brem012alti02_01_0014.php, geraadpleegd mei 2025
- Brockhus 2015 – Femke Brockhus, *Repetitie kent geen geheugen: Een analyse van de representatie van herinneringen in 'Louteringsberg' van Marcel Möring*, masterscriptie Moderne Nederlandse letterkunde onder begeleiding van Yra van Dijk, Universiteit Leiden 2015
- Broich & Pfister 1985 – Ulrich Broich & Manfred Pfister, *Intertextualität: Formen, Funktionen, anglistische Fallstudien*, Tübingen: Niemeyer 1985
- Bruns 2005 – Gerald L. Bruns, 'Martin Heidegger', in: Hopkins 2005, 484-486
- *Brus 1999 – Erik Brus, 'Ten slotte: Over Marcel Möring' [over *Naakt en namaak*], *Passionate*, jg. 6, nr. 6, november-december 1999, 50-51
- Buber [1908/1927] 1968 – Martin Buber, *De legende van den Baalsjém*, Zupthen: Thieme 1927, 4e druk, Deventer: Kluwer 1968, vertaald door R. Colaço Osorio-Swaab. Oorspr. *Die Legende des Baal Schem*. Frankfurt am Main: Rütten und Loenig 1908. In 2016 verscheen bij Bijleveld in Utrecht een geheel herziene editie met de prenten van de 'Chassidische legenden' door Hendrik Nicolaas Werkman (vertaling bewerkt door Jakob Mordegaai)
- Buber [1948] 1996 – Martin Buber, *De weg van de mens*, Utrecht: Servire 1996, vertaald door Louise Moor. Oorspr. *Der Weg des Menschen*. 's-Gravenhage: Boucher 1948 (10^e druk Cothen: Juwelenschip 2012)
- *Bultinck 1997 – Bert Bultinck, 'Marcel Möring: In Babylon', *Leesidee: kritisch-bibliografisch tijdschrift*, jg. 3, nr. 3, april 1997, 170
- Burnier 1988 – Andreas Burnier, *Mystiek en magie in de literatuur*. Leiden: Martinus Nijhoff/Ver. OKW 1988. Albert Verweylezingen 1988
- Buuren, van 1988 – M.B. van Buuren, *Filosofie van de algemene literatuurwetenschap*. Leiden: Martinus Nijhoff 1988. Serie Wetenschapsfilosofie
- *Buurman, den 1991 – Eva den Buurman, 'Auteur Marcel Möring valt in de prijzen met zijn debuutroman', *Nieuw Israëlietisch Weekblad*, 29 maart 1991, 29
- Buwalda 1993 – Minne Buwalda (red.), *Hogere sferen: Alchemie, gnosis, kabbala en hermetische filosofie in de kunst*. Amsterdam: Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam & De Balie

C

- Carrette 2000 – Jeremy Carrette, *Foucault and Religion: Spiritual Corporality and Political Spirituality*. London etc.: Routledge, 2000
- *Cartens 1991 – Daan Cartens, 'Het principe van de springprocessie' [over *Mendel*], *Ons erfdeel*, jg. 34, nr. 3, mei-juni 1991, 437-439
- *Cartens 1993 – Daan Cartens, 'Wijze lessen' [over *Het grote verlangen*], *Ons erfdeel*, jg. 36, nr. 1 januari-februari 1993, 114-115
- *Cartens 1997 – Daan Cartens, 'Reiziger door de tijd: Over het werk van Marcel Möring', *Ons erfdeel*, jg. 40, nr. 4, september-oktober 1997, 494-501. Vertaald als 'A Traveller Through

- Time: The Work of Marcel Möring', *Low Countries* 1998-1999 [published 1998], 170-177. Bewerkt en vertaald als 'Un foisonnement d'histoires: Les romans de Marcel Möring', *Septentrion*, vol. 28, no. 3, septembre 1999, 12-20
- *Cartens 2011 – Daan Cartens, 'Een man die zichzelf speelt: *Louteringsberg* van Marcel Möring', *Ons erfdeel*, jg. 54, nr. 4, november 2011, 176-178
- Caruth 1996 – Cathy Caruth, *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Baltimore, Md: Johns Hopkins University Press
- Cazeaux 2011 – Clive Cazeaux, *The Continental Aesthetics Reader. Second Edition*. London/ New York: Routledge 2011 [1st ed. 2000]
- Claassen 2012 – Eefje Claassen, *Author representations in literary reading*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins 2012 (oorspr. dissertatie Vrije Universiteit Amsterdam 2009)
- Claes 1988 – Paul Claes, *Echo's echo's: de kunst van de allusie*. Amsterdam: De Bezige Bij 1988
- Clark 2005 – Timothy Clark, *The Poetics of Singularity: The Counter-Culturalist Turn in Heidegger, Derrida, Blanchot and the Later Gadamer*. Edinburgh: Edinburgh University Press 2005
- Clough 2008 – Patricia Clough, 'The Affective Turn: Political Economy, Biomedica and Bodies', *Theory, Culture & Society*, vol. 25, no. 1, 2008, 1-22
- *Cohen & Vanheste 2006 – Mischa Cohen en Tomas Vanheste, 'Mijn libido zit in mijn schrijven' (interview met Marcel Möring en mensen uit zijn omgeving) *Vrij Nederland*, 15 juli 2006. Ook in: Frénk van der Linden en Freddy van Thijn (red.), *Het moet pijnlijk blijven: de mooiste schrijversinterviews*. [Amsterdam]: AKO 2011, 332-344
- Cuddon 2013 – J.A. Cuddon, revised by M.A.R. Habib, *Dictionary of Literary Terms and Literary Theory, 5th Edition*, Wiley-Blackwell 2013
- Culler 2000 – Jonathan Culler, 'Philosophy and Literature: The Fortunes of the Performative', *Poetics Today*, vol. 21, no. 3, Fall 2000, 503-519

D

- Dalle Pezze 2006 – Barbara Dalle Pezze, 'Heidegger on "Gelassenheit"', *Minerva: an Internet Journal of Philosophy* jg. 10, 2006, 94-122
- Dalle Pezze 2008 – Barbara Dalle Pezze, *Martin Heidegger and Meister Eckhart: A Path Towards 'Gelassenheit'*, Lewiston (NY) [etc.]: Edwin Mellen Press 2008
- Damasio [1994] 2006 – Antonio R. Damasio, *Descartes' error: emotion, reason and the human brain*. New York: Putnam's 1994; London: Vintage 2006
- *De Decker 2001 – Jacques De Decker, 'Haute fiction des Pays-Bas: Le roman néerlandais prospère: la preuve par Ruebsamen et Möring', *Le Soir*, 23-24 mai 2001
- *Deel, van 1990 – T. van Deel, 'Hoe kan het dat we door blijven leven?' [over *Mendel*], *Trouw*, 6 december 1990
- *Deel, van 1991 – T. van Deel, 'Hoeveel afscheid kan een mens verdragen?' [essay, over *Mendel*], *Trouw*, 16 mei 1991
- Del Pilar & Peeren 2012 – María Del Pilar & Esther Peeren, *The Spectralities Reader: Ghosts and Haunting in Contemporary Cultural Theory*. London: Bloomsbury 2012
- Deleuze & Guattari [1972] 2021, Gilles Deleuze & Félix Guattari, *Anti-Oedipus [Kapitalisme en schizofrenie 1]*. Utrecht: Ten Have 2021, geheel herziene vertaling door Joost Beerten; met een woord vooraf door Michel Foucault en een nawoord door Peter De Graeve. Oorspr. *L'Anti-Édipe*. Nouvelle édition augmentée, Paris: Les Éditions de Minuit 1972
- Demeyer & Vitse 2021 – Hans Demeyer & Sven Vitse, *Affectieve crisis, literair herstel: De romans van de millennialgeneratie*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2021
- Demeyer & Vitse, 2021b – Hans Demeyer & Sven Vitse, 'The Affective Dominant: Affective Crisis and Contemporary Fiction' *Poetics Today* 42 (4) 541-574, <https://doi.org/10.1215/03335372-9356851>

- Derrida [1967] 2011 – *Voice and Phenomenon: Introduction to the Problem of the Sign in Husserl's Phenomenology*. Evanston, IL: Northwestern University Press 2011, translated by Leonard Lawlor (cf. translation 1973, *Speech and Phenomena*, by David B. Allison). Orig. *La Voix et le Phénomène*. Paris: Presses Universitaires de France 1967
- Derrida [1993] 2006 – Jacques Derrida & Peggy Kamuf, *Specters of Marx: The State of the Debt, the Work of Mourning and the New International*. New York [etc.]: Routledge 2006. Routledge classics. Orig. *Spectres de Marx*. Paris: Galilée 1993
- Deugd, de 1966 – C. de Deugd, *Het metafysisch grondpatroon van het romantische literaire denken: De fenomenologie van een geestesgesteldheid*. Groningen: J.B. Wolters 1966 (dissertatie Utrecht)
- D'haen & Bertens 1988 – Hans Bertens & Theo D'haen (eds.), *Postmodern Fiction in Europe and the Americas*. Leiden: Brill 1988. Literature and Cultural Studies – Book Archive pre-2000/Postmodern Studies 1
- *Diepstraten 1992 – Johan Diepstraten, 'Een zwerftocht door niemandsland', *De Stem*, 27 maart 1992
- *Diepstraten [1997] 2000 – Johan Diepstraten, 'Marcel Möring: In Babylon – interview', hoofdstuk 173 van: Idem, *De kunst van het schrijven: Interviews en recensies*, Arnhem: Ellessy 2000, 427-432. Eerder verschenen in *De Stem* op 6 maart 1997 en in *De Gelderlander* op 1 mei 1997
- *Dieckmann 1998 – Dorothea Dieckmann, 'Der Seefahrer im Mann: Blinde Passagiere – zwei niederländische Romane' [over *In Babylon*], *NBZ*, 15. Oktober 1998
- *Dijk, André van 1997, André van Dijk, 'De ontdekking van Babylon' [over *In Babylon*], *In de Waagschaal*, jg. 26, nr. 7, 24 mei 1997, 212-216
- Dijk, van 1998 – Yra van Dijk, 'Het wit bij Celan', *Raster*, jg. 1998, nr. 82, 95-100
- Dijk, van 2006 – Yra van Dijk, *Leegte, leegte die ademt: Het typografisch wit in de moderne poëzie*. Nijmegen: Vantilt 2006 (dissertatie Universiteit van Amsterdam 2005)
- Dijk, van 2010 – Yra van Dijk, 'Op inspiratie wacht je niet: Plagiaat, imitatie en re-enactment in de romans van Arnon Grunberg', *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, jg. 126, nr. 3, 2010, 228-241
- Dijk, van 2016 – Yra van Dijk, [over] 'Jan Konst, *Alles waan: Louis Ferron en het Derde Rijk* (2015)', *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* jg. 132, nr. 1, 2016, platformwww.tntl.nl/boekbeoordelingen 25 november 2015 (geraadpleegd augustus 2025)
- Dijk, van 2016b – Yra van Dijk, 'De morele getuige: Over trauma en literatuur', in: *Jan Campert-stichting Jaarboek 2016*. Den Haag: Jan Campert-Stichting, 2016, 66-73
- Dijk, van 2018 – Yra van Dijk, *Afgrond zonder vangnet: liefde en geweld in het werk van Arnon Grunberg*. Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar 2018
- Dijk, van, De Pourcq & De Strycker 2013 – Yra van Dijk, Maarten De Pourcq & Carl De Strycker (red.), *Draden in het donker: Intertekstualiteit in theorie en praktijk*, Nijmegen: Vantilt 2013
- *Dijl, van 1997 – Frank van Dijl, [over *In Babylon*], *Algemeen Dagblad*, 21 februari 1997
- *Dijl, van 1997b – Frank van Dijl, 'De schrijver bepaalt wat er gebeurt' (interview), *Transito*, 1997, nr. 1, 22-29
- Dorleijn 1989 – G.J. Dorleijn, *Terug naar de auteur: Over de dichter M. Nijhoff*. Baarn: De Prom 1989
- Dorleijn, Grüttemeier & Korthals Altes 2010 – G.J. Dorleijn, R. Grüttemeier & E.J. Korthals Altes (eds.), *Authorship Revisited: Conceptions of Authorship around 1900 and 2000*. Leuven/Paris/Walpole MA: Peeters 2010. Groningen Studies in Cultural Change 38
- Doyle 2004 – Charles Clay Doyle, 'In Aqua Scribere: The Evolution of a Current Proverb'. In: Kimberly J. Lau, Peter Tokofsky & Stephen D. Winick, *What Goes Around Comes Around: The Circulation of Proverbs in Contemporary Life*. Logan, Utah: Utah State University Press 2004, 20-36 (online, geraadpleegd juli 2025)

- Dresden (1997) 1991 – S. Dresden, Vervolging, vernietiging, literatuur. Amsterdam: Meulenhoff 1991, 3e druk 1997
- Durlacher 1990 – Jessica Durlacher, 'De roes van een zwijgende halfslaper' [over *Mendel*], *de Volkskrant*, 2 november 1990

E

- Eaglestone 2006 – Robert Eaglestone, Review 'Timothy Clark (2005) *The Poetics of Singularity: The Counter-Culturalist Turn in Heidegger, Derrida, Blanchot and the Later Gadamer*', *Culture Machine*, Reviews 2006, <https://culturemachine.net/reviews/clark-the-poetics-of-singularity-eaglestone/>, geraadpleegd juli 2025
- Eco 1994 – Umberto Eco, *Zes wandelingen door fictieve bossen*. Amsterdam: Bert Bakker 1994, De Charles Eliot Norton-lezingen 1993, vertaald door Ronald Jonkers. Oorspr. *Six Walks in the Fictional Woods*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1994
- Eckhart 2001 – Meister Eckhart, *Over God wil ik zwijgen II: preken*. Groningen: Historische Uitgeverij 2001, vertaald door C.O. Jellema
- Elliott & Attridge 2011 – Jane Elliott & Derek Attridge (eds.), *Theory After 'Theory'*. New York [etc.]: Routledge, 2011
- Encyclopedie van de mystiek* 2003 – Joris Baers, Gerrit Brinkman, Auke Jelsma, Otger Stegink (red.), *Encyclopedie van de mystiek: Fundamenten, tradities, perspectieven*. Kampen/Tielt: Kok/Lannoo 2003
- Endt 1993 – Enno Endt, 'November 1892: Paul Verlaine komt naar Nederland – Contacten tussen de Nederlandse en de Franse literatuur', in: *Nederlandse literatuur, een geschiedenis*, onder hoofdredactie van M.A. Schenkeveld-van der Dussen. Groningen: Martinus Nijhoff Uitgevers 1993, 540-549
- Ester, Van der Merwe & Mulder 2012 – Hans Ester, Chris van der Merwe & Ety Mulder, *Woordeloos tot verhaal: Trauma en narratief in Nederlands en Afrikaans*. Stellenbosch: Sun Press, 2012
- *Eugelink 2011 – Liesbeth Eugelink, 'Ik had het gevoel dat ik hand in hand met God wandelde: Religies van het boek (1) – In gesprek met Marcel Möring', *Liter*, jg. 14, nr. 62, juni 2011, 13-24

F

- Faesen 2003 – Rob Faesen, 'Mystiek en filologie', in: *Encyclopedie van de mystiek* 2003, 285-289
- Fish 1970 – Stanley Fish, 'Literature in the Reader: Affective Stylistics', *New Literary History*, vol. 2, no. 1, Autumn 1970, *A Symposium on Literary History*, 123-162
- Fludernik 1993 – Monika Fludernik, *The Fictions of Language and the Languages of Fiction: The Linguistic Representation of Speech and Consciousness*. Routledge, London 1993.
- Fludernik 1996 – Monika Fludernik, *Towards a 'Natural' Narratology*. London/New York: Routledge, 1996
- Fludernik 1996b – Monika Fludernik, 'Towards a Natural Narratology', *Journal of Literary Semantics*, vol. 25, no. 2, 1996, 97-141
- Fludernik [2006] 2009 – Monika Fludernik, *An Introduction to Narratology*. Abingdon/New York: Routledge 2009, translated by Patricia Häusler-Greenfield & Monika Fludernik. Orig. *Einführung in die Erzähltheorie*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 2006
- Fludernik 2018 – Monika Fludernik, 'Towards a 'Natural' Narratology: Twenty Years After', *Partial Answers: Journal of Literature and the History of Ideas*, vol. 16, no. 2, June 2018, 329-347

- *Fortuin 2017 – Arjen Fortuin, ‘Alles heeft een functie in de nieuwe Marcel Möring’ [over *Eden*], *NRC* 3 januari 2017
- Fowler [1977] 2003 – Roger Fowler, *Linguistics and the Novel*. London: Methuen 1977, 2nd edition London: Routledge 2003. The New Accent Series
- *Franke 2003 – Herman Franke, ‘Oerbeeld van de seksuele verhoudingen’, *de Volkskrant*, 28 november 2003
- *Frankfurter Allgemeine Zeitung 1998 – [over *In Babylon*], *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 6 oktober 1998
- Freed 2001 – Mark M. Freed, ‘Cultural Studies, Ethics, and the Eclipse of Agency’, *The Journal of the Midwest Modern Language Association*, vol. 34, no. 2, Spring 2001, 1-14
- Friedrich [1956] 1964 – Hugo Friedrich, *Die Struktur der modernen Lyrik: Von Baudelaire bis zur Gegenwart*. Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag 1956, 7^e druk 1964. Rowohlts deutsche Enzyklopädie
- Friedemann [1910] 1969 – Käte Friedemann, *Die Rolle des Erzählers in der Epik*. Leipzig: Haessel 1910. Untersuchungen zur neueren Sprach- und Literaturgeschichte, neue Folge, Heft 7. Unveränderter reprografischer Nachdruck Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1969
- Frijda [1986] 2005 – Nico Frijda, *De emoties: Een overzicht van onderzoek en theorie*. Amsterdam: Bert Bakker 1988, 6^e druk 2005, www.dbnl.org, geraadpleegd augustus 2025. Vertaald door Sonja van 't Hof en Marije de Jager. Oorspr. *The emotions*. Paris/Cambridge: Maison des Sciences de l'Homme & Cambridge University Press 1986

G

- Gadamer [1960] 2014 – Hans-Georg Gadamer, *Waarheid en methode: Hoofdpijnen van een filosofische hermeneutiek*. Nijmegen: Vantilt 2014, vertaald door Mark Wildschut. Oorspr. *Wahrheit und Methode: Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*, Tübingen 1960. Vertaling van ‘Wahrheit und Methode’, *Gesammelte Werke, Band I: Hermeneutik I*. Tübingen: Verlag Mohr Siebeck 2010
- Gale 2007 – *Gale Study Guide for Marcel Möring's In Babylon*, ed. by Ira Mark Milne & Jennifer Greve, Farmington Hills, MI: Gale/Cengage Learning 2007. Novels for Students 25. In 2015 uitgebracht als *BookRags Summary In Babylon*.
- Gardner [1949] 1972 – Helen Gardner, *The art of T.S. Eliot*. London: Cresset Press 1949, Faber & Faber 1968, repr. 1972
- Gelder, van 1993 – Henk van Gelder, ‘Vrolijk speurwerk naar plagiaat in de literatuur: Chaplin bedacht Kruieltje, [over *Opmars der plagiatoren* van Hans van Straten], *NRC Handelsblad*, 3 september 1993
- Genette [1972] 1980 – Gérard Genette, *Narrative Discourse: An Essay in Method*. Ithaca, New York: Cornell University Press 1980, foreword by Jonathan Culler, translated by Jane E. Lewin. Orig. ‘Discours du récit’, in: *Figures III*. Paris: Seuil 1972
- Genette [1983] 1988 – Gérard Genette, *Narrative Discourse Revisited*. Ithaca, New York: Cornell University Press 1988, translated by Jane E. Lewin. Orig. *Nouveau discours du récit*. Paris: Seuil 1983
- Genette [1987] 1997 – Gérard Genette, *Paratexts: Thresholds of Interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press 1997, foreword by Richard Macksey, translated by Jane E. Lewin. Literature, Culture, Theory 20. Orig. *Seuils*. Paris: Seuil 1987
- *Gerding 2003 – M.A.W. Gerding e.a., ‘Marcel Möring’, in: Idem, *Encyclopedie van Drenthe*. Assen: Van Gorcum 2003, 624
- Gerigk 1975 – Horst-Jürgen Gerigk, *Entwurf einer Theorie des literarischen Gebildes*. Berlin/New York: Walter de Gruyter 1975

- Gerigk 2016 – Horst-Jürgen Gerigk, *Lesendes Bewusstsein: Untersuchungen zur philosophischen Grundlage der Literaturwissenschaft*. Berlin/Boston: De Gruyter 2016. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen 42
- *Gerits 1997 – Joris Gerits, 'Wandelende joden, vliegende Hollanders', *Dietsche warande & Belfort*, jg. 142, nr. 4, augustus 1997, 531-536
- *Geursen 1994 – Willy Geursen, 'Met Sam, Lisa en Raph op weg door het leven: Mörings *Het grote verlangen* in klas of leeskring', *Tsjip*, jg. 4, nr. 2, juli 1994, 37-42, https://www.dbnl.org/tekst/_tsj001199401_01/_tsj001199401_01_0028.php, geraadpleegd mei 2025
- *Geursen-Scheers 1997 – Willy A. Geursen-Scheers, 'Het leven omgekeerd' [over *Mendel*], *In de Waagschaal*, jg. 26, nr. 14, 18 oktober 1997, 442-447
- Ghesquière 1975 – Rita Ghesquière, 'Emil Staigers opvattingen over literatuur en literatuurstudie', *Spiegel der letteren*, jg. 17, nr. 4, 1975, 285-300, https://www.dbnl.org/tekst/_spi007197501_01/_spi007197501_01_0019.php, geraadpleegd mei 2025 (op basis van dissertatie Leuven 1975)
- Ghesquière 1976 – Rita Ghesquière, 'Fenomenologie en literatuurstudie', *Spiegel der letteren*, jg. 18, nr. 2, 1976, 137-152, https://www.dbnl.org/tekst/_spi007197601_01/_spi007197601_01_0007.php#7, geraadpleegd mei 2025 (samenvatting dissertatie Leuven 1975)
- Girard [1961] 1986 – René Girard, *De romantische leugen en de romaneske waarheid*. Kampen/Antwerpen: Kok Agora/Pelckmans 1986, vertaald uit het Frans door Hans Weigand m.m.v. Hubert Darthenay. Oorspr. *Mensonge romantique et vérité romanesque*. Paris: Grasset 1961
- Glaser & Strauss [1967] 2006 – Barney G. Glaser & Anselm L. Strauss, *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine 1967, New Brunswick (USA)/London: Aldine Transaction 2006
- *Goedbloed 2013 – Liesbeth Goedbloed, 'Dagboek van een lezer: Over *Louteringsberg* (2011) van Marcel Möring', *Liter*, jg. 16, nr. 72, december 2013, 9-12
- Goedegebuure 1989 – Jaap Goedegebuure, *Nederlandse literatuur 1960-1988*. Amsterdam: De Arbeiderspers. Synthese
- *Goedegebuure 1990 – Jaap Goedegebuure, 'Gefnuikte levens' [over *Mendel*], *HP/De Tijd*, 16 november 1990
- Goedegebuure 1990b – Jaap Goedegebuure, 'De verbeelding aan de macht? Opvattingen over en proeven van Nederlandstalig verhalend proza na 1965', in: *Traditie en progressie, Handelingen van het 40ste Nederlands filologencongres*, 's-Gravenhage, 1990 [1988], 23-31
- *Goedegebuure 1992 – Jaap Goedegebuure, 'Grote gevoelens, grote risico's' [over *Het grote verlangen*], *HP/De Tijd*, 20 maart 1992
- Goedegebuure 1994 – Jaap Goedegebuure, 'Literatuur en emotie in de achttiende en negentiende eeuw', *Forum der letteren*, jg. 35, 1994, 174-184, https://www.dbnl.org/tekst/_for004199401_01/_for004199401_01_0016.php, geraadpleegd mei 2025
- Goedegebuure 1996 – Jaap Goedegebuure, 'Daughter of Theology'. In: Willie van Peer, Harald Hendrix, Joost J. Kloek & Sophie Levie (ed.), *Search for a New Alphabet: Literary Studies in a Changing World – In Honor of Douwe Fokkema*. Amsterdam: John Benjamins 1996, 94-98
- Goedegebuure 1999 – Jaap Goedegebuure, *Zee, berg, rivier: Het leven van H. Marsman*. Amsterdam/Antwerpen: Arbeiderspers 1999. Open Domein nr. 35
- Goedegebuure 2001 – Jaap Goedegebuure, 'Postmoderne modernisten en modernistische postmodernen: Nederlandstalige schrijvers van de twintigste eeuw herlezen', *Nederlandse letterkunde*, jg. 6, 2001, 13-31
- Goedegebuure 2006 – J.L. Goedegebuure, *Het mythische substraat: Verhaalpatronen in de Nederlandse literatuur in de 20e eeuw*, oratie Leiden 2006

- *Goedegebuure 2009 – Jaap Goedegebuure, ‘Gedoemd tot ballingschap’ [over de gestalte van de wandelende jood], in Barnard & Van de Haar 2009, 261-263
- Goedegebuure 2010 – Jaap Goedegebuure, *Nederlandse schrijvers en religie 1960-2010*. Nijmegen: Vantilt 2010
- Goedegebuure 2012 – Jaap Goedegebuure, *Het pernicieuze slot*. Afscheidsoratie Leiden 14 december 2012
- Goedegebuure 2012b – Jaap Goedegebuure, ‘Ad Acta gelegd: Verwerking van oorlogservaringen in de Nederlandse literatuur van na 1945’, in: Ester, Van der Merwe & Mulder 2012, 43-60
- Goedegebuure 2015 – Jaap Goedegebuure, *Wit licht: Poëzie en mystiek in de Nederlandse literatuur van 1890 tot nu*. Nijmegen: Vantilt 2015
- Goedegebuure 2016 – Jaap Goedegebuure, ‘Het oplichtend beeld: Epifanie, schilderkunst, literatuur’, www.leesliter.nl, 25 januari 2016, geraadpleegd november 2017 [tekst in mijn archief, GvdH]
- *Goedegebuure 2017 – Jaap Goedegebuure, ‘Het ideaal van een eeuwig nu’ [over *Eden*], *Trouw*, 7 januari 2017
- Goedegebuure 2025 – Jaap Goedegebuure, *Sympathie voor de duivel: De verbeelding van het kwaad in het werk van Nederlandse en Vlaamse schrijvers*. Haarlem: In de Knipscheer 2025
- Goedegebuure & Heynders 1991 – Jaap Goedegebuure & Odile Heynders, ‘Het breekbare licht open: Een beschouwing over impliciete poëticaliteit en problemen van interpretatie’, *De nieuwe taalgids*, jg. 84, nr. 6, 1991, 527-538
- Goedegebuure & Heynders 1996 – Jaap Goedegebuure & Odile Heynders, *Literatuurwetenschap in Nederland: Een vakgeschiedenis*. Amsterdam: Amsterdam University Press 1996
- Goedegebuure & Heynders 1997 – Jaap Goedegebuure & Odile Heynders, ‘De voortgang van het twintigste-eeuwse poëtica-onderzoek’, *Nederlandse letterkunde*, jg. 2, nr. 2, mei 1997, 162-167
- Goedegebuure & De Jong 2010 – Jaap Goedegebuure en Oek de Jong (red.), *Eckhart nu: tien visies op Meister Eckhart*. Amsterdam: Augustus 2010
- *Goedkoop 1997, Hans Goedkoop, ‘Een ontdekking van de werkelijkheid’ [over *In Babylon*], *NRC Handelsblad*, 28 februari 1997
- *Goeij, de 2000 – Bart de Goeij, ‘Scylla en Charybdis’ [over *Het grote verlangen*], *Parmentier*, jg. 10, nr. 4, 2000, 66-71, https://www.dbnl.org/tekst/_par012200001_01/_par012200001_01_0050.php, geraadpleegd mei 2025
- Gregg & Seigworth 2010 – Melissa Gregg & Gregory J. Seigworth (ed.), *The Affect Theory Reader*, Durham NC [etc.]: Duke University Press 2010
- Groot 2017 – Ger Groot, *De geest uit de fles: Hoe de moderne mens werd wie hij is*. Met illustraties uit de geschiedenis van de beeldende kunst, architectuur, muziek, opera, toneel en film. Rotterdam: Lemniscaat 2017
- Groenewegen 2015 – Hans Groenewegen, *De lezer van poëzie en mystiek*. Groningen: Historische uitgeverij 2015
- Grunberg 2014 – Arnon Grunberg, ‘Voetnoot’, voorpagina *de Volkskrant*, 5 april 2014
- Grüttemeier 2000 – Ralf Grüttemeier, ‘Bachtin en de narratologie: een aanzet tot kruisbestuiving’. In: Liesbeth Korthals Altes & Dick Schram (Hg.): *Literatuurwetenschap tussen betrokkenheid en distantie*. Assen: Van Gorcum, 145-156
- Guillory & Newstok 2025 – John Guillory & Scott L. Newstok, *On close reading*. Chicago: The University of Chicago Press 2025
- Gumbrecht 2008 – Hans Ulrich Gumbrecht, ‘Reading for the *Stimmung*? About the Ontology of Literature Today’, *boundary 2*, vol. 35, no. 3, Fall 2008, 213-221

- Gumbrecht 2009 – Hans Ulrich Gumbrecht, 'How (if at All) We Encounter What Remains Latent in Texts?', *Partial Answers: Journal of Literature and the History of Ideas*, vol. 7, no. 1, January 2009, 97-96
- Gumbrecht 2011 – Hans Ulrich Gumbrecht, *Stimmungen lesen. Über eine verdeckte Wirklichkeit der Literatur*. München: Karl Hanser Verlag, 2011. Edition Akzente
- Gumbrecht & Butler 2012 – Hans Ulrich Gumbrecht & Erik Butler, *Atmosphere, Mood, Stimmung: On a Hidden Potential of Literature*. Stanford, California: Stanford University Press 2012

H

- *Haar, van de 1997 – Gerda van de Haar, 'De ballingschapsroman van Marcel Möring: Een familiegeschiedenis als schets van de cultuur', *Wapenveld*, jg. 47, nr. 3, juni 1997, 105-111, <https://wapenveldonline.nl/artikel/1188/de-ballingschapsroman-van-marcel-moring/>, geraadpleegd maart 2025
- *Haar, van de 1999 – Gerda van de Haar, 'Overgave is niet hetzelfde als een blind geloof' (interview), *Liter*, jg. 2, nr. 10, december 1999, 13-28, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006199901_01/_lit006199901_01_0082.php, geraadpleegd maart 2025
- *Haar, van de 2000 – Gerda van de Haar, 'Het verhaal van David en Nur: Modelvliegen van Marcel Möring', *Centraal Weekblad*, 15 december 2000
- Haar, van de 2002 – Gerda van de Haar, 'Moreel lezen: de ontledende blik van René Girard', *Liter*, jg. 5, nr. 21, maart 2002, 34-52, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006200201_01/_lit006200201_01_0007.php, geraadpleegd augustus 2025
- Haar, van de 2005 – Gerda van de Haar, 'Zonder ironie geen ernst: over literatuur', *Wapenveld*, jg. 55, nr. 2, april 2005, 4-10, <https://wapenveldonline.nl/artikel/532/zonder-ironie-geen-ernst/>, geraadpleegd april 2025
- *Haar, van de 2007 – Gerda van de Haar, 'Soelaas' [over *Dis*], *Liter*, jg. 10, nr. 46, juni 2007, 70-73 https://www.dbnl.org/tekst/_lit006200701_01/_lit006200701_01_0033.php, geraadpleegd augustus 2025
- *Haar, van de 2009 – Gerda van de Haar, 'In Babylon. Presentatie bij 29 Daniël', in Barnard & Van de Haar 2009, 257-259
- *Haar, van de 2010 – Gerda van de Haar, 'Chronologie is voor de volgorde, chaos is voor het begrip: Verhalen vertellen in het oeuvre van Marcel Möring', *Armada*, jg. 16, nr. 60, oktober 2010 (thema-editie *Joodse identiteiten in de literatuur*), 95-105
- Haar, van de 2010b – Gerda van de Haar, 'Op zoek naar engagement: over *De revanche van de roman* van Thomas Vaessens', *Liter*, jg. 13, nr. 57, maart 2010, 54-60, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006201001_01/_lit006201001_01_0010.php, geraadpleegd juli 2025
- *Haar, van de 2012 – Gerda van de Haar, 'Marcel Möring: Mendel' in *Lexicon van literaire werken*, https://www.dbnl.org/tekst/anbe001lexi01_01/lvhw00422.php, geraadpleegd mei 2025
- *Haar, van de 2013 – Gerda van de Haar, 'Het flakkeren van fragmenten: Marcel Möring herlezen [4] – over *De hele wereld* (2012)', *Liter*, jg. 16, nr. 71, september 2013, 9-11
- Haar, van de 2014 – Gerda van de Haar, 'Wit licht: Gesprek met Jaap Goedegebuure' (interview), *Liter* jg. 17, nr. 73, thema-editie *Mystiek*, maart 2014, 68-71, https://www.dbnl.org/tekst/_lit006201401_01/_lit006201401_01_0017.php, geraadpleegd juli 2025
- *Haar, van de 2025 – Gerda van de Haar, 'Mordechaj', *Liter* jg. 28, nr. 116, maart 2025, 76-77
- *Hakkert 1997 – Theo Hakkert, 'Ik ben geen filosoof, ik heb havo' (interview), *Provinciale Zeeuwse Courant*, 21 februari 1997
- *Hakkert 2011 – Theo Hakkert, 'Het zijn de verhalen' (interview), *De Twentse Courant/Tubantia*, 9 april 2011

- *Hakkert 2017 – Theo Hakkert, ‘Ik voel me nooit ergens thuis’ (interview), *Tubantia*, 14 januari 2017
- *Hakkert 2017b – Theo Hakkert, ‘Comeback voor vergeten auteur Bert Schierbeek’, nieuwsbericht, 14 januari 2017
- Halsema 2006, Van – J.D.F. van Halsema, *Epifanie: Ogenblikken van verlichting en verschriking in de Nederlandse letterkunde rond 1900*. Groningen: Historische Uitgeverij 2006, bewerking van afscheidsoratie Vrije Universiteit te Amsterdam 2004
- Hamburger [1957] 1968 – Käte Hamburger, *Die Logik der Dichtung*. Stuttgart: Klett 1957, 2., stark veränderte Auflage 1968
- Hanson & Kelly 2012 – Jeffrey Hanson & Michael Kelly (eds.), *Michel Henry: the affects of thought*. London/New York: Continuum 2012
- *Hart, t 2006 – Kees t Hart, ‘Te weinig TT’ [over *Dis*], *De Groene Amsterdammer*, 1 december 2006
- *Hartog Jager, Den 1992 – Hans den Hartog Jager, ‘Tot op de bodem’ (interview), *HP/De Tijd*, 20 maart 1992
- *Hasselt, van 2017, Hester van Hasselt, ‘Alle literatuur is experimenteel’ (interview), *De Internet Gids*, 2017/2
- Heidegger [1926] 1998 – Martin Heidegger, *Zijn en tijd*. Nijmegen: Sun 1998, vertaald en van een nawoord voorzien door Mark Wildschut. Oorspr. *Sein und Zeit*. Tübingen: Niemeyer 1927, 16. Auflage 1986
- Heidegger [1936/1950] 2010 – Martin Heidegger, *De oorsprong van het kunstwerk*. Amsterdam: Boom, 2009, 2^e oplage 2010, met een inleiding door Hans-Georg Gadamer, vertaald door Mark Wildschut en Chris Bremmers. Oorspr. ‘Der Ursprung des Kunstwerkes’, in: *Holzwege*. Frankfurt am Main: Klostermann 1950, voordracht uit 1936, inleiding van 1960
- Heidegger 1959 – Martin Heidegger, *Unterwegs zur Sprache*. Pfullingen: Neske 1959
- Heidegger [1959b] 1979 – Martin Heidegger, *Gelatenheid*. Tielt: Lannoo 1979, vertaald, ingeleid en van commentaar voorzien door Etienne Van Doosselaere. Nederlandse Heidegger-bibliotheek. Oorspr. *Gelassenheit*. Pfullingen: Neske 1959
- Heiden, van der 2021 – Gert-Jan van der Heiden, *Metafysica: van orde naar ontvankelijkheid*. Amsterdam: Boom 2021
- *Hellemans 1997 – Frank Hellemans, ‘Een toverbergje’ [over *In Babylon*], *Knack*, 2 april 1997, 98
- *Hellemans 1998 – Frank Hellemans, ‘Geluidloos brullen’ [over *Het grote verlangen*], *Knack*, 6 mei 1992
- *Henniphof 1997 – Kees Henniphof, ‘Nederlands oblomowisme op een toverbergje: Het is allemaal spijt, spijt over verloren tijd’ [over *In Babylon*], *Letterlik*, jg. 11, nr. 3, zomer 1997, 73-78
- *Henniphof 2001 – Kees Henniphof, ‘Park & spiegel: Betekenis in het literaire netwerk’, *Parmentier*, jg. 11, nr. 3, 2001, 85-94
- Henry e.a. 2019 – Michel Henry, Scott Davidson & Frédéric Seyler, *The Michel Henry Reader*. Evanston, Ill: Northwestern University Press 2019
- Hermans 2013 – Tilly Hermans, ‘Samenwerken met schrijvers: Wat er besproken wordt tussen auteur en redacteur is keukengeheim’, artikel, *www.bladkant.nl*, 5 oktober 2013, geraadpleegd oktober 2016
- Heusden, van & Korthals Altes 2004 – Barend van Heusden & Liesbeth Korthals Altes (ed.), *Aesthetic Autonomy: Problems and Perspectives*, Leuven [etc.]: Peeters 2004. Groningen Studies in Cultural Change 15 (International Conference on Cultural Crises in Art and Literature, Groningen, November 2002)
- *Heymans 1998 – J. Heymans, ‘Enschede als inspiratiebron voor auteur Marcel Möring’ (documentair interview), in: *Jaarboek Twente* jg. 37, 1998, Enschede: Stichting Jaarboek

- voor Twente, 104-116; eerder verschenen als 'Marcel Möring: Boven op De Berg', in: J. Heymans (red.), *Sprong over de IJssel. Over en met Paul Gellings [e.a.]*, Enschede: De Oare Ûtjouwerij, 1997. Hoofdstukken uit de Overijsselse literatuurgeschiedenis III, 41-49
- *Hilbrandie-Meijer 2001 – Maxine Roberta Hilbrandie-Meijer, 'Marcel Möring'. In: Idem, *101 markante Drenten van de twintigste eeuw*, [Groningen:] Noordboek 2001, 126-127
- Hogan 2010 – Patrick Colm Hogan, 'A Passion for Plot: Prolegomena to Affective Narratology', *symploke*, vol. 18, nos. 1-2, 2010, 65-81
- Hogan 2011 – Patrick Colm Hogan, *Affective narratology: the emotional structure of stories*. Lincoln: University of Nebraska Press, 2011
- Hogan 2020 – Patrick Colm Hogan, *Style in Narrative: Aspects of an Affective-Cognitive Stylistics*. Oxford: Oxford University Press 2020
- Hogenbirk & Van de Velde 2016 – Marjolein Hogenbirk & Freek Van de Velde (red.), *Emoties in taal en literatuur*. Thema-editie van *Tijdschrift voor Nederlandse taal- en letterkunde*, jg. 132, nr. 4 (dbnl.org)
- Homolka & Heidegger 2016 – Walter Homolka & Arnulf Heidegger, *Heidegger un der Antisemitismus: Positionen im Widerstreit – mit Briefen von Martin und Fritz Heidegger*. Freiburg im Breisgau: Herder 2016
- *Hoogervorst 1997 – Ingrid Hoogervorst, 'Het dilemma van Marcel Möring' (interview), *De Telegraaf*, 1 maart 1997
- *Hoogervorst 2000 – Ingrid Hoogervorst, 'Alleen de jid vraagt waarom: Marcel Möring (Enschede, 1957)', in: Idem, *Vreemdeling in eigen landschap: schrijvers als buitenstaanders. Interviews*. 's-Gravenhage: Bzztôh 2000. In samenwerking met *De Telegraaf* en *Bzzlletin*, 179-187
- *Hoogeweg 1996 – Hoogeweg, 'Op naar de Nobelprijs!' (interview), *Circuit Magazine*, jg. 6, nr. 12, december 1996, 10-12
- Holland 1973 – Norman N. Holland, *Poems in Persons: An Introduction to the Psychoanalysis of Literature*. New York: Norton 1973. Revised editions New York: Columbia University Press 1989
- Honings & Bax 2017 – Rick Honings & Sander Bax (eds.), *Themed edition: The return of the author*. Poznán: Department of Dutch and Afrikaans Language, Literature and Culture, School of English at Adam Mickiewicz University 2017
- Hopkins 2005 – *The Johns Hopkins Guide to Literary Theory and Criticism*, ed. by Michael Groden, Martin Kreiswirth & Imre Szeman, 2nd ed., Baltimore, MD [etc.]: Johns Hopkins University Press 2005 [orig. 1994, ed. by Michael Groden & Martin Kreiswirth]
- Horsten 2018 – Toon Horsten, *De pater en de filosoof: De redding van het Husserl-archief*. Antwerpen: Vrijdag 2018.
- *Houtzager 1992 – Guus Houtzager, 'Niemand kan winnen in de wereld van Sam van Dijk' [over *Het grote verlangen*], *Nieuw Israëlietisch Weekblad*, 17 juni 1992
- *Hubo 1993 – Hubo, 'Sonate wint van symfonie' [over *Het grote verlangen*], *De Standaard*, 13 mei 1993
- Hulst & Luning 1991 – F.J. Hulst & H.M. Luning, *De Joodse gemeente Assen: Geschiedenis van een behoorlijke kille, 1740-1976*. Assen: Vanderveen 1991
- Humphrey [1954] 1958 – Robert Humphrey, *Stream of Consciousness in the Modern Novel: A Study of James Joyce, Virginia Woolf, Dorothy Richardson, William Faulkner, and others*. Regents of the University of California 1954, Berkeley/Los Angeles: University of California Press 1958

I

- Ibsch 1996 – Elrud Ibsch, 'Van getuigenis naar postmodern verhaal', in: Ibsch, De Feijter & Schram 1996, 127-139

- *Ibsch 2004 – Elrud Ibsch, *Die Shoah erzählt: Zeugnis und Experiment in der Literatur*. Tübingen: Niemeyer 2004. *Conditio Judaica*
- *Ibsch 2007/2008 – Elrud Ibsch, 'Remembering or Inventing the Past: Second-Generation Jewish Writers in the Netherlands'. In: Vivian Liska & Thomas Nolden (ed.), *Contemporary Jewish Writing in Europe: a Guide*. Bloomington: Indiana University Press, 2007/2008, Ch. 3, 43-61 [53-56 on Möring].
- *Ibsch 2013 – Elrud Ibsch, *Overleven in verhalen: van ooggetuigen naar 'jonge wilden': Joodse schrijvers over de Shoah*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant 2013. *Academisch Literair* nr. 8
- *Ibsch, De Feijter & Schram 1996 – Elrud Ibsch, Anja de Feijter en Dick Schram (red.), *De lange schaduw van vijftig jaar: Voorstellingen van de Tweede Wereldoorlog in literatuur en geschiedenis*. Leuven/Apeldoorn: Garant 1996. *Literatuur in veelvoud* 9. Uitg. n.a.v. symposium aan de Vrije Universiteit Amsterdam op 27-28 april 1995
- IJsseling [1964] 2015 – Samuel IJsseling, *Heidegger: denk en danken, geven en zijn*. Onder redactie van Henk Hoeks. Nijmegen: Van Tilt 2015 (oorspr. Antwerpen: De Nederlandse Boekhandel 1964, ook als dissertatie Leuven)
- Iser 1970 – Wolfgang Iser, *Die Appellstruktur der Texte: Unbestimmtheit als Wirkungsbedingung literarischer Prosa*. Konstanz: Universitätsverlag 1970 (oratie 9 juni 1969)
- Iser 1972 – Wolfgang Iser, 'The reading process: A phenomenological approach', *New Literary History*, vol. 3, no. 2, 'On Interpretation: I', Winter 1972, 279-299
- Ingarden [1931] 2013 – Roman Ingarden, *Das Literarische Kunstwerk*. Tübingen: Niemeyer 1931, 2., verb. und erw. Auflage, mit einem Anhang: Von den Funktionen der Sprache im Theaterschauspiel 1960, 4. Auflage 1972, Berlin/Boston: De Gruyter, <https://doi.org/10.1515/9783110938487> 2013 (geraadpleegd augustus 2025)

J

- Jannidis et al. 1999 – Fotis Jannidis, Gerhard Lauer, Matias Martinez, Simone Winko (herausg.), *Rückkehr des Autors: Zur Erneuerung eines umstrittenen Begriffs*. Tübingen: Niemeyer 1999. *Studien und Texte zur Sozialgeschichte der Literatur* 71 (Tagung 'Rückkehr des Autors?', Kloster Irsee, 7-10 Oktober 1997)
- Jannidis et al. 2000 – Fotis Jannidis, Gerhard Lauer, Matias Martinez, Simone Winko (herausg.), *Texte zur Theorie der Autorschaft*, Stuttgart: Reclam 2000
- *Jole, van 1993 – Francisco van Jole, 'Ik weet dat de wereld goedkoop is' (interview), *Circuit Magazine*, jg. 3, nr. 9, november 1993, 9-11
- Jong, de 1993 – Oek de Jong, *De intkvis: Novellen*. Amsterdam: Meulenhoff 1993
- Jong, de 1993b – Oek de Jong, 'Niet-handelen niet-weten'. *Trouw*, 6 november 1993 (rede in de Amsterdamse Balie). Ook in Buwalda 1993 en De Jong [1997] 2004
- Jong, de [1997] 2004 – Oek de Jong, *Een man die in de toekomst springt*. Amsterdam: Meulenhoff 1997, 2^e vermeerdeerde druk, Amsterdam: Augustus 2004
- *Jongstra 1997 – Atte Jongstra, 'Toets der kritiek: In Babylon', *Hollands Maandblad*, jg. 38, nr. 592, maart 1997, 31-32, https://www.dbnl.org/tekst/_hol006199701_01/_hol006199701_01_0027.php, geraadpleegd mei 2025
- Joyce [1944] 1955 – *Stephen Hero*. Edited from the manuscript in the Harvard College Library and with an introduction by Theodore Spencer, incorporating the additional manuscript pages in the Yale University Library edited and with a foreword by John J. Slocum and Herbert Cahoon, New York: New Directions 1955, https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.225804/2015.225804.Stephen-Hero_djvu.txt, geraadpleegd oktober 2024
- Jungmann 2001 – Bart Jungmann, 'Alle schrijvers met Til mee', *de Volkskrant*, 5 september 2001

K

- *Kasbi 2001 – François Kasbi, 'Les Mille et Une Nuits d'un juif errant' [sur *La Fabuleuse Histoire des Hollander = In Babylon*], *Le Figaro*, Mai 2001
- Kasten, Sneller & Visser 2018 – Madeleine Kasten, Rico Sneller & Gerard Visser (eds.), *Benjamin's Figures: Dialogues on the Vocation of the Humanities*. Nordhausen: Traugott Bautz 2018 (Libri Nigri 65)
- *Kempen, van 1997 – Yves van Kempen, 'Babel op de Veluwe', *De Groene Amsterdammer*, 26 februari 1997
- Kemperink 1988 – M.G. [Mary] Kemperink, *Van observatie tot extase: Sensitivistisch proza rond 1900*. Utrecht/Anwerpen: Van Veen 1988 (dissertatie Groningen)
- *Kerbel 2003 – Sorrel Kerbel (ed.), *Jewish writers of the twentieth century*, New York [etc.]: Fitzroy Dearborn
- Kermode [1967] 2000 – Frank Kermode, *The Sense of an Ending: Studies in the Theory of Fiction*. With a New Epilogue. Oxford: Oxford University Press, 2000. Oorspr. Mary Flexner Lectures at Bryn Mawr College, Fall 1965, Oxford 1967
- Kermode 1978 – Frank Kermode, 'Sensing Endings', *Nineteenth-Century Fiction*, vol. 33, no. 1, *Narrative Endings*, June 1978, 144-158
- Kindt & Müller 2006 – Tom Kindt & Hans-Harald Müller, *The Implied Author: Concept and Controversy*. Berlin/New York: Walter de Gruyter, 2006, translated from the German by Alastair Matthews. *Narratologia* 9
- *Knapik 1998 – Viktor Knapik, 'Marcel Möring fahndet in der Vergangenheit' (interview), *Die Welt*, 8/9 August 1998
- Konst 2015 – Jan Konst, *Alles waan: Louis Ferron en het Derde Rijk*. Amsterdam: De Bezige Bij 2015
- Koopman 2016 – Eva Maria (Emy) Koopman, *Reading Suffering: An empirical inquiry into empathic and reflective responses to literary narratives (Lezen over lijden: Een empirisch onderzoek naar empathie en reflectie in reactie op literaire verhalen)*. Dissertatie Rotterdam
- Korthals Altes 2001 – Liesbeth Korthals Altes, 'Blessedly post-ironic'? *Enkele tendensen in de hedendaagse literatuur en literatuurwetenschap*. Inaugurele oratie Groningen 2001
- Korthals Altes 2014 – Liesbeth Korthals Altes, *Ethos and Narrative Interpretation: The Negotiation of Values in Fiction*. Lincoln: University of Nebraska Press 2014
- Korthals Altes 2015 – Liesbeth Korthals Altes, 'What about the Default, or Interpretive Diversity? Some Reflections on Narrative (Un)reliability'. In: Nünning 2015, 59-82
- Kosters 1999 – Onno Kosters, *Ending in Progress: Final Sections in James Joyce's Prose Fictions* (dissertatie Utrecht)
- Korsten 2013 – Frans-Willem Korsten, 'De ervaring van intertekstualiteit: De intensiteit van wat raakt – de simultane werking van tekst en intertekst in Tonnus Oosterhoff', in: Van Dijk, De Pourq & De Strycker 2013, 307-323; 326-7
- *Kraan 1999 – Reyer Kraan, 'Marcel Möring', *Uitgelezen*, jg. 17, 1999, 133-147
- Kristeva [1969] 1980 – Julia Kristeva, 'Word, Dialogue, and Novel', *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*, ed. by Leon S. Roudiez, New York: Columbia University Press 1980, 64-91. Orig. in: *Semiotikè*, Seuil, Paris 1969, 143-173
- **Kritisch lexicon van de moderne Nederlandstalige literatuur*, ook wel bekend als het *Kritisch literatuur lexicon* (1980-2015), onder redactie van Sander Bax, Hugo Brems, Tom van Deel, Ad Zuiderent. Houten [etc.]: Bohn Stafleu Van Loghum 1980-2015, https://www.dbnl.org/tekst/zuid004krit01_01/colofon.php, geraadpleegd maart 2025
- *Kroese 1991 – Karen Kroese, 'God en de messias' (interview), *Magazijn: cultureel maandblad en agenda Rotterdamse Kunststichting*, nr. 201, januari 1991, 38-39

*Kromer 2014 – Frank Kromer, ‘Graag in afzondering’ (interview), *Nieuw Israëlietisch Weekblad*, 21 maart 2014, 16-18

*Kuitert 2003 – Lisa Kuitert, ‘Onrust op de Nederlandse literaire boekenmarkt’, *Ons erfdeel*, jg. 46, nr. 2, 2003, 230-243

L

*Laar, van 2008 – Nora van Laar, ‘Marcel Möring: *In Babylon*’ in *Lexicon van literaire werken*, https://www.dbnl.org/tekst/anbe001lexi01_01/lvlw00421.php, geraadpleegd mei 2025

LaCapra 2001 – Dominick LaCapra, *Writing History, Writing Trauma*. Baltimore, MD, etc.: The Johns Hopkins University Press 2001. Parallax: Re-Visions of Culture and Society

LaCapra 2016 – Dominick LaCapra, *Representing the Holocaust: History, Theory, Trauma*. Ithaca, NY: Cornell University Press 2016

Lambrou & Stockwell [2007] 2010 – Marina Lambrou & Peter Stockwell, *Contemporary Stylistics*. London: Continuum

*Lannoy 1993 – Luc Lannoy, ‘De AKO Literatuurprijs speelt op *Het grote verlangen*’, *Boeken-gids: Algemeen Nederlands critisch-bibliografisch tijdschrift*, jg. 71, nr. 5, mei 1993, 326-327

*Leeuwen, van 1998 – Th. Marius van Leeuwen, ‘Herinnering en verlangen: Over God in de literatuur’ [o.a. over *In Babylon*], *In de Waagschaal*, jg. 27, nr. 12, 5 september 1998, 375-378

Leech 1969 – Geoffrey N. Leech, *A Linguistic Guide to English Poetry*. London: Longman 1969

Leech & Short [1981] 2007 – Geoffrey N. Leech & Michael H. Short, *Style in fiction: a linguistic introduction to English fictional prose*. London [etc.]: Longman, 1981. English language series; no. 13.

Leezenberg & De Vries [2001] 2010 – Michiel Leezenberg & Gerard de Vries, *Wetenschapsfilosofie voor geesteswetenschappen*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2001, 7e druk 2010

Leezenberg 2018 – Michiel Leezenberg, *History and Philosophy of the Humanities: An Introduction*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2018 (vertaling van Leezenberg & De Vries 2010)

*Leverink, van 2022 – Nienke van Leverink, ‘Er zijn altijd kozakken: een spooklezing van *In Babylon* (1997) van Marcel Möring’, *Nederlandse Letterkunde* jg. 27, nr. 2, 2022, 187-213

Leys 2011 – Ruth Leys, ‘The Turn to Affect: A Critique’, *Critical Inquiry*, vol. 37, no. 3, Spring 2011, 434-472

**Lexicon van literaire werken* – Ton Anbeek, Jaap Goedegebuure en Bart Vervaeck (red.), *Lexicon van literaire werken: Besprekingen van Nederlandstalige literaire werken 1900-2014*, Groningen [etc.]: Wolters Noordhoff 1989-2014, https://www.dbnl.org/tekst/anbe001lexi01_01/colofon.php, geraadpleegd augustus 2025

*Lievers 2007 – Menno Lievers, ‘Op zoek naar zichzelf: Een bespreking van *Dis* van Marcel Möring’, *De Revisor*, jg. 34, nr. 6, december 2007, 73-80

*Lockhorn 2000 – Elisabeth Lockhorn, ‘Het liefste wil ik Joyce zijn’ (interview), *Vrij Nederland*, 21 oktober 2000

*Louter 2011 – Marleen Louter, ‘Met recht een literaire thriller’ [over *In Babylon*], bazarow.com, voorheen recensieweb.nl, 17 april 2011, geraadpleegd oktober 2023

*Luis 1992 – Janet Luis, ‘Respect voor alle ikken: Marcel Möring over geheugenverlies’ [over *Het grote verlangen*], *NRC Handelsblad*, 20 maart 1992

*Luis 1993 – Janet Luis, ‘De wereld valt niet te verbeteren: gesprek met Marcel Möring, schrijver sinds zijn dertiende’, *NRC Handelsblad*, 7 mei 1993

M

- Martinez 1999 – Mattias Martinez, 'Auteurschap und Intertextualität', in: Jannidis et al. 1999, 465-479
- Massumi 1995 – Brian Massumi, 'The Autonomy of Affect', *Cultural Critique*, No. 31, *The Politics of Systems and Environments, Part II*, Autumn 1995, 83-109
- Massumi 2002 – Brian Massumi, *Parables for the Virtual: Movement, Affect, Sensation*. Durham/London: Duke University Press 2002. Post-Contemporary Interventions
- McHale 1987 – Brian McHale, *Postmodernist Fiction*, New York [etc.]: Methuen, 1987
- *Meijer, Daphne 1993 – Daphne Meijer, 'Sam is joods' (interview), *Nieuw Israëlietisch Weekblad*, 21 mei 1993
- *Meijer, Daphne 2003 – Daphne Meijer, 'Marcel Möring: Dutch fiction writer, 1957-' in: Kerbel 2003, 390-391
- *Meijer & Peper 1995 – Daphne Meijer & Rascha Peper, 'Die lastige tweede' (groepsinterview met Kees van Beijnum, Marcel Möring, Rascha Peper en Wessel te Gussinklo over het schrijven van een tweede roman), *De Groene Amsterdammer*, 24 mei 1995
- Meijer, Maaïke 1988 – Maaïke Meijer, *De lust tot lezen: Nederlandse dichters en het literaire systeem*. Amsterdam: Sara/Van Gennep 1988 (dissertatie Utrecht)
- Meijer, Maaïke [1996] 2005 – Maaïke Meijer, *In tekst gevat: Inleiding tot een kritiek van representatie*, Amsterdam: Amsterdam University Press. Amsterdam Academic Archive
- Meijer, Martijn 2012 – Martijn Meijer, 'Awee Prins: 'Een lau en druilerig fenomeen' (interview), *Filosofie Magazine*, 28 november 2012, filosofie.nl (geraadpleegd juli 2025)
- *Meijer, R.P. 1993 – R.P. Meijer, 'Verlangen en begeerte: kroniek van het proza' [over o.a. *Het grote verlangen*], *Neerlandica extra muros*, jg. 31, nr. 3, oktober 1993, 40-45 (zie ook onder het pseudoniem P.H. Reinders)
- *Meijssing 1992 – Doeschka Meijssing, 'Tot liefde besloten' [over *Het grote verlangen*], *Elsevier*, 4 april 1992
- *Meijssing 1997 – Doeschka Meijssing, 'Een meesterstuk: Fascinerende roman van Marcel Möring' [over *In Babylon*], *Elsevier*, 22 maart 1997
- *Meijssing 1998 – Doeschka Meijssing, 'De kikker als lakei' [over criticus Arjan Peters], *De Groene Amsterdammer*, 28 oktober 1998
- Mertens 1988 – Anthony Mertens, 'Postmodern Elements in Postwar Dutch Fiction'. In: D'haen & Bertens 1988, 143-159
- *Mertens [1992] 2006 – Anthony Mertens, 'Verlangen naar wat?', *De Groene Amsterdammer*, 29 april 1992, geciteerd uit 'Herinneren om te kunnen vergeten: Over *Het grote verlangen* van Marcel Möring', Mertens 2006, 351-356
- *Mertens 1999 – Anthony Mertens, 'Literaire ervaring' [over *Naakt en namaak*], *De Revisor*, jg. 26, nr. 2, mei 1999, 67-70. Ook in *Nieuwsbrief letteren*, Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, jg. 8, nrs. 1-3, winter 1999, 8-10; en in Mertens 2006, 13-20
- *Mertens 2006 – Anthony Mertens, *Lezen, man! Essays en kritieken*, met een inleiding door Kees Fens, Amsterdam: De Bezige Bij 2006. M.n. 13-20 (= Mertens 1999) en 351-356 (= Mertens 1992)
- Miall 2014 – David S. Miall, 'Emotions, feelings and stylistics'. In: Stockwell & Whiteley 2014, 424-438
- Michiels [1963] 1984 – Ivo Michiels, *Het boek alfa*. Amsterdam: De Bezige Bij 1963, 15^e druk 1984
- Moderne encyclopedie van de wereldliteratuur* – A.G.H. Bachrach e.a. (red.), *Moderne encyclopedie van de wereldliteratuur*, Weesp [Haarlem]/Antwerpen: De Haan/De Standaard 1980-1986, 10 delen (geheel herziene uitgave van *Moderne encyclopedie der wereldliteratuur* 1963-1977)

- Möring 1984 – Marcel Möring, 'Drents Maandblad meer dan lief voor bezetters', *Drentse en Asser Courant*, 9 juni 1984
- Möring [1983?] 1985 – Marcel Möring, *Vallen*, typoscript toneelstuk, bewaard in Drents archief te Assen
- Möring 1986 – Marcel Möring, *Vertelsels*, typoscript toneelstuk, bewaard in Drents archief te Assen
- Möring 1987 – Marcel Möring, 'Jan Naarding in de oorlog: Heel het Saksenland dient te ontwaken', *Drents-Groningse Persbladen*, 23 december 1987
- Möring 1988 – Marcel Möring, *Benjamin*, bibliofiele uitgave in eigen beheer te Amsterdam
- Möring 1990 – Marcel Möring, *Mendels erfenis*. Amsterdam: Meulenhoff 1990; 8^e druk onder de titel *Mendel*, Amsterdam: De Bezige Bij 2008
- Möring 1991 – Marcel Möring, *Betaaldag: Novelle*. [Groningen:] Academische Boekhandel Scholtens Wristers 1991, t.g.v. de opening van de boekhandel op 23 mei 1991
- Möring 1991b – Marcel Möring, 'Echo' (verhaal), *NRC Handelsblad*, 2 augustus 1991
- Möring [1992] 1994 – Marcel Möring, *Het grote verlangen*. Amsterdam: Meulenhoff 1992, geciteerd uit 15^e druk 1994; 21^e druk Amsterdam: De Bezige Bij 2007
- Möring 1992b – Marcel Möring, 'East Bergholt'. In: Jessica Durlacher (red.), *Max. 36: Verhalen van jonge schrijvers*. Amsterdam: Bert Bakker, 1992
- Möring 1992c – Marcel Möring, 'Herinneringen aan een oude liefde: De zon boven hotel De Jonge – Uit Assen', *NRC Handelsblad*, 10 april 1992
- Möring 1993 – Marcel Möring, *De Kotzker: Een pastiche*. [Z.pl.] Februari Boekhandels 1993, t.g.v. de jaarwisseling 1993/1994; ook verschenen m.m.v. Pieter Kersten, Rotterdam: Bureau Obelon 1996, t.g.v. van de jaarwisseling 1996/1997
- Möring 1993b – Marcel Möring, 'Waar gaan we heen?/Wo gehen wir hin?/Where Are We Going?', in: Atte Jongstra (red.), *1+1=3*, Den Haag: (Z)OO Producties, 1993. (Drietalige bloemlezing)
- Möring 1994 – *Bederf is de weg van alle vlees*. Amsterdam/Leuven: Meulenhoff/Kritak 1994, t.g.v. de jaarwisseling 1994-1995
- Möring 1994b – Marcel Möring, 'Het goud van de joden'. In: Jessica Durlacher (red.), *De olifant en het joodse probleem: Nieuwe verhalen over jodendom, antisemitisme en de erfenis van de oorlog*. Amsterdam: Arena 1994, 82-95
- Möring 1995 – Marcel Möring (red.), *Het derde testament: Joodse verhalen, gekozen en ingeleid door Marcel Möring*. Amsterdam: Meulenhoff 1995. Meulenhoff Editie 1491
- Möring 1995b – Marcel Möring, 'Ijsbaanweg' in: Maria Heiden & Andrea Piersma, *Onze mooiste plekjes: twintig jaar boekhandel Van Gennep in Rotterdam*, Rotterdam: Van Gennep 1995 (3 blz.)
- Möring 1995c – Marcel Möring, 'De haken van Schierbeek', *Optima: Cahier voor literatuur en boekwezen*, jg. 12/13, nrs. 45-46, april 1995, 53-64
- Möring 1996 – Marcel Möring, *Sample-god in cyberspace*. Amsterdam: De Rode Hoed 1996. 7^e Abel Herzberglezing, uitgesproken op 3 november 1996, ook in *Trouw*, 4 november 1996
- Möring 1996b – Marcel Möring, *Het verdriet van Drenthe*, Lezing tijdens TaalTheaterNacht Emmen, 9 november 1996, Assen: STEM/PBc-Drenthe 1996
- Möring 1996c – Marcel Möring, 'Gebrek aan geschiedenis', in: Ibsch, De Feijter & Schram 1996, 174-179
- Möring 1996d – Marcel Möring, 'Kindsbeen: Hollandse beelden – De poëzie van Neeltje Maria Min', *Roodkoper*, jg. 1, nr. 3, augustus 1996, 46-48
- Möring 1997 – Marcel Möring, *In Babylon*. Amsterdam: Meulenhoff 1997, 14e druk Amsterdam: De Bezige Bij 2005.
- Möring 1997b – Marcel Möring, 'De calculerende gelovige', *Levend Joods Geloof: Maandblad van het Kerkgenootschap Verbond van Liberaal Religieuze Joden in Nederland*, jg. 44, nrs. 4-5, Poeriem 1997, 11

- Möring 1997c – Marcel Möring, 'De weg naar een betere wereld', *Rondom het Woord: Theologische etherleergang van de NCRV*, jg. 39, nr. 3, september 1997, 21-26
- Möring 1997d – Marcel Möring, 'Inleiding'. In: Friso Keuris, *19 schrijversportretten*. [Amsterdam:] Scheltema 1997. Uitg. t.g.v. van de jaarwisseling 1997-1998
- Möring 1997e – Marcel Möring, 'Deze keer God als thema van de Boekenweek, volgend jaar seks?', *NRC Handelsblad*, 13 maart 1997
- Möring 1998 – Marcel Möring, *Nachtzwemmen*. Amsterdam: Meulenhoff 1998. Speciale uitgave voor Dunnet computers
- Möring 1999 – *Naakt en namaak in de literatuur*, Kellendonk-lezing 8 februari 1999 aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, Uitgeverij KU Nijmegen, 1999. Hier geciteerd uit *De Revisor*, jg. 26, nr. 1, maart 1999, 23-34. Eveneens in *Nieuwsbrief Letteren*, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, jg. 8, nrs. 1-3, winter 1999, 2-8
- Möring 2000 – Marcel Möring, *Modelvliegen*. Novelle. Amsterdam: Meulenhoff 2000
- Möring 2000b – Marcel Möring, 'Hollands Dagboek', *NRC Handelsblad*, 30 december 2000
- Möring 2000c – Marcel Möring, 'Onderscheid'. In: *Klein land, grote schrijvers: Tien jaar Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, 1990-2000*. Amsterdam: NLPVF 2000, 8-16
- Möring 2001 – Marcel Möring, 'Van der Ploeg verkwaanselt de literatuur', *NRC Handelsblad*, 24 februari 2001
- Möring 2002 – Marcel Möring, 'Meegevoerd door proza als water: een pleidooi voor Arthur van Schendel', *Ons erfdeel*, jg. 45, nr. 4, september-oktober 2002, 580-58
- Möring 2006 – Marcel Möring, *Dis*. Amsterdam: De Bezige Bij 2006
- Möring 2006b – Marcel Möring, *Lijdenslust*. [Rotterdam:] Stichting Maand van de Filosofie 2006
- Möring 2007 – Marcel Möring, *Knotjes, strings en plankton*. [Hoofddorp:] ProBiblio 2007. Uitg. t.g.v. jaarwisseling 2007-2008, aangeboden door de Openbare Bibliotheek Amsterdam
- Möring 2007b – Marcel Möring, 'Proloog: De waarheid van de onwaarheid'. In: Ernst Bohlmeijer, Lausanne Mies en Gerben Westerhof (red.), *De betekenis van levensverhalen: theoretische beschouwingen en toepassingen in onderzoek en praktijk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 19-25
- Möring 2007c – Marcel Möring, 'De vorm van de vorm', *Dietsche Warande & Belfort*, jg. 152, nrs. 5-6, 773-779, <https://dwbarchief.be/uitgave/2007/5/brief-aan-beatrix-en-22-andere-opstellen-over-de-roman-en-de-romanbeschouwing/marcel-.html>, geraadpleegd augustus 2025
- Möring 2008 – Marcel Möring, *Reinigingsadvies: Gedichten*. Amsterdam: De Bezige Bij 2008
- Möring 2008b – Marcel Möring, *Bederf is de weg van alle vlees en andere novellen*. Amsterdam: De Bezige Bij 2008. Bevat: *Bederf is de weg van alle vlees* (1994), *Nachtzwemmen* (1998), *Modelvliegen* (2000), *Een vrouw* (2007)
- Möring 2008c – Marcel Möring, *Een lange weg*. Amsterdam: VU Uitgeverij 2008. Uitg. geschreven in hoedanigheid van tweede Schrijver op Locatie aan de Faculteit der Letteren van de Vrije Universiteit in Amsterdam, als kerstgeschenk 2008
- Möring 2008d – Marcel Möring, 'Op de kaart is Drenthe een kei'. In: Hans van der Markt e.a. (red.), *Afhankelijk van de legenda kan kortom alles een kaart zijn: Proeve van een culturele cartografie voor de regio. Groningen-Assen*. Amsterdam: Architectura & Natura 2008, 19-29
- Möring 2008e – Marcel Möring, 'Iedereen wist het zeker: Hugo Claus zou 'm krijgen', in memoriam Hugo Claus, *NRC Handelsblad*, 21 maart 2008
- Möring 2009 – Marcel Möring, *In Ithaca*. Amsterdam: De Bezige Bij 2009. Bewerking van de 3^e Freudlezing, onder de titel 'Iets wat men liefde noemt' uitgesproken op 19 septem-

- ber 2008 in de Geertkerk te Utrecht. Tevens nieuwjaarsgeschenk van het Nederlands Psychoanalytisch Instituut (NPI)
- Möring 2009b – Marcel Möring, *Het beloofde leven*. Vianen/Antwerpen: Areopagus 2009. ECI Schrijvers van naam
- Möring 2009c – Marcel Möring, ‘Radicalen die ik heb gekend’. In: Sadik Harchaoui, Chris Huinder en Juliët Jonkers (red.), *De radicaal: Schrijvers aan het woord*. Amsterdam: Prometheus, 2009, 17-31
- Möring 2009d – Marcel Möring, ‘Literatuur mag best reactionair zijn’, reactie op Thomas Vaessens: *De revanche van de roman*, *NRC Handelsblad*, 24 april 2009
- Möring 2010 – Marcel Möring, *Alles wordt beter*. Diemen: Veen Magazines 2010 [columns, eerder verschenen in *De ingenieur*]
- Möring 2010b – Marcel Möring, ‘De pure waarheid’. In: Herman Koch e.a., *Stervensuur: Acht literaire thrillerverhalen*. Met een voorwoord van Bas Heijne. Amsterdam: Anthos 2010, 51-74
- Möring 2010c – Marcel Möring, ‘Na de nieuwe lente’, *de Volkskrant*, 30 oktober 2010
- Möring 2011 – *Louteringsberg*. Amsterdam: De Bezige Bij 2011
- Möring 2011b – Marcel Möring, ‘Die schrijvers zijn net zo hypocriet als Shell’, *NRC Handelsblad*, 2 september 2011
- Möring 2012 – Marcel Möring, *De hele wereld*. Amsterdam: Athenaeum – Polak & Van Gennip 2012. Over de roman IV
- Möring 2012b – Marcel Möring, ‘De roman is een hoer geworden, een papieren tijger’, *NRC Handelsblad*, 9 juli 2012
- Möring 2012c – Marcel Möring, ‘Kedoeng’ [over Oek de Jong, *Brief aan een jonge Atlas*], *De Groene Amsterdammer*, 21 juni 2012, 66-69
- Möring 2012d – Marcel Möring, ‘Weinig weten, alles voelen’, bij de honderdste geboortedag van Marten Toonder, *NRC Handelsblad*, 2 mei 2012
- Möring 2012e – Marcel Möring, ‘Een zachte plek’, in memoriam Rutger Kopland, *NRC Handelsblad*, 16 juli 2012
- Möring 2012f – Marcel Möring, ‘Nederland is gereduceerd tot de Randstad: Naar Groningen ontboden – dat was een straf’, *NRC Handelsblad*, 22 september 2012
- Möring 2012g – Marcel Möring, ‘Het vinden van de stem’ [over J.D. Salinger], *De Groene Amsterdammer*, 15 februari 2012
- Möring 2013 – Marcel Möring, *East Bergholt*. Met tekeningen van Sam Drukker. Amsterdam: De Bezige Bij 2013. Eerder verschenen in 1992 (zie Möring 1992b). Met nawoord van de schrijver
- Möring 2013b – Marcel Möring, *Het lichaam en de ziel: 14 mei*. Rotterdam: Stichting Herdenking 14 mei 1940, 2013
- Möring 2013c – Marcel Möring, ‘Schrijversdagboek 1’, *Liter* jg. 16, nr. 70, juni 2013, 34-42; ‘Schrijversdagboek 2’, *Liter* jg. 16, nr. 71, september 2013, 3-8
- Möring 2013d – Marcel Möring, ‘In een protestants limbo: Over *Wachten op Godot* van Samuel Beckett’, *Liter*, jg. 16, nr. 69, maart 2013, 20-27
- Möring 2014 – Marcel Möring, ‘In mijn hoofd is het altijd Assen’, *Dagblad van het Noorden*, 28 april 2014
- Möring 2016 – Marcel Möring, ‘Ik wil niet in het gezelschap van Abou Jahja verkeren’, *NRC Handelsblad*, 19 april 2016
- Möring 2017 – Marcel Möring, *Eden*. Amsterdam/Antwerpen: De Bezige Bij 2017
- Möring 2019 – Marcel Möring, *Amen*. Amsterdam: De Bezige Bij 2019
- Möring 2012 – Marcel Möring, *Familiewandeling*. Amsterdam: De Bezige Bij 2021
- Möring 2025 – Marcel Möring, *Mordechai*. Amsterdam: Prometheus 2025

- *Moerman [1990] 1995 – Jacob Moerman, ‘De tegenstander van Marcel Möring’. In: Idem, *Met andere woorden*, Groningen: Passage 1995, 92-100. Vgl. *Drentse en Asser Courant*, 13 oktober 1990 resp. november 1993
- Montfrans, van 2008 – Manet van Montfrans, ‘Modiano – Dante bij Modiano: een goddelijke komedie in Parijs’, *Tirade* 425, 2008, <https://www.vanoorschot.nl/tirade/tirade-425/>, geraadpleegd augustus 2025. Vgl. Manet van Montfrans, ‘Dante chez Modiano: une divine comédie à Paris’, *Relief: Revue électronique de littérature Française*, vol. 2, no. 1, maart 2008, www.revue-relief.org, geraadpleegd 2016
- *Mooij 1996 – J.J.A. Mooij, *De andere aarde: Maanreisverhalen door de eeuwen heen*, Kampen: Kok Agora 1996
- *Moor, de 1990 – Piet de Moor, ‘Wandelen zonder einde: de debuutroman van Marcel Möring: een leven van ongerichte beweging’, *Knack*, 2 februari 1991
- Moran 2000 – Dermot Moran, *Introduction to Phenomenology*. London/New York: Routledge 2000
- Moran & Mooney 2002 – Dermot Moran & Timothy Mooney, *The Phenomenology Reader*. London/New York: Routledge 2002
- *Mulder 1991 – Reinjan Mulder, ‘Marcel Möring: conservator van leed en vreugde’ (interview), *NRC Handelsblad*, 7 maart 1991
- *Muijres & Op de Beek 2014 – Jos Muijres & Esther Op de Beek (red.), *Op de hielen: opstellen over recente Nederlandse en Vlaamse literatuur*, Nijmegen: Vantilt 2014. Uitgave ter gelegenheid van tien jaar postacademisch onderwijs van de Radboud Universiteit voor leraren Nederlands

N

- *Neefjes 1998 – Annemiek Neefjes, ‘Het oude en het nieuwe vertellen’ [over *In Babylon*], *Vrij Nederland*, 28 maart 1998
- Ngai 2005 – Sianne Ngai, *Ugly Feelings*. Cambridge Mass.: Harvard University Press 2005
- Nijhoff [1926] 1994 – M. Nijhoff, ‘De pen op papier’ [1926] in: M. Nijhoff, *De pen op papier: verhalend en beschouwend proza, dramatische poëzie*. Gekozen en ingeleid door Wiljan van den Akker en Gillis Dorleijn, Amsterdam: Prometheus/Bert Bakker 1994, 27-40
- Nijkeuter 1992 – Henk Nijkeuter, ‘Een voorbeeld van collaboratie in de literatuur van Drenthe: Over Jan Jantinus Uilenberg’, *Drenthe*, jg. 63, nrs. 2-3, februari-mrt 1992, 4-6; bewerking van ‘Drentse literatuurkritiek zwijgt over de oorlog’, *Drents-Groningse Persbladen*, 23 mei 1991
- *Nijkeuter 2003 – Henk Nijkeuter, *Geschiedenis van de Drentse literatuur, 1816-1956*. Assen: Van Gorcum 2003. Drentse Historische Reeks 11, m.n. § 3.6: ‘Maer da’s aolerwets volkien: Jan Naarding en de Nieuwe Orde’, 426-431
- *Noordervliet 1996 – Nelleke Noordervliet, ‘Feestrede voor Marcel Möring bij de uitreiking van de Anna Blamanprijs, 1996’, gepubliceerd in *Transito*, 1997, nr. 2, 69-73
- Nünning 2015 – Vera Nünning (ed.), *Unreliable Narration and Trustworthiness: Intermedial and Interdisciplinary Perspectives*. Berlin/München/Boston: Walter de Gruyter. Narratologia 44
- Nussbaum [2001] 2004 – Martha Nussbaum, *Oplevingen van het denken: Over de menselijke emoties*. Amsterdam: Ambo 2004, vertaald door Patty Adelaar. Oorspr. *Upheavals of Thought: The Intelligence of Emotions*. Cambridge: Cambridge University Press 2001

O

- Oegema [1999] 2012 – Jan Oegema, *Lucebert, mysticus: Over de roepingsgedichten en de 'Open brief aan Bertus Aafjes'*. Nijmegen: Vantilt 1999, 2^e, verbeterde druk Amsterdam: VU University Press 2012 (oorspr. dissertatie Utrecht)
- Oevermans 2015 – Herman Oevermans, 'Om het open midden: Gerard Vissers radicale fenomenologie van het leven', *Wapenveld*, jg. 65, nr. 4, augustus 2015, 30-39, <https://wapenveldonline.nl/artikel/1262/om-het-open-midden/>, geraadpleegd juli 2025
- *Offermans 2007 – Cyrille Offermans, 'Namaak: zelfportret van Marcel Möring als de Joyce van Assen' [over Dis], *Ons erfdeel*, jg. 50, nr. 1, februari 2007, 157-158
- *Oomens 1993, L. Oomens, 'Möring en Fellini gebruikten een oude anekdote', *Algemeen Dagblad*, 16 december 1993
- *Oomens & Schenk 1994 – L. Oomens en Menno Schenk, 'De woede van de tweede generatie' (interview met Jessica Durlacher, Wanda Reisel, Marcel Möring en Rogi Wieg), *Algemeen Dagblad*, 23 april 1994
- Op de Beek 2014 – Esther Op de Beek, *Een literair fenomeen van de eerste orde: Evaluaties in de Nederlandse literaire dagbladkritiek, 1955-2005 – Een kwantitatieve en kwalitatieve analyse*. Radboud Universiteit Nijmegen, 2014, Radboud Repository, <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/120595/120595.pdf>, geraadpleegd juli 2025
- Orr 2003 – Mary Orr, *Intertextuality: Debates and Contexts*, Cambridge/Malden MA: Polity Press 2003
- *Otten 1993 – Willem Jan Otten, 'Hondsvotten', column 'Vrijdag', *NRC Handelsblad*, 17 december 1993
- Otten 2006 – Willem Jan Otten & Marc Mulders. *Waarom komt u ons hinderen*. Amsterdam: Van Oorschot 2006
- *Osstyn 1991 – Karel Osstyn, 'Poëzie van het zwijgen' [over Mendel], *De Standaard*, 10 augustus 1991
- *Osstyn 2002 – Karel Osstyn, 'Marcel Möring: Le monde une maison, bloquée par la neige' [sur *La fabuleuse histoire des Hollander = In Babylon*], *Septentrion*, vol. 31, no. 2, juin 2002, 80-82
- *Overeem & Schiferli 2003 – Vincent Overeem & Victor Schiferli, 'Marcel Möring: Het blijft me fascineren hoe de herinnering ons vormt' (interview, onder de kop 'Schrijversvertrekken'), in: *Bunker Hill*, jg. 7, nrs. 23-24, augustus 2003, 58-79
- Oversteegen 1982 – J.J. Oversteegen, *Beperkingen: Methodologische recepten en andere vooronderstellingen en vooroordelen in de moderne literatuurwetenschap*. Utrecht: H&S Uitgevers 1982. Kavels 1
- Oversteegen 1986 – J.J. Oversteegen, *Anastasio en de schaal van Richter: Literatuur/Literaire kritiek/literatuurwetenschap*. Utrecht: HES Uitgevers, 1986

P

- Palmer 2004 – Alan Palmer, *Fictional Minds*. Lincoln (NE): University of Nebraska Press
- Peeters 1987 – Carel Peeters, *Postmodern: een polemisch essay*. Amsterdam: De Harmonie 1987
- *Peeters 1991 – Carel Peeters, *Echte kennis: Essays over filosofie in literatuur*. Amsterdam: De Harmonie 1991 Hieruit m.n.: 'Een omgekeerde Messias' [over, Mendel] 178-183; 'Voor en na *Mystiek lichaam*', 204-212; eerder verschenen in *Vrij Nederland*, 17 november 1990, resp. 9 maart 1991
- *Peeters 1992 – Carel Peeters, 'Het zuivere verlangen en de onzuivere liefde' [over *Het grote verlangen*], *Vrij Nederland*, 21 maart 1992
- *Peeters 1993 – Carel Peeters, 'De vleugels van de filosofie', *Post perdu*, jg. 1, nr. 1, mei 1993, 26-31 (voordracht 4 februari 1993)
- *Peeters 1997 – Carel Peeters, 'Blijven steken in Babylon', *Vrij Nederland*, 22 maart 1997

- *Peters 1997 – Arjan Peters, ‘Gelovige van verhalen’, *de Volkskrant*, 28 februari 1997
- *Peters 1999 – Arjan Peters, ‘De vermeende malaise in de Nederlandse letteren’ [over *Naakt en namaak*], *Roodkoper*, jg. 4, nr. 2, maart 1999, 25-26
- Phelan 2005 – James Phelan, *Living To Tell About It: A Rhetoric and Ethics of Character Narration*. Ithaca (NY) [etc.]: Cornell University Press 2005
- Pier 2018 – John Pier, ‘Two Decades after the Publication of Monika Fludernik’s *Towards a ‘Natural’ Narratology*: Introduction to the Forum’, *Partial Answers: Journal of Literature and the History of Ideas*, vol. 16, no. 2, June 2018, 239-242
- *Pieryns 2006 – Piet Pieryns, ‘Ik wil niemands Jood meer zijn’, *Knack*, 20 december 2006
- *Pleij 1998 – Sander Pleij, ‘Lachen om Auschwitz’ (interview met Marcel Möring en Jacq Vogelaar n.a.v. de film *La vita è bella* van Roberto Benigni), *De Groene Amsterdammer*, 25 november 1998
- Poll, van de 2014 – Wilfred van de Poll, ‘Heidegger, de antisemiet met het grote licht’ (interview met Gerard Visser), *Trouw*, 20 april 2014
- Prins 2007 – Awee Prins, *Uit verveling*. Kampen: Klement 2007
- Putten, van 2014 – David van Putten, ‘Deleuze en het Zijn: De aanwezigheid van Heidegger in *Verschil en herhaling*’, *Erasmus Student Journal of Philosophy*, vol. 4, no. 2, December 2014, 6-19, repub.eur.nl, geraadpleegd augustus 2025

R

- *Rathgeb 1994 – Eberhard Rathgeb, ‘Lücke zwischen Ich und Welt: Marcel Möring beschreibt *Das große Verlangen* sehr junger Leute’, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 28 November 1994
- Rees, van 1987 – C.J. van Rees, ‘How reviewers reach consensus on the value of literary works’, *Poetics*, vol. 16, nos. 3-4, August 1987, 275-294
- *Reinders 1991 – P.M. Reinders, ‘Elk mens heeft de plicht te lijden: Debuut van Marcel Möring’, *NRC Handelsblad*, 11 januari 1991 (zie ook onder de persoonsnaam R.P. Meijer)
- *Reugebrink 1997 – Marc Reugebrink, ‘De avondcursus van meester Möring’ [over *In Babylon*], *Nieuwsblad van het Noorden*, 21 februari 1997
- *Rilke 1999 – Ina Rilke, ‘Anglo-Amerikaanse manieren’ (interview met o.a. Möring-vertaler Stacey Knecht), *Filter*, jg. 6, nr. 3, september 1999, 65-71
- Ricoeur 2002 [1981], ‘Phenomenology and Hermeneutics’. In: Moran & Mooney 2002, reprint of: Paul Ricoeur, *Hermeneutics and the Human Sciences*. Cambridge: Cambridge University Press 1981, 101-128, edited and translated by John B. Thompson (in 2016 verscheen een sterk vermeerderde editie)
- Robinson 2010 – Marilynne Robinson, *Absence of Mind: The Dispelling of Inwardness from the Modern Myth of the Self*, New Haven/London: Yale University Press 2010. The Terry Lecture Series
- Rooden, van 2012 – Aukje van Rooden, ‘Magnifying the Mirror and the Lamp: A Critical Reconsideration of the Abramsian Poetical Model and its Contribution to the Research on Modern Dutch Literature’, *Journal of Dutch Literature*, vol. 3, no. 1, 2012, <https://www.journalofdutchliterature.org/index.php/jdl/issue/view/5>, geraadpleegd augustus 2025
- Rooden, van 2015 – Aukje van Rooden, *Literatuur, autonomie en engagement: Pleidooi voor een nieuw paradigma*. Amsterdam: Amsterdam University Press 2015
- Rooden, van 2015b – ‘Reconsidering Literary Autonomy: From an Individual Towards a Relational paradigm’, *Journal of the History of Ideas: A Quarterly Devoted to Cultural and Intellectual History*, vol. 76, no. 2, 2015, 167-190
- *Ros 1999 – Bea Ros, ‘Berichten van buiten – De teloorgang van de kritiek’ [over *Naakt en namaak*], *Literatuur zonder leeftijd*, jg. 13, 1999, 128-130

- Rosa [2016] 2019 – Hartmut Rosa, *Resonance: A Sociology of Our Relationship to the World*. Cambridge: Polity Press 2019, translated by James C. Wagner. Orig. *Resonanz: Eine Soziologie der Weltbeziehung*. Berlin: Suhrkamp 2016
- *Rozendaal 1991 – Ernst Jan Rozendaal, ‘Het is echt een schlemielige jid die daar aan twee stukken hout hangt: De erfenis van Marcel Möring’ (interview), *De Groene Amsterdammer*, 24 april 1991
- *Rozendaal 1993 – Ernst Jan Rozendaal, ‘Literatuur is een woord teveel’ (interview), *Provinciale Zeeuwse Courant*, 16 april 1993, ook in *Brabants Nieuwsblad*, 23 april 1993
- *Rozendaal 2003 – Ernst Jan Rozendaal, ‘Marcel Möring’, in *Kritisch lexicon van de moderne Nederlandstalige literatuur*
- Safranski [1994] 1995 – Rüdiger Safranski, *Heidegger en zijn tijd*. Amsterdam/Antwerpen: Atlas 1995, vertaald door Mark Wildschut. Oorspr. *Ein Meister aus Deutschland: Heidegger und seine Zeit*. München/Wien: Carl Hanser verlag 1994

S

- Schendel, van 1938 – Arthur van Schendel, *Nachtgedaanten*. Maastricht: A.A.M. Stols 1938
- *Schoonhoven, van 1990 – Gertjan van Schoonhoven, ‘Een sombrero van beton’ (interview), *Nieuwsblad van het Noorden*, 30 november 1990
- *Schoor, van de 2014 – Rob van de Schoor, ‘Een wandelende jood op de vlucht voor de warmtedood: Marcel Möring *In Babylon* (1997)’, in: Muijres & Op de Beek 2014, 186-203
- *Schouten 1997 – Rob Schouten, ‘Het verhaal van een enkeling is ook het verhaal van de mensheid’, *Trouw*, 21 februari 1997
- Schrijvers, P.H. 1984 – P.H. Schrijvers, ‘Over de dromer Martinus Nijhoff’, *Literatuur*, jg. 1, nr. 1, januari-februari 1984, 34-39. Ook in: P.H. Schrijvers, *De mens als toeschouwer: Essays over Romeinse literatuur en Westeuropese tradities*, Baarn/Amsterdam: Ambo/Athenaeum-Polak & Van Gennep 1986, 177-189
- Sedgwick & Frank 1995 – Eve Kosofsky Sedgwick & Adam Frank, ‘Shame in the Cybernetic Fold: Reading Silvan Tomkins’, *Critical Inquiry*, vol. 21, no. 2, Winter 1995, 496-522
- *Seelen 1993 – Marcel Seelen, ‘De schrijver als nomade’ (interview), *Jonas*, jg. 23, nr. 17, 16 april 1993, 6-9
- *Seelen 1997 – Marcel Seelen, ‘Zin en noodzaak van het schrijverschap’ [over *In Babylon*], *Jonas*, jg. 27, nr. 15, 21 maart 1997, 11
- Shouse 2005 – Eric Shouse, ‘Feeling, Emotion, Affect’, *M/C Journal*, vol. 8, no. 6, December 2005
- *Sijde, van der 2008 – Nico van der Sijde, ‘De tragikomische hel: Over Marcel Mörings *Dis*’, *Jan Campertprijzen 2007*, gepubliceerd Nijmegen 2008, 108-146. Verschenen ter gelegenheid van de uitreiking van de F. Bordewijk-prijs 2007 voor verhalend proza
- Sijde, van der 2019 – Nico van der Sijde, ‘Kunst als open resonantieruimte van vele ondoorgroendelijke geheimen’ [over Visser 2018], [https://www.hebban.nl/recensie/nico-van-der-sijde-over-gelatenheid-in-de-kunst-nijhoff-braque-kawabata-van-gesloten-naar-open-vormen,geraadpleegd juli 2025](https://www.hebban.nl/recensie/nico-van-der-sijde-over-gelatenheid-in-de-kunst-nijhoff-braque-kawabata-van-gesloten-naar-open-vormen,geraadpleegd%20juli%202025)
- Smith 2011 – Rachel Greenwald Smith, ‘Postmodernism and the Affective Turn’, *Twentieth-Century Literature*, vol. 57, nos. 3-4, Fall/Winter 2011, 423-446
- Smith 2015 – Rachel Greenwald Smith, *Affect and American Literature in the Age of Neoliberalism*. New York: Cambridge University Press 2015
- Sötemann 1985 – A.L. Sötemann, *Over poetica en poëzie: Een bundel beschouwingen*. Samen-gesteld en ingeleid door W.J. van den Akker & G.J. Dorleijn, Groningen: Wolters-Noordhoff 1985. *Nieuwe Taalgids cahiers* [9]
- Sotirova [2007] 2010 – Violeta Sotirova, ‘Woolf’s Experiments with Consciousness in Fiction’, in: Lambrou & Stockwell [2007] 2010, 7-18

- Sotirova 2013 – Violeta Sotirova, *Consciousness in Modern Fiction: a Stylistic Study*. Basingstoke [etc.]: Palgrave MacMillan 2013
- Sotirova 2015 – Violeta Sotirova (ed.), *The Bloomsbury Companion to Stylistics*. London/New York: Bloomsbury Academic, 2015
- *Steinz 2006 – Pieter Steinz, 'Mijn Groot Wintervakantieboek: Marcel Möring in het web van de wereldliteratuur' (interview), *NRC Handelsblad*, 24 november 2006
- *Steinz 2015 – Jet & Pieter Steinz, *Steinz: Gids voor de wereldliteratuur in 416 schrijvers, 104 meesterwerken, 26 one-book wonders, 52 boekwebben, 26 thema's, 26 quizzen en 52 landkaarten*, [Amsterdam:] Nieuw Amsterdam Uitgevers 2015. Met bijdragen van Toef Jaeger. Teruggaand op *Lezen & cetera* (2003) en *Lezen op locatie* (2004), beide bij Amsterdam: Prometheus/Rotterdam: NRC Handelsblad
- Stockwell [2002] 2020 – Peter Stockwell, *Cognitive Poetics: An Introduction*. London [etc.]: Routledge 2002, 2nd Edition Abingdon, Oxon/New York, NY: Routledge 2020
- Stockwell [2009] 2020 – Peter Stockwell, *Texture: A Cognitive Aesthetics of Reading*. Edinburgh: Edinburgh University Press 2009, 2020
- Stockwell & Whiteley 2014 – Peter Stockwell & Sarah Whiteley (eds.), *The Cambridge Handbook of Stylistics*. Cambridge: Cambridge University Press 2014
- *Stoffelsen 2011 – Daan Stoffelsen, 'Kiem van manco's en manie voor Möring' [over *Mendel*], Bazarow.com, voorheen recensieweb.nl, 26 april 2011, geraadpleegd oktober 2023
- Stralen, van 2005 – Hans van Stralen, 'Roman Ingarden en de fenomenologie van de lezer', *De Uil van Minerva*, jg. 20, nrs. 2-3, 2005, 79-97
- Stralen, van 2012 – Hans van Stralen, *Denken over duiden: Inleiding in de hermeneutiek*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant 2012
- Stralen, van 2015 – Hans van Stralen, 'Hermeneutiek', *Vooys*, jg. 33, nr. 2, juli 2015, 28-39
- *Straten, van 1993 – Hans van Straten, 'Op de valreep', in: idem, *Plagiatoren trekken voorbij*. Eerste supplement bij: *Opmars der plagiatoren* (1993). Amsterdam: Lubberhuizen, 1993
- Stutterheim 1953 – C.F.P. Stutterheim, *Problemen der literatuurwetenschap*. Antwerpen/Amsterdam: Standaard-Boekhandel 1953. Philosophische bibliotheek

T

- Taylor 2007 – Charles Taylor, *A Secular Age*. Cambridge MA/London: Belknap Press of Harvard University Press 2007. Vgl. *Een seculiere tijd*, Rotterdam: Lemniscaat z.j., met een inleiding door Ger Groot, vertaald door Marjolijn Stoltenkamp
- Teresa van Ávila [1588] 1974, *De innerlijke burcht*. Gent: Carmelitana 1974 [motto uit IV.3.7, 85], vertaald door Carlos Noyen e.a. Oorspr. *El castillo interior*, 1588
- Thomése 1998 – P.F. Thomése, 'De narcistische samenzwering', *De Revisor*, jg. 25, nr. 1, maart 1998, 24-32
- Todorov [1970] 1995 – Tzvetan Todorov, *The Fantastic: A Structural Approach to a Literary Genre*. Ithaca (NY): Cornell University Press, 1975, 6th pr. 1995, translated by Richard Howard. Orig. *Introduction à la littérature fantastique*. Paris: Seuil, 1970
- Torgovnick [1981] z.j. – Marrianna Torgovnick, *Closure in the Novel*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1981; door auteur gewijzigde e-book-editie z.j.
- *Truijens 1997 – Aleid Truijens, 'God bestaat in verhalen' (interview), *de Volkskrant*, 20 februari 1997

U

- Underhill [1911] 1993 – Evelyn Underhill, *Mysticism: The Nature and Development of Spiritual Consciousness*. London: 1911, Oxford: Oneworld Publications 1993

V

- Vandevoorde 2007 – Hans Vandevoorde, 'Elsschots kaaswonde: Over auteursintenties en context', *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, jg. 123, nr. 4, 2007, 345-357
- *Ven, van der 1992 – Colet van der Ven, 'Een grote mate van thuisvoelen: Twee Nederlandse schrijvers over hun joodse identiteit. Gesprekken met Marcel Möring en Leon de Winter', *Werkschrift*, jg. 12, nr. 4, september 1992, 45-51
- *Verbeke 1998 – Pascal Verbeke, 'Begrip bestaat niet – Marcel Möring: Fictie is zonder meer het summum van de evolutie' (interview), *De Standaard Magazine*, 13 maart 1998
- *Verbij 1995 – Antoine Verbij, 'Het beste uit readers' digest', rubriek Dichters & Denkers, *De Groene Amsterdammer* 9 augustus 1995 [over *Het grote verlangen*]
- *Verdaasdonk 1999 – H. Verdaasdonk, 'Het onbehagen over de literatuur: Een literatuur-sociologische beschouwing', *Literatuur*, jg. 16, nr. 5, september-oktober 1999, 292-294
- Versteeg 2012 – Wytske Versteeg, 'De afgrondervaring: Trauma tussen aporie en passage', in: Ester, Van der Merwe & Mulder 2012, 61-72
- *Verstoep 2006 – Eva Verstoep, Aflevering 'De grote vraag' met Marcel Möring, in 'Zin op zondag' voor Ikon-radio, 5 februari 2006, www.ikonrtv.nl/degrotevraag/archief.asp, geraadpleegd december 2011
- *Vervaeck 1992 – Bart Vervaeck, 'Alles wil twee zijn' [over *Het grote verlangen*], *De Morgen*, 3 juli 1992
- *Vervaeck 1999 – Bart Vervaeck, 'De omwegen van Marcel Möring' [over *Naakt en namaak*], *Dietsche warande & Belfort*, jg. 144, nr. 4, augustus 1999, 502-508
- *Vervaeck 2014 – Bart Vervaeck, 'Herhalen en dwalen: de dynamiek van de kritiek', in: Matthieu Sergier & Stéphanie Vanasten (ed.), *Over literaire kritiek gesproken: Het boek Hugo*, Bruxelles: Presses universitaires Saint-Louis Bruxelles 2014 [feestbundel voor Hugo Bousset], 103-111
- Vestdijk [1939] 1976 – Simon Vestdijk, 'Het pernicieuze slot', in: Simon Vestdijk, *Lier en lancet*, 3e druk, Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Genneep 1976 (1e druk Rotterdam 1939), 247-260
- Vestdijk 1969 – Simon Vestdijk, *Het proces van meester Eckhart*. 's-Gravenhage: Nijgh & Van Ditmar 1969
- *Vincent 1991 – Gertjan Vincent, 'De debutant: Marcel Möring' (interview), *Trouw*, 11 maart 1991
- Visser 1982 – G.T.M. Visser, 'Lukács en Heidegger: Een confrontatie op het vlak van het literaire werk (I-II)', *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte*, jg. 74, 1982, nr. 1, 1-27 (I) en nr. 3, 163-190 (II)
- Visser [1987] 1989 – Gerard Visser, *Nietzsche en Heidegger: Een confrontatie*. Nijmegen: Sun 1989. Ook als dissertatie Universiteit van Amsterdam 1987 (vgl. licht herziene uitgave Amsterdam: Boom 2023)
- Visser 1988 – Gerard Visser, 'De leegte van de kruik: Over het ding bij Ponge en Heidegger', *Tirade*, jg. 32, nr. 316, mei-juni 1988, 256-268 (ook op dbnl.org)
- Visser 1994 – Gerard Visser, 'Das Leben ein Kunstwerk: Nietzsches radikale Vereinigung von Pragmatismus und Ästhetizismus'. In: Roland Duhamel & Erik Oger (Hrsg.), *Die Kunst der Sprache und die Sprache der Kunst*, Würzburg: Königshausen & Neumann 1994, 105-120
- Visser 1996 – Gerard Visser, 'Dilthey und Nietzsche: Unterschiedliche Lesarten des Satzes der Phänomenalität', *Dilthey-Jahrbuch für Philosophie und Geschichte der Geisteswissenschaften*, Band 10, 1996, 224-245, <https://doi.org/10.5840/dj19961012>, geraadpleegd augustus 2025
- Visser [1998] 2012 – Gerard Visser, *De druk van de beleving: Filosofie en kunst in een domein van overgang en ondergang*. Nijmegen: Sun 1998, 2^e oplage Amsterdam: Boom 2012.

- Filosofische diagnosen. Vertaald als: *Erlebnisdruck: Philosophie und Kunst im Bereich eines Übergangs und Untergangs*, Würzburg: Königshausen & Neumann 2005, übersetzt von Anna Sikora
- Visser 2006 – Gerard Visser, ‘The Ambiguity of Globalisation: Discussed in the Tradition of an Ontology of the Present’. In: Eva Nieuwenhuys (ed.), *Neo-Liberal Globalism and Social Sustainable Globalisation*, Leiden/Boston: Brill 2006, International Studies in Sociology and Social Anthropology 100, 39-55 (translated by Lucas de Looij)
- Visser 2007 – Gerard Visser, ‘Walter Benjamin en de fenomenologie’, *Tijdschrift voor filosofie: Louvain Journal of Philosophy*, jg. 69, nr. 1, 2007, 105-129, <https://www.jstor.org/stable/40890139>, geraadpleegd augustus 2025
- Visser 2007b – Gerard Visser, ‘Erlebnis und Gelassenheit: Die heutige Welt aus radikal phänomenologischer Sicht’. In: Hans Rainer Sepp & Ion Copoeru (eds.), *Phenomenology 2005*, vol. IV: *Selected Essays from the Northern Europe*, part II. Bucharest: Zeta Books 2007 (e-book), chapter 32
- Visser 2008 – Gerard Visser, *Gelatenheid: Gemoed en hart bij Meister Eckhart, beschouwd in het licht van Aristoteles’ leer van het affectieve*. Amsterdam: SUN 2008. Filosofische diagnosen [Gelatenheid I]
- Visser [2009] 2010 – Gerard Visser, *Niets cadeau: Een filosofisch essay over de ziel*. Nijmegen: Valkhof Pers 2009, 2e druk 2010, Thijmessay (vgl. uitgebreide 3e druk, Utrecht: IJzer 2025). Vertaald als: *Nichts ist geschenkt: Ein philosophisches Essay über die Seele*. Nordhausen: Traugott Bautz 2013, übersetzt von Anna Sikora
- Visser 2010 – Gerard Visser, ‘Das Ereignis der papiers collés im Werk Braques’. In: Dermot Moran & Hans Rainer Sepp (eds.), *Phenomenology 2010*, Vol. 4, *Selected Essays from Northern Europe: Traditions, Transitions, and Challenges*. Bucharest: Zeta Books 2010, chapter 19, 469-492
- Visser 2010b – Gerard Visser, ‘Dasein und Gemüt: Heideggers Seinsfrage im Lichte der Grunderfahrung Meister Eckharts’, *Salzburger Jahrbuch für Philosophie*, Band LV, 2010, 99-110; vgl. ‘Dasein en gemüete: De zijnsvraag van Heidegger beschouwd in het licht van de grondervaring van Meister Eckhart’. In: Bremmers, Van der Heiden & Reynaert 2018, 39-58
- Visser 2011 – Gerard Visser, *Water dat zich laat oversteken: Verkenningen in het stroomgebied van beleving en gelatenheid*. Amsterdam: Sijbolet 2011
- Visser 2011b – Gerard Visser, ‘Open vormen: De stijlbreuk in de kunst’, *Tijdschrift voor Filosofie: Louvain Journal of Philosophy*, jg. 73, nr. 4, 2011, 647-675, o.a. <https://poj-pee-ters-leuven-be.ezproxy.leidenuniv.nl/>, geraadpleegd augustus 2025
- Visser 2012 – Gerard Visser, *In gesprek met Nietzsche*. Nijmegen: Vantilt 2012
- Visser 2013 – Gerard Visser, ‘Martin Heidegger’. In: Robin Celikates, René Gabriëls, Johan Hartle, Pieter Lemmens, Thijs Lijster (red.), *De nieuwe Duitse filosofie: Denkers en thema’s voor de 21e eeuw*. Amsterdam: Boom 2013, 134-146
- Visser 2015 – Gerard Visser, *Oorsprong en vrijheid: En ik werd die ik was gebleven*. Amsterdam: Sijbolet 2015, 2e druk 2015. Oratio 6
- Visser 2015b – Gerard Visser, ‘Het niets van het woord bij Mallarmé’, *Tijdschrift voor Filosofie: Louvain Journal of Philosophy*, jg. 77, nr. 2, 2015, 309-333, <https://hiw.kuleuven.be/tijdschrift-voor-filosofie/archief-inhoud>, geraadpleegd augustus 2025
- Visser 2018 – Gerard Visser, *Gelatenheid in de kunst: Nijhoff, Braque, Kawabata – van gesloten naar open vormen*. Amsterdam: Boom 2018 [Gelatenheid II]
- Visser 2018b – Gerard Visser, ‘Im Anfang war das Wort: Von Adam, zwei Bäumen und dem Gerechten’. In: Kasten, Sneller & Visser 2018, 287-303
- Visser 2021 – Gerard Visser, ‘Lebensphilosophie und Religion: Zur Aktualität Meister Eckharts’, *Meister-Eckhart-Jahrbuch*, Band 15, *Meister Eckhart und das Leben*, Stuttgart: Kohlhammer 2021, 29-54

- Visser 2023 – Gerard Visser, ‘Inkerend denken: Heideggers bijdrage aan een voortzetting van de verlichting’, in: Ad Verbrugge & Theo de Wit (red.), *De liberale democratie onder vuur*. Leiden: De Nieuwe Wereld 2023, 245-270 [gedocumenteerde versie inclusief noten in archief GH, meer informatie via <https://www.gtmvisser.nl>]
- Visser 2023b – Gerard Visser, ‘Heidegger und Eckhart: Das Motiv des *Lassens* in *Sein und Zeit*’, *Meister-Eckhart-Jahrbuch*, Band 17, *Meister Eckhart und die Phänomenologie*, Stuttgart: Kohlhammer 2023, 221-249
- Visser 2025 – Gerard Visser, *Bewonen wat je overkomt*. Amsterdam: Van Oorschoot
- Visser (in voorbereiding) – Gerard Visser, *Wonen in de gelatenheid: Een visioen van Eckhart en Heidegger* [Gelatenheid III]
- *Vissers 1991 – Erik Vissers, ‘Het meanderen van een geest’ [over *Mendel*], *DW B*, juni 1991
- *Vries, de 2011 – Joost de Vries, ‘Een hoopvolle depressie’ [over *Louteringsberg*], *De Groene Amsterdammer* 20 april 2011
- *Vries, de 2017 – Joost de Vries, ‘Uit het verleden ontwaakt je niet’ [over *Eden*], *De Groene Amsterdammer* 12 januari 2017
- *Vries-Kopmels, de 1997 – Anthe de Vries-Kopmels, ‘Marcel Möring: In Babylon, 1997’, *In de Waagschaal*, jg. 26, nr. 7, 24 mei 1997, 210-211
- *Vroegindeweyj 1992 – Rien Vroegindeweyj, ‘Iedere mens is een vreemde in deze wereld’ (interview), *Rotterdams Dagblad*, 5 mei 1992
- *Vullings 1993 – Jeroen Vullings, ‘Marcel Möring: Sonates éthiques’, *Septentrion*, vol. 22, no. 3, septembre 1993, 79-80, vgl. Vullings 1994
- *Vullings 1994 – Jeroen Vullings, ‘The self and the other: The novels of Marcel Möring’, *The Low Countries*, vol. 1994-1995 [published 1994], 296-297, vgl. Vullings 1993
- *Vullings 1997, ‘Een toren vol herinneringen: Marcel Möring flirt met de genres’ [over *In Babylon*], *De Standaard*, 20 februari 1997, Boekenmagazine 2337, 7
- *Vullings 1998, ‘Kiezen tussen hoofd en hart’, *De Standaard* [n.a.v. nominatie voor de Gouden Uil], *De Standaard*, 12 maart 1998, Boekenmagazine 2392, 5
- W**
- *Wagner 1997 – Erica Wagner, ‘Haunted by history’s smart-alec ghosts’ [on *In Babylon*], *The Times*, June 17th 1999
- *Wallmann 1995 – Hermann Wallmann, ‘Bestie der Erinnerung: Der Niederländer Marcel Möring und das Erzählen mit *Verlangen*’, *Süddeutsche Zeitung* 38, 15 Februar 1995, 15
- Walsh [2007] 2010 – Clare Walsh, ‘Schema Poetics and Crossover Fiction’. In: Lambrou & Stockwell [2007] 2010, 106-117
- *Warren 1992 – Hans Warren, ‘Zijn geest zit in een flesje prik’ [over *Het grote verlangen*], *Provinciale Zeeuwse Courant*, 1 mei 1992
- *Warren 1997 – Hans Warren, ‘Möring kan het babbelen niet laten: *In Babylon*’, *Provinciale Zeeuwse Courant*, 21 februari 1997
- Watering 1979 – August K. van de Watering, *Met de ogen dicht: Een interpretatie van enkele gedichten van Lucebert als toegang tot diens poëzie en poëtica*. Muiderberg: Coutinho 1979 (oorspr. dissertatie Utrecht)
- *Weissenböck 2003 – Maria Elisabeth Weissenböck, ‘Mystisches Schweigen und post-moderne Identität’ [over *Mendel*]. In: Herbert Van Uffelen, M. Elisabeth Weissenböck, Christine van Baalen (Hrsg.), *Sprache und Identität. Akten des Symposiums zum 10-jährigen Bestehen der Niederlandistik am 18. und 19. Oktober 2002 in Wien*, Praesens, Wien 2003 (Wiener Schriften zur niederländischen Sprache und Kultur 1; Amos-Reihe 8), 81-93
- Welten 2018 – Ruud Welten, ‘Fenomenologie is een houding’, in: Bremmers, Van der Heiden & Reynaert 2018, 107-120

- *Wester 1997 – Rudi Wester, ‘The TLS Vondel translation prize’ (concerning *The Great Longing*), *The Low Countries*, vol. 1997-1998 [published 1997], 292
- Whitehead 2004 – Anne Whitehead, *Trauma Fiction*. Edinburgh: Edinburgh University Press 2004
- *Wierenga 2014a – Lambert Wierenga, ‘Marcel Möring, Een man weerloos’ [over ‘Een man weerloos’ in *Reinigingsadvies*]. In: *Ziezo poëzie: 48 moderne Nederlandse gedichten in de kijker*. Utrecht: Kok 2014, 131-136
- *Wierenga 2014b – Lambert Wierenga, ‘Marcel Möring, Duif is dood’ [over ‘Duif is dood’ in *Reinigingsadvies*]. In: *Ziezo poëzie: 48 moderne Nederlandse gedichten in de kijker*. Utrecht: Kok 2014, 166-170
- Willemsen 2010 – Mariëtte Willemsen, *Denkbewegingen: Inleiding in de filosofie van emoties*. Amsterdam: Ambo 2010, 3^e druk 2010
- Wimsatt & Beardsley 1949 – William K. Wimsatt Jr. & Monroe C. Beardsley, ‘The Affective Fallacy’, *The Sewanee Review*, vol. 57, no. 1, Winter 1949, 31-55
- Wimsatt & Beardsley 1954 – William K. Wimsatt Jr. & Monroe C. Beardsley, *The Verbal Icon: Studies in the Meaning of Poetry*. Lexington, KY: University of Kentucky Press 1954
- *Woodall 1995a – James Woodall, ‘Fly Dutchmen’ [on *The Great Longing*, translated by Stacey Knecht], *The Times*, 6 april 1995
- *Woodall 1995b – James Woodall, *Dutch Writers Find a Market for their Way with Words* (reportage), *The European Magazine*, 26 mei-1 juni 1995

Z

- *Zeeman 1992 – Michaël Zeeman, ‘In de bodemloze put van de tijd’, *de Volkskrant*, 13 maart 1992
- *Zoete, de 1997 – Frans Willem de Zoete, ‘Ik kan alles met taal’ (interview), *HN Magazine*, 31 mei 1997
- *Zwagerman 2000 – Joost Zwagerman, ‘Mörings misvatting’ [over *Naakt en namaak*]. In: *Pornotheek Arcadië*, Amsterdam: De Arbeiderspers 2000, 258-261. Eerder in *Vrij Nederland*

Register

De verwijzingen betreffen zowel de lopende tekst als de voetnoten. Aan elkaar verwante verwijzingen zijn bij elkaar genomen zonder elke woordvorm te expliciteren.

A

- aanvoelen 83, 86-87, 107, 181, 193-194, 207, 233, 301, 304
Abdolah, Kader 148
Aben, Suzanne 74-77, 425
Abicht, Ludo 140, 145, 331, 425
Abish, Walter 134
Abrams, M.H. 27, 37, 108-109, 177, 376, 407, 425
Adams, Jenni 19, 425
Adorno, Theodor 158, 160, 393
Adriaens, Manu 50, 52, 56, 80, 92, 113, 116, 425
afbeelding 83, 101, 157, 179, 182, 275, 376, 383, 394, 414
affectieve clou 394, 417
affectieve dominant 19, 20, 412
affectieve plot 24, 38, 281, 297, 303, 306, 311, 317, 321, 324-325, 329, 331-338, 342, 353, 361-368, 374-377, 379-405
affectieve potentie 24, 31, 37-38, 336, 380-381, 390, 391, 394, 397, 398, 399
affective criticism 20, 21, 25-35, 203, 402, 404, 406, 411
affective fallacy 25-26
affective turn 29, 31, 411
afleidende beschrijving 84, 259
afscheid 122, 124, 235-236, 239, 268, 272, 342, 368, 430
afsluiten (via de stemming) *zie* toesluiten
afsluiting (van een verhaal) *zie* closure
Aga Khan Prize for Fiction 66
Agamben, Giorgio 34, 175, 192, 203
agency 26, 32, 315, 386, 433
agnostisch 139, 315
Akker, Wiljan van den 181, 278, 425, 446, 449
AKO Literatuurprijs 17, 71, 131-133, 135-136, 138, 139, 285, 411
allusie *zie* toespeling
Alain-Fournier 226, 229
Alphen, Ernst van 18, 30-34, 113, 115, 295, 335, 404, 425
alter ego 146, 278, 323, 356, 373
Amen 65, 71, 77
Ammerlaan, Robert 75-77
Ammundsen, Roald 349-350
amor fati 203
Anbeek, Ton 143-144, 157-158, 425, 441
ander, de 85-86, 90, 123, 174, 181, 319, 367, 385, 395
Anderson, George Kumler 117, 425
Andeweg, Agnes 70, 267, 334, 425
angst 30, 50, 55, 63, 85, 101, 114, 129, 136, 142, 166, 193, 198-200, 205, 210-211, 213-214, 217, 229, 249, 251-252, 255, 262, 264, 266, 280, 294, 298, 303, 305, 313, 326, 331-333, 355, 363-364, 367, 375-376, 381, 383, 386-388, 393, 396, 416
Anker, Robert 128, 130, 139-143, 330, 425
Ankersmit, Frank 19, 426
Arend, Hester van 45-46
Arend, Lena van (Leny) 45
Arendt, Hannah 171, 173, 174
Arian, Max 83, 426
Aristoteles, aristotelisch 20, 26, 36, 83, 167, 183-184, 189, 192, 199, 203, 206, 210-214, 217, 242, 271, 280, 313, 325, 387, 394, 426, 452
Armando 19
Armstrong, Neil 324
Armstrong, Paul B. 168-169, 426
Asscher, Maarten 135
Atlas.ti 400
atoombom 72, 141, 149, 340, 345, 350, 352, 356, 368
Attridge, Derek 32, 175, 184, 256, 315, 426, 432
Auerbach, Erich 105, 161, 341, 398, 426
Augustinus 156
Auster, Paul 73, 115, 141, 145, 287

- auteursintentie 26, 32, 290, 299, 451
 autonomie van het kunstwerk, autonoommodel, zelfstandigheid van de tekst, tekstgericht 22, 26-28, 36-37, 77, 83, 91, 99, 109, 162, 156, 158-160, 162, 165-166, 173, 176-185, 190-192, 215, 217, 279, 332, 376, 393, 406-407, 426, 437, 448
 avant-garde (historische, modernistische) 70, 82, 127, 130, 150, 157, 235, 243, 394
- B**
- Baal-Sjem (Israël ben Eliezer) 316, 318-321, 326-327, 429
 Bachelard, Gaston 174
 Bachtin, Michail Michailovitsj 90, 99, 160, 223, 309, 314, 399, 426, 435
 Badiou, Alain 34, 174, 192
 Baers, Joris 432
 Baetens, Jan 29, 426
 Bakker, Jan-Hendrik 67, 85, 426
 Bal, Mieke 32
 Balk-Smit Duyzentkunst, Frida 125, 127, 223, 426
 ballingschap 93-94, 140, 146, 254, 331, 350, 353, 367, 435, 436
 Barnard, Marcel 426
 Barthels, Manon 151
 Bataille, Georges 84
 Bax, Sander 19, 26, 27, 43, 77, 81, 151, 157, 177, 245, 278, 334, 395, 396, 407, 426-427, 438, 440
 Bazaine, Jean 186
 Beardsley, Monroe C. 26, 454
 Beauvoir, Simone de 174
 Beckett, Samuel 57, 73, 80, 85, 86, 87, 88, 121, 191, 230, 413, 445
Bederf is de weg van alle vlees 66, 76, 137, 443, 444
 Beek, Menno van der 152, 182, 427
 Beekman, K.D. (Klaus) 136-137, 157, 427
 Befindlichkeit *zie* bevindelijkheid
 Beijert, Jan 136, 427
 Bel, Jacqueline 245, 427
 beleving, Erlebnis 20-22, 26, 28, 33-38, 70, 79, 85-87, 90, 94, 97-107, 111, 115, 118, 165-167, 169, 173, 176-193, 200-205, 209, 211, 215-216, 221-223, 228-247, 251, 253-260, 262, 272, 276, 281, 285, 290, 293, 295, 300, 315, 332, 337, 341, 344, 347-348, 351, 354, 361, 365, 376, 379, 380, 382, 385-386, 389-390, 392, 396, 398, 399, 411-416, 451-452
 belevingsverhouding 192, 337
 Bellow, Saul 157
Benjamin 56, 66, 133
 Benjamin, Andrew 171, 174, 427
 Benjamin, Walter 160, 175, 203, 440, 443, 452
 Bennett, Jill 32
 Berge, H.C. ten 126
 Berger, Peter 246
 Bergh, Tewin van den 152, 250, 286-287, 312, 375, 376, 427
 Bergson, Henri 30, 34, 86-87, 98, 102, 170, 196, 394
 Berkvens, Christiane 68, 85, 97, 427
 Berlant, Lauren 32, 34
 Bersselaar, Victor van den 38, 427
 Bertens, Hans 427, 431
Betaaldag 66, 443
 Beuningen, Helga van 132, 427
 bevindelijkheid, Befindlichkeit 21, 36, 106, 166, 172, 175-176, 192-194, 196-198, 200, 202, 214--216, 256, 297, 299-301, 332, 337, 342, 358, 372, 379-380, 383-385, 387-389, 390-394, 397, 403-406, 414-417
 bewustzijn 81-82, 92, 106-108, 122, 126-127, 134, 167-168, 170, 172, 191, 195, 222, 228, 229, 232, 234, 243, 255, 298-299, 342, 351, 357, 358, 360, 362, 365, 367, 401, 413
 bewustzijnsverhaal 35, 228, 230, 351, 359, 449-450
 Biale, David 318, 427
 Bijbel *zie ook* Genesis, Exodus 47-48, 52, 73, 92, 99, 112, 117, 119, 139, 188, 198, 309, 314, 320, 331, 352-353, 383, 426
 Bildungsroman 126, 281, 365
 Binding, Paul 149, 427
 Blamanprijs, Anna 132, 446
 Blanchot, Maurice 174, 406-407, 430, 432
 Blanken, Henk 48, 51-53, 55-56, 60, 65, 67-68, 80, 85-86, 88, 91-93, 100, 102, 113, 115, 123, 127, 129, 134, 427
 Blink, Pieter van den 79, 96, 428
 Bloem, J.C. 257
 Blom, Peter 57, 428
 Boer, Fijgje de 38, 428
 Boer, Theo de 169, 170, 172, 428
 Boerstra, Padu 74-76, 428
 Bohlmeijer, Ernst 444

- Bohr, Niels 91
 Bolkestein, Frits 155
 Boomsma, Graa 83, 151, 426, 428
 Boon, Louis Paul 80
 Booth, Wayne 24, 26, 232, 365-366, 403, 428
 Bordewijkprijs, F. 18, 151, 449
 Borgdorff, Len 67, 152, 428
 Bork, G.J. van 50, 151, 425, 428
 Borré, Jos 147
 Borre, Roger van den 132, 428
 Bouhuys, Mies 123
 Bourdieu, Pierre 73-74, 76, 428
 Bousset, Hugo 125-127, 134, 147, 222, 224, 428-429, 451
 bouwkarakter (van een kunstwerk) 182-184, 215, 397
 Braal, Wilke de 152, 428
 Brace, Marianne 44, 46, 429
 Brakman, Willem 124, 126, 158
 Brands, Wim 63, 429
 Breda, Herman Leon van 170
 Brederode, Désanne van 146
 Bremmers, Chris 428, 437
 Brems, Elke 147, 330, 331, 359, 374, 375, 429
 Brems, Hugo 74, 151, 160, 429, 440
 Brennan, Teresa 31, 428
 Breukelman, Frans 63
 Bril, Martin 123, 126
 Broch, Hermann 80
 Brockhus, Femke 18, 429
 Broek, Barbara van den 62
 Broich, Ulrich 315, 429
 Brontë-sisters 69, 84, 259
 Brouwers, Jeroen 126
 Brouwers, Marja 123, 132
 Bruegel de Oude, Pieter 139, 352
 Bruno, Giordano 323-324
 Bruns, Gerald L. 429
 Brus, Erik 429
 Buber, Martin 316-323, 326, 429
 Bultinck, Bert 142, 330, 429
 Burke, Edmund 396
 Burnier, Andreas 75, 124, 245, 429
 Buuren, Maarten van 39, 429
 Buurman, Eva den 46, 53, 55, 68-69, 123, 429
 Buwalda, Minne 429
- C**
- Campbell, Joseph 93
 Campert, Remco 85
 Carrette, Jeremy 195, 429
 Carroll, Lewis 276
 Cartens, Daan 124-125, 131, 145, 331, 429-430
 Caruth, Cathy 19, 430
 Caseaux, Clive 173-175
 catharsis 20, 70, 147, 329-331, 394, 412
 Cazeaux, Clive 430
 Celan, Paul 19, 171, 304, 431
 Cézanne, Paul 179
 Chandler, Raymond 87
 chaos 17, 38, 69, 79, 81-82, 95-99, 104, 106, 111, 119, 121, 126-128, 130, 139-141, 143, 147, 150, 156, 222, 233, 289, 331, 352-353, 371, 392, 393, 398, 436, 417
 chassidisme 52-53, 61, 66, 99, 313-323, 344, 415
 Chaucer, Geoffrey 136
 chronologie *zie ook* tijd 17, 38, 149, 234, 238, 294, 346, 380, 389, 397-398, 436
 Citroen, Hans 335
 Claassen, Eefje 26, 315, 430
 Claes, Paul 158, 315, 430
 Clark, Timothy 174-175, 315, 430, 432
 Claus, Hugo 81, 88-89, 125, 444
 cliché 70, 84, 90, 99, 137, 138, 232
 close (critical) reading 20, 22, 25-28, 33, 38, 161, 337, 379, 381, 380, 389-391, 393, 397-402, 405, 408-409, 411, 416, 435
 closure, afsluiting van een verhaal *zie ook* slotpassages 337, 340-343, 361, 365, 368, 370, 374, 399, 400
Cloud of Unknowing, The 104
 Clough, Patricia 29-32, 430
 Cock, Harry 54, 56
 Coetzee, M. 81-82, 92, 106, 184, 426
 Cohen, Mischa 44, 48, 50-51, 53, 55-63, 70, 75-76, 80, 112-113, 430
 Cohn, Dorrit 298, 402
 Coleridge, Samuel Taylor 367, 408
 Collins, Wilkie 84, 96, 259, 261
 communicatiemodel 83, 87
 compassie 84, 86, 91, 130, 306
 continentale filosofie 170, 175, 430
 contingent 406
 Cuddon, J.A. 29, 31, 430
 Culler, Jonathan 31, 430, 433
 cultural studies (criticism, analysis) 20, 25-26, 28-30, 32, 334, 401, 406, 411, 419

D

D'haen, Theo 431
 dagdromen 17, 45, 146, 161, 237, 242-243, 247, 267, 288, 306-307, 309, 344, 354, 363, 372, 374, 385, 387, 389
 Dalle Pezze, Barbara 201-202, 430
 Damasio, Antonio R. 30, 211, 430
 Dante Alighieri 71, 99, 203, 276, 446
 Darwin, Charles 91
 Dasein (er zijn) 19, 34, 166, 170, 172-173, 176, 188, 195-196, 199, 214, 414, 452
 De Decker, Jacques 149, 430
De hele wereld 43-55, 68, 70, 73, 79, 81, 84-92, 96-110, 116, 152-153, 229, 230, 233, 248, 279, 299, 329, 436, 445
De Kotzker 61, 66, 98, 343-344, 346, 443
 De Martelaere, Patricia 126
 De Pourcq, Maarten 431
 De Strycker, Carl 431
 De Wispelaere, Paul 126, 131
 Deblaere, Albert 246
 deconstructivisme 28-29, 31, 174-175
 Deel, Tom van 122, 124-125, 129, 430, 440
 Del Pilar, María 19, 334, 430
 Deleuze, Gilles 30-34, 171, 174, 192-193, 430, 448
 Demeyer, Hans 19-20, 33-34, 301, 395, 404, 412, 430
 Dermoût, Maria 88
 Derrida, Jacques 19, 39, 169, 174-175, 334, 409, 430-432
 Deugd, C. de 28, 39, 431
 Deyssel, Lodewijk van 191, 258-259
 diaspora *zie ook* ballingschap 140, 145, 331
 Dieckmann, Dorothea 149, 431
 Diepstraten, Johan 69-70, 94, 118, 128, 431
 Dijk, André van 140, 144-145, 330-331, 431
 Dijk, Yra van 18-19, 113, 134-135, 152, 314, 334, 391, 395, 431
 Dijl, Frank van 55, 68-69, 82-83, 141-142, 331, 431
 Dilthey, Wilhelm 20, 28, 166, 168, 172-173, 176, 185, 187-190, 193, 202, 215, 406, 409, 451
 Ding an Sich 194
 ding, dingen 52, 96, 110, 167-169, 172, 196-199, 202, 223, 414, 451
 Dionysius de Areopagiet 204

Dis 18, 56, 59, 61-63, 70-71, 75-76, 82, 94, 117, 118, 149, 151-152, 247, 314, 427-428, 436-437, 441, 444, 447, 449
 Dis, Adriaan van 72, 74, 133
 Doctorow, E.L. 88-89
 dood van God *zie* metafysicakritiek
 Dorleijn, Gillis 26, 110, 278-279, 431, 449
 Dostojevski, Fjodor 160
 Doyle, Charles Clay 277, 431
 dramatische ironie 233, 234, 239, 289, 301, 338, 354, 361-366, 368, 375, 394, 399-400, 417
 Dresden, Sem 19, 102, 393, 432
 droom, dromen 91, 98, 101, 104, 108, 111, 146, 224-226, 228, 230, 238, 246, 253, 250, 252, 255-256, 261-262, 265, 267, 269-274, 281, 282, 304, 308, 310-12, 316-321, 324, 342, 349, 354-355, 359, 363, 368, 370, 372-373, 385, 399, 415-416, 428
 Drukker, Sam 51, 66, 76, 427, 445
 Dufrenne, Mikel 174
Duizend-en-een-nacht 316, 320
 Durlacher, G.L. 72
 Durlacher, Jessica 53, 66, 77, 121-122, 127, 130, 138, 222, 224, 432, 443, 447

E

Eaglestone, Robert 175, 432
East Bergholt 55, 66, 132, 443, 445
 Echten, Frits van 59
 Eckhart, Meister 20, 36, 167, 193, 201-209, 213, 216, 430, 432, 435, 451-453
 Eco, Umberto 105, 142, 234, 244, 432
Eden 18, 64, 71, 77, 79, 94, 101, 114, 116, 118, 128, 151, 280, 427, 433, 435, 445, 453
Een behoorlijke kille 59
Een lange weg 43, 45, 48, 50, 52, 116, 444
Een vrouw 66, 444
 Eijkelboom, Jan 132
 Einstein, Albert 72, 91
 Elliott, Jane 32, 432
 emotie 21, 26, 29, 31-32, 34-35, 48, 83, 79-80, 83-87, 106-108, 130, 176, 185, 195, 211, 212, 239-245, 279, 290, 295, 312-313, 357, 367, 393, 413, 433-434, 438, 442, 446, 449, 454
 empirisch lezersonderzoek 28, 30-31, 161, 167, 243, 299, 315, 409, 440
 Endt, Enno 258, 432
 Engelen, Margot 125

- Enquist, Anna 55
 enumeratie, opsomming 89-90, 317, 350, 399
 epifanie 104-107, 191, 221, 245-249, 251-252,
 256, 260, 262, 435, 437
 er zijn *zie* Dasein
 Erasmus 277
 Erlebnis *zie* beleving
 ervarbaarheid (experientiality) 107-108,
 223-224, 230, 232, 290, 295, 298-299,
 351, 376, 400-401
 ervaring 85-87, 99, 100, 102, 104, 107, 110,
 141-142, 153, 160, 161, 168, 169, 172, 177,
 178, 184, 186, 202, 214, 299, 377, 385,
 407, 409, 442
 essentialisme 169, 198
 essentie 28, 102, 168, 180, 196, 198, 246
 Ester, Hans 19, 432
 esthetica, esthetiek, esthetisch 19, 28, 30-33,
 35, 96, 162, 169, 174, 181, 183-184, 192,
 200, 217, 248, 291, 390-391, 407
 ethical criticism 400, 403
 ethos 321, 403, 440
 Eugelink, Liesbeth 47, 51-52, 54, 63, 95, 96,
 118, 315, 432
 Excel 244, 400
 existentialisme 76, 121, 132, 178, 189, 213
 existentieel 28, 67, 70, 121-125, 129, 131,
 148-150, 166, 170, 174, 189, 198, 205, 216,
 230, 286, 342
Exodus (Thora) 92-93
 experience, stream of *zie* stream of ex-
 perience
 experiment 17, 19, 36, 67, 71, 73, 79-82, 90,
 97, 100, 105, 106, 108, 111, 114, 119, 121,
 122, 125-126, 130, 132, 134, 141, 144-152,
 155-157, 178, 181, 182, 187, 191, 222, 243,
 246, 260, 382, 398, 413, 437
 expressie 27, 37, 109-110, 162, 177-179, 182,
 191-192, 217, 376, 383, 394
 expressionisme 186
 Eyck, P.N. van 180
 Eyskens, Mark 131
- F**
- fabuleren 91, 110, 113, 115-119, 127, 134, 150
 Faesen, Rob 246, 432
Familiewandeling 44-49, 54, 64, 65, 77, 116,
 445
 fantastisch 19, 93-95, 115, 138, 142, 148,
 150, 157, 353, 387, 395, 398
- Faulkner, William 87, 438
 Februari, M. 73, 124, 126, 429
 Feijter, Anja de 18, 134, 439
 Fellini, Federico 134-135, 137, 447
 fenomenologie (kenmerken) 21, 35-39, 87,
 166-176, 183, 230, 234, 245, 256, 280,
 295, 299, 301, 312-313, 319, 325, 329, 380-
 387, 390-392, 394, 397-398, 400-409
 Fens, Kees 27, 160
 Ferron, Louis 126, 334, 396, 431, 440
 Feynman, Richard 72
 finale convergentie 357, 369
 Fish, Stanley 26-27, 401, 432
 Flaubert, Gustave 243
 Fludernik, Monica 108, 230, 232, 243, 290,
 295, 298-300, 351, 400-402, 432, 448
 focalisatie 34, 35, 38, 107, 230-234, 239-244,
 257, 260, 276, 290-292, 298, 346-348,
 351, 359, 362, 364-366, 385, 398, 400,
 403, 415
 Fortuin, Arjen 151, 433
 Fosse, Jon 182, 427
 Foucault, Michel 174-175, 195, 429-430
 Fowler, Roger 299, 433
 Fowles, John 73, 80
 Frank, Adam 30-31, 449
 Franke, Herman 137, 433
 Freed, Mark M. 26, 433
 Fresco, Nadine 113
 Freud, Sigmund 94, 334, 396
 freudiaans 26, 116, 118, 243, 318
 Freudlezing *zie* *In Ithaca*
 Friedemann, Käte 401-402, 433
 Friedrich, Hugo 199, 276, 433
 Frijda, Gerda 63
 Frijda, Nico 21, 433
 Frisch, Max 73, 80-81
 Frye, Northrop 34
- G**
- Gadamer, Hans-Georg 39, 173-175, 192-
 193, 406, 409, 430, 432, 433, 437
 Gagarin, Youri 324
 Gans, Daan 59
 Gardner, Helen 5, 433
 geborgenheid 198, 214, 217, 223, 242, 271,
 280, 294, 305, 313, 342, 365, 375, 376,
 377, 385, 387, 388, 392
 gedachtenballon 369, 372-374

- geesteswetenschap 173, 185-186, 192, 207, 441
- geïmpliceerde affectieve plot 383, 394
- geïmpliceerde auteur *zie* impliciete auteur 24, 366
- gelatenheid, Gelassenheit *zie ook* laten zijn 165-166, 176, 190, 193, 198, 200-203, 208-210, 216, 245, 257, 275, 279, 281, 313, 319, 325, 383, 386-388, 392, 394, 397, 414, 415, 416, 430, 437, 449, 452-453
- Gelder, Henk van 135, 433
- gelijktijdigheid *zie ook* samenballing 37, 69, 221, 244, 245, 249-256, 262-263, 341, 348-350, 371
- gemoed (beweging, gesteldheid) 21, 106, 118, 127, 166, 194, 201-202, 205-208, 211, 222, 230, 232, 238, 275, 281, 297-298, 337, 380, 392, 402, 452
- Genesis* (Thora) 63, 89, 117, 119, 146-147, 156, 261, 338, 350, 352
- Genette, Gérard 76, 227, 230, 240, 243, 298, 346, 348, 357, 362, 369, 433
- Georges Braque 179, 183, 203, 325, 383, 414, 422, 452
- geraakt zijn 17, 20-21, 29, 36, 106, 166, 194, 214, 299, 305-306, 337, 348, 380, 398
- Gerding, M.A.W. 58, 433
- Gerigk, Horst-Jürgen 36, 337, 404, 433-434
- Gerits, Joris 147, 331, 364, 434
- Geursen-Scheers, Willy 133, 144-145, 222, 224, 262, 294, 434
- gevoel, verlangen naar, gebrek aan 110, 113-114, 300-303, 305, 352
- gevoelswaarde 240, 253, 257
- gewaarwording 23, 30, 65, 111, 182-183, 187-188, 194, 196, 215, 221, 223, 243-246, 252, 258-259, 265, 281, 298, 319, 390, 406
- Gezelle, Guido 277-278
- Ghesquière, Rita 169, 406, 434
- Giotto 203
- Girard, René 342, 396, 434, 436
- Glaser, Barney G. 38, 434
- Goedbloed, Liesbeth 152, 434
- Goedegebuure, Jaap 19, 22, 27-28, 31, 81, 104-105, 110, 117, 122, 124-128, 131, 141, 151, 160, 177, 191, 201, 204, 229, 245-247, 285, 315, 317, 337, 393, 396, 406, 426, 434-435, 436, 441
- Goedkoop, Hans 137, 141-145, 330-331, 367, 435
- Goeij, Bart de 352, 435
- Goethe, Johann Wolfgang von 117
- Gogh, Theo van 136
- Gogh, Vincent van 179
- Gogol, Nikolaj 96
- Gorter, Herman 191, 248, 258
- gothic, gotiek(e), griezilverhaal *zie ook* kasteelroman 69-70, 142-143, 329-331, 334, 366, 387, 425
- Gouden Uil 17, 147-148, 158, 329, 453
- Gregg, Melissa 29, 32, 435
- Grimm, Jacob und Wilhelm 316
- Groenewegen, Hans 245, 435
- Groenteman, Hanneke 158
- grondstemming 166-167, 176, 179, 198-203, 207, 209, 214, 216-217, 383, 396, 405
- Groot, Ger 108, 435
- Grossman, David 18, 115, 121, 141
- groteske 315, 395
- grounded theory 38, 428, 434
- Grunberg, Arnon 18, 135, 147, 149, 171, 334, 395, 431, 435
- Grüttemeier, Ralph 26, 314, 431, 435
- Guattari, Félix 430
- Guillory, John 409, 435
- Gumbrecht, Hans Ulrich 36, 405, 412, 420, 435-436
- Gussinklo, Wessel te 158, 442
- ## H
- Haan, Jacob Israël de 87
- Haasse, Hella 131
- Haddon, Mark 301
- Hakkert, Theo 44, 47-48, 61-62, 64, 69, 70, 73, 88, 110, 116, 329, 436-437
- hallucinaties 49, 94, 121, 127, 130, 222, 238, 255, 262-265, 265, 353
- Halsema, J.D.F. van 191, 247-248, 258, 437
- Hamburger, Käte 402, 437
- Hamelink, Jacques 126
- Handke, Peter 148
- Hanson, Jeffrey 172, 175, 437
- Harchaoui, Sadik 445
- Harriët 50
- Hart, Kees 't 151, 437
- Hartog Jager, Hans den 46, 50, 61, 67, 128, 129, 437
- Hasselt, Hester van 79, 437
- heelheid 22, 43, 79, 98--108, 111, 114, 119, 142-143, 150, 156, 166, 177, 181, 200, 229, 246, 248, 279, 385-386, 413

- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich 170, 186-187, 207-208
- Heidegger, Arnulf 170, 438
- Heidegger, Martin 20-21, 34-37, 165-185, 189-217, 276, 380, 387, 391, 394, 396-397, 404-407, 413-414, 427, 429, 430, 432, 437-439, 448, 449, 451-453
- Heiden, Gert-Jan van der 175, 197, 202, 428, 437
- Heiden, Maria 443
- Heijden, A.F.Th. van der 73, 126
- Heijne, Bas 73, 124, 445
- Hellemans, Frank 128, 138, 437
- Hellinga, W.G. 27, 393
- Hemmerechts, Kristien 126, 131
- Henniphof, Kees 147, 437
- Henry, Michel 172, 175-176, 192, 437
- herbeleving (traumatisch, gelukkig) 103-105, 116, 119, 236, 240, 252, 261-262, 272, 312, 425
- herinnering (warm, zalig) 101, 103, 105, 107, 114, 229, 237, 241, 250, 271, 307, 324, 385, 416
- Herman, Luc 366
- Hermans, Tilly 61, 73-76, 428, 437
- Hermans, Willem Frederik 81-82, 88, 126, 137
- hermeneutiek 28, 39, 162, 168, 171-174, 185, 189, 193, 198, 215, 256, 391, 405-409, 433, 450
- Hertmans, Stefan 126
- Het derde testament* 72-73, 95, 317, 443
- Het grote verlangen* 17, 22, 25, 53, 66-71, 74, 76, 92-93, 100, 113, 118, 127-1339, 146, 148, 156, 250, 285-327, 329, 337, 340, 352, 359, 375, 379, 381-389, 392, 425, 427-429, 434-435, 437-438, 441-443, 447-448, 451, 453, 454
- heteroglossia 90, 99, 223, 309, 399, 314
- heuristiek 38, 400, 417
- Heusden, Barend van 315, 437
- Heymans, J. 49, 54-55, 57, 60, 64, 67-70, 81, 97, 221, 437-438
- Heynders, Odile 27-28, 141, 177, 393, 435
- Hilbrandie-Meijer, Maxine Roberta 59, 438
- Hilsenrath, Edgar 134
- historisch (historische verwijzing) 18-20, 24, 26, 33, 44, 63, 71, 78, 96, 142, 149, 150, 172-173, 186, 199, 228, 254, 281, 330, 335, 352-353, 371, 384, 388, 390, 394-397
- Høeg, Peter 145
- Hogan, Patrick Colm 34, 290, 403, 438
- Hölderlin, Friedrich 200, 204
- Holland, Norman N. 26-27, 438
- Holocaust *zie* Shoah
- Homolka, Walter 170, 438
- Honings, Rick 26, 438
- Hoogerbrugge, Han 63
- Hoogervorst, Ingrid 48, 50-54, 56, 80, 94-95, 137, 143, 317, 358, 438
- Hoogeweg 52-53, 55, 63, 68, 113, 438
- hooklines 89-90, 399
- Horkheimer, Max 158
- Horsten, Toon 170, 438
- Houtzager, Guus 131, 308, 438
- Hubo 132, 438
- Huizinga, Johan 307
- Hulst, F.J. 59, 438
- humor 52, 148, 100, 148, 201, 224, 240-241, 252, 296, 344, 347, 354, 366
- Humphrey, Robert 243, 438
- Husserl, Edmund 39, 166-174, 178, 414, 431, 438
- Huygens, Christiaan 138

I

- Ibsch, Elrud 18, 28, 126, 134, 147, 150-152, 175, 335, 391, 438-439
- idioom *zie ook* taalregisters 90, 242, 249, 279
- IJsseling, Samuel 196, 439
- impliciete auteur, geïmpliceerde, implicied author 24, 26, 260, 337, 365-366, 395, 435
- impliciete lezer 23, 230, 232
- impressie *zie* indruk
- impressionisme 185-187, 189-191, 203
- In Babylon* 17-18, 22, 25, 46, 60-62, 66, 68-76, 82-83, 94, 98, 113-118, 121, 132-133, 137-152, 156, 158, 222, 250, 254, 314, 324, 329-377, 379-392, 398-399, 425, 428-429, 431, 433, 435-437, 439, 440-441, 443, 446-447, 448-449, 453
- ‘in de wereld zijn’ 199, 246, 405-408
- In Ithaca* (Freudlezing) 43-45, 48, 51, 53, 54, 55, 56, 62-63, 110, 112-114, 444
- inbedding 119, 133, 138, 155, 229, 239, 242, 252, 311, 340, 344, 346, 350-351, 364, 389-390, 399, 415
- indruk, impressie 22, 56, 168, 190-194, 255-258, 280, 285, 294-298, 302, 390, 397-398

Ingarden, Roman 27, 169, 408, 439, 450
 inleven 62, 86-87, 116
 innerlijk, inwardness 21, 29, 34-36, 70, 80,
 83, 86, 91, 106-107, 110, 124-125, 134, 141,
 166, 179, 194-195, 201, 204-209, 213-214,
 246-247, 281, 286-287, 298, 301, 321, 376,
 380, 383, 385, 398, 403, 405, 411, 448
 intellectus affectivus 206
 intentional fallacy 24, 26
 intentionaliteit 31-32, 168
 intertekstualiteit 18-19, 33, 98, 119, 125,
 134, 137, 147, 174, 185, 223-224, 335, 337,
 353, 356, 389, 395, 399, 400, 440
 intuïtie 28, 86-88, 107, 168, 169, 170, 312, 319
 inwardness *zie* innerlijk
 Irigaray, Luce 174
 ironie *zie ook* dramatische ironie 19, 37, 43,
 60, 72, 84, 126-127, 130, 132, 139, 140,
 150, 232, 277, 316, 333, 344, 346, 364,
 405
 Iser, Wolfgang 23, 27, 169, 230, 232-233,
 408, 439

J

Jacoby, Susan 327
 Jahja, Abou 77, 445
 Jannidis, Fotis 26, 315, 439
 Janny 50
 Jaspers, Karl 204
 Jederzeitlichkeit, altijdelijkheid 105, 398
 Jellema, C.O. 204, 432
 Jelsma, Auke 432
 Jessurun d' Oliveira, H.U. 27
 Jezus 47, 117, 123, 146, 204, 268, 332, 356
 Johannes van het Kruis 93, 278
 Jole, Francisco 57, 71, 439
 Jong, Oek de 47, 60, 61, 66, 73-74, 81, 124,
 151, 201, 204, 223, 245, 435, 439, 445
 Jonge Gouden Uil 17, 147-148, 329, 411
 Jongstra, Atte 123, 143, 331, 439
 Joyce, James (ook *Ulysses*) 50, 73, 80, 86-88,
 92, 104, 107, 111, 127, 191, 230, 243, 247-
 249, 296, 367, 413, 438-441, 447
 Jung, Carl Gustav 85, 94, 109, 130, 286, 332,
 396
 Jungmann, Bart 74-75, 439

K

kabbala 52, 99, 321, 323, 358, 427, 429

Kafka, Franz 73, 138, 161
 Kant, Immanuel 169, 190, 194-195, 207,
 396, 408
 Kasbi, François 149, 440
 kasteelroman *zie ook* gothic 144, 330-331
 Kasten, Madeleine 203, 440
 Kawabata, Yasunari 191, 203
 Keats, John 276-277
 Kellendonk, Frans 60, 123-125, 153-154
 Kellendonkleding *zie Naakt en namaak in
 de literatuur*
 Kelly, Michael 172, 175, 437
 Kempen, Yves van 140, 364, 440
 Kemperink, Mary G. 191, 258, 440
 Kerbel, Sorrel 151, 440
 Kermode, Frank 337, 350, 367, 373, 440
 Kierkegaard, Søren 172, 198, 200
 Kindt, Tom 26, 366, 440
 Knapik, Viktor 85, 113, 440
 Knecht, Stacey 66, 132, 448, 454
 Koch, Herman 445
 kompromat 117
 Konst, Jan 334, 395-396, 431, 440
 Koopman, Eva Maria (Emy) 243, 440
 Kopland, Rutger 64, 307, 445
 Korsten, Frans-Willem 32-34, 393, 404, 440
 Korthals Altes, Liesbeth 26, 315, 403, 406,
 431, 437, 440
 Kusters, Onno 337, 367, 440
 Kraan, Reyer 151, 316, 440
 Kristeva, Julia 174, 315, 440
 kritische theorie 174-175
 Kroese, Karen 97, 440
 Krol, Gerrit 73, 80, 88, 104, 126
 Kromer, Frank 52-53, 61, 85, 441
 Kuitert, Lisa 74-75, 425, 441
 Kulik, Hanneke 61-62
 Kuyper, Eric de 124
 Kuypers, Jeroen 145
 kwaad 396, 435

L

Laar, Nora van 68, 151, 332, 364, 371, 441
 LaCapra, Dominick 19, 441
 Lambrou, Marina 299, 441
 Lampo, Hubert 138
 Lannoy, Luc 131-132, 441
 laten zijn *zie ook* gelatenheid 60, 167, 176,
 186, 201-202, 414
 Leavis, F.R. 408

Leech, Geoffrey 299-300, 402, 441
 leegte (in positieve zin) 181, 183, 199, 201,
 202, 205-206, 208, 248, 431, 451
 Leerstelle 27
 leeservaring 24, 27-28, 33, 35, 37-39, 47, 91,
 100, 110, 142, 146, 153-162, 167, 176, 178,
 181-182, 185, 192, 200, 235, 256, 280,
 290-291, 298-299, 325, 329, 331-332, 335-
 338, 376-377, 380-408, 411-416
 Leeuwen, Th. Marius van 146-147, 331, 441
 Leezenberg, Michiel 38, 175, 441
 Leopold, Jan Hendrik 258
 levensfilosofie 20, 35-36, 87, 172-173, 176,
 185, 187, 194, 202-203, 215, 406
 Leverink, Nienke 18-19, 117, 254, 330, 334-
 335, 353, 364, 373, 391-392, 395, 441
 Levi, Primo 335, 353
 Levinas, Emmanuel 85, 87, 123, 170, 174,
 205, 319, 323, 428
 Leys, Ruth 30, 32, 35, 441
 lezersemotie 79, 87, 111, 119, 142, 145, 149,
 150, 156, 222, 299, 413
 lezersverwachting 84, 90, 138, 185, 200,
 232, 260, 299, 337, 357, 389
 lichaam *zie* lijfelijk
 Liefers, Menno 151, 441
Lijdenslust 43, 46, 73, 85, 444
 lijfelijk, lichamelijk 21, 29-36, 70-71, 106,
 166, 173-174, 180, 194, 195, 205, 214, 223,
 358, 380, 398
 Linden, Frénk van der 430
 Linders, Joke 159
 litanieën 160
 literatuuropvatting *zie* poëtica
 little ends in themselves 367, 373
 Lockhorn, Elisabeth 45, 47-49, 51, 55-57,
 62-63, 70, 80, 95-96, 110, 257, 441
 Louter, Marleen 152, 441
Louteringsberg 44, 66, 70, 71, 77, 113, 114,
 151, 152, 429, 430, 434, 445, 453
 Lubberhuizen, Bas 135-136
 Lubberhuizen, Geert 55
 Lubberhuizenprijz, Geertjan 17, 123-124,
 127, 221, 411, 426
 Lucebert 19, 426, 447, 453
 Luis, Janet 50, 54, 60, 81, 85, 88, 93, 129,
 130-132, 138, 278, 285, 441
 Luning, H.M. 59, 438
 Lyotard, Jean-François 174, 409

M

magisch realisme 138, 149, 157
 Mallarmé, Stéphane 179-181, 190-191, 199,
 276, 452
 Mann, Thomas 147
 Männerkitsch 149
 Marcel, Gabriel 173-174
 Marcuse, Herbert 174
 Markt, Hans van der 444
 Marsman, Hendrik 110
 Martinez, Mattias 315, 439, 442
 Marx, Karl 19, 334, 431
 Massumi, Brian 30-32, 34, 411, 442
 McBride, Eimear 82
 McHale, Brian 19-20, 34, 366, 442
 Meiden, Willem van der 47
 Meijer, Daphne 131, 151, 154, 442
 Meijer, Ischa 136
 Meijer, Maaïke 245, 314, 442
 Meijer, Martijn 199, 442
 Meijer, R.P. *zie ook* P.M. Reinders 122, 134,
 442
 Meijzing, Doeschka 129, 142-143, 331, 442
 melancholisch 104, 112, 221, 241, 270, 330,
 333, 347, 392
Mendel, Mendels erfenis 17, 22, 23, 25, 49,
 51, 56, 61, 66-71, 76, 83, 94, 97, 117, 121-
 127, 130-134, 138, 145, 148, 150-152, 191,
 221-284, 294, 304, 314, 329, 337, 340, 347,
 353, 358, 369, 379, 381-398, 427, 429-430,
 432, 434, 436, 443, 447, 450, 453
 Mensch 263, 266, 281
 Merleau-Ponty, Maurice 173-174
 Mertens, Anthony 128, 130, 132, 160-162,
 286-287, 293- 294, 442
 Merwe, Chris van der 19, 432
 messias 62, 146, 237-238, 327, 345, 356, 359,
 368, 440
 metaforisch 122, 128-129, 133, 285-287, 331-
 332, 337, 390, 417
 metafysica 86, 130, 196-197, 208, 431, 437
 metafysicacritiek, einde van de metafysica,
 dood van God 176, 196-197, 207
 Miall, David S. 243, 299, 442
 Michiels, Ivo 126, 157, 259, 260, 442
 midrasj 52, 72, 94, 99, 118, 132
 mimesis *zie ook* realisme 18, 37, 177, 138-
 139, 141, 148-149, 177, 191, 243, 252, 376,
 396-397, 407
 mind style 299, 301, 398, 400, 402

mise-en-abyme 311, 338, 344, 373, 399, 415, 417
 Miskotte, Kornelis Heiko 144, 198
Modelvliegen 66, 132, 151, 436, 444
 modernisme 20, 34, 37, 70, 80-83, 92, 96, 99, 130, 138, 150, 191, 235, 280, 342, 365, 366, 394, 434
 Modiano, Patrick 105, 121, 234, 446
 Moerman, Jacob 56, 58, 61, 83, 85, 91, 123, 446
 Mondriaan, Piet 179
 Monet, Claude 179, 187-190, 215
 montage 68, 81, 144, 232-239, 242, 358
 Montfrans, Manet van 234, 446
 Mooij, J.J.A. 286-287, 307, 446
 Mooney, Timothy 38-39, 168-175, 446
 Moor, Margriet de 128, 133, 148
 Moor, Piet de 122, 145, 446
 Mora, Terézia 82
 Moran, Dermot 38-39, 167-175, 446
Mordechai 18, 65, 71, 77, 116, 151, 280, 389, 436, 445
 Muijres, Jos 446
 Mulder, Etty 19, 432
 Mulder, Reinjan 60, 65, 70, 85, 123, 446
 Mulisch, Harry 19, 66, 77, 81-82, 88, 126, 131, 133, 145, 334, 395, 426-427
 Müller, Hans Harald 366, 440
 Multatuli 81
 Murakami, Haruki 95
 Musil, Robert 67, 83, 156, 230, 246
 Mutsaers, Charlotte 74, 425
 mystiek 19, 23, 52-54, 89, 93, 102-105, 114, 132, 145, 176, 194, 195, 197, 199-206, 210, 216, 221, 223, 245-251, 263, 265, 269, 275-276, 278-279, 312-312, 316-317, 322-323, 331-333, 375, 382, 385, 387, 390, 426, 427, 429, 432, 435, 436, 447, 450, 453

N

Naakt en namaak in de literatuur, Kellend-
 onklezing 22, 23, 73, 81, 83, 91, 97, 121, 152-162, 176, 230, 379, 413, 429, 442, 444, 448, 451, 454
 Naarding, Jan 58-59, 443, 446
Nachtzwemmen 66, 444
 Nancy, Jean-Luc 174, 406-407
 Natter, Bert 54
 Neefjes, Annemiek 148, 446

negatieve theologie 19, 204, 208
 neomarxisme 189, 213
 neoromantiek 229, 234, 261
 Nerval, Gérard de 105
 Nescio 88
 New Criticism 26, 27, 198, 299, 408
 Newstok, Scott L. 409, 435
 Ngai, Sianne 32, 34, 446
 Nicolaas van Cusa 204
 Niemöller, Joost 126
 niets 62-63, 97, 126, 173, 198-199, 203-205, 213-214, 276, 280, 389, 452
 Nietzsche, Friedrich 20, 30, 34-35, 165-166, 168-176, 178, 185-190, 194-209, 215-216, 406, 413, 421, 451, 452
 Nijhoff, Martinus 36, 108, 110, 162, 166, 178-181, 191, 203, 210, 277-279, 414, 422, 425, 431, 446, 449, 452
 Nijkeuter, Henk 58, 446
 Nobile, Umberto 349-350
 Noordervliet, Nelleke 74, 132, 446
 Nooteboom, Cees 126, 133, 158, 229, 257
 Nozick, Robert 299
Nunc Dimittis 268
 Nünning, Vera 366, 403, 406, 440, 446
 Nussbaum, Martha 21, 446

O

objectivering *zie ook* subject en object 22, 36, 87, 100, 165, 172, 174, 175, 177, 179, 183, 188-190, 194, 196, 198, 207, 232, 397, 414
Odysee (Homerus) 92-93, 118
 Oegema, Jan 245, 447
 Oevermans, Herman 186, 447
 Offermans, Cyrille 151, 314, 447
 onaf 95-96, 99, 147, 150, 331
 onbetrouwbare verteller, unreliable narra-
 tion 365-366, 375, 399, 403, 446
 onbewust, *ook* onderbewuste 26, 31, 68, 85-86, 88, 98, 109, 187, 230, 232, 254, 348
 ontheemding, ongeborgenheid 113-115, 119, 207, 213, 294, 305, 387
 ontsloten (via de stemming) 36, 193, 195, 198-199, 209, 214, 382, 385, 391, 404-405, 414
 ontvankelijkheid 22, 36, 52, 88, 106, 109, 112, 142, 165, 176, 178, 180, 183, 190, 192, 197, 201-210, 216, 221, 232, 235, 260, 271, 274, 281, 295, 297, 299, 305-306, 319, 321, 383, 385-386, 388, 392, 399, 408-409, 415-416, 437

- Oomens, L. 47, 53, 59, 136, 447
 Op de Beek, Esther 38, 446, 447
 open vorm 24, 36, 165-166, 176-184, 191,
 203, 215-217, 221-224, 274, 286, 290,
 330-337, 376, 380, 383, 386, 390, 394-397,
 404-405, 407, 414, 416, 452
 Oppenheimer, Robert 72, 141, 345, 356
 opsomming *zie* enumeratie
 oraliteit 72, 80, 88-89, 91
 Oranje, Hans 105, 426
 Orr, Mary 315, 447
 Osstyn, Karel 124-125, 150, 447
 Otten, Willem Jan 124, 131, 136, 447
 Overeem, Vincent 47, 49, 51, 54, 56, 63, 67-
 70, 81, 88, 93-94, 97, 105, 127, 230, 285,
 314, 329, 447
 overgave 63, 84, 114-115, 119, 197, 201-202,
 211, 217, 233, 244, 256, 271-272, 275-276,
 278-281, 303, 308, 312, 319, 331-333, 352,
 356, 358, 375-376, 381-388, 390-392, 394,
 415-416
 Oversteegen, J.J. 27-28, 39, 141, 447
 Ovidius 136-137
- P**
- Palmen, Connie 73, 123-124, 128, 155, 157
 Palmer, Alan 243, 298, 402, 447
 Pam, Max 327
 parodie 98-99, 119, 127, 315, 317
 passief en actief, ondergaan en doen,
 paschein en poiein 188, 210-213, 217,
 271, 273, 312
 pastiche 61, 90, 98, 118, 137, 317, 443
 pathos 167, 171, 185, 210-214, 217, 333, 394,
 396
 Patmore, Coventry 246
 Patricia 65
 Peeren, Esther 19, 334, 430
 Peeters, Carel 18, 121-133, 140-141, 143, 145,
 148, 286, 330, 447
 peripeteia 20, 68, 111, 394, 412
 Perse, St-John 88
 persona 43, 412, 420
 Peters, Arjan 138, 140, 143, 158, 442, 448
 Pfister, Manfred 315, 429
 Phelan, James 403, 448
 Picasso, Pablo 179, 383
 Pico della Mirandola 321, 323
 Pier, John 290, 401, 448
 Piersma, Andrea 443
 Pieryns, Piet 47, 80, 96, 448
 plaats, plek *zie ook* tijd en plaats *zie ook*
 ruimte 32, 45, 62, 64, 69, 103, 110, 113-
 114, 127, 130, 186, 208, 221, 230, 236,
 238, 245, 258, 260, 289, 292, 296, 320,
 322, 330, 338, 371, 382, 416
 Plato 169, 186, 196, 199, 243
 Pleij, Sander 80, 448
 Pleysier, Leo 124, 126
 Ploeg, Rick van der 159, 444
 plotmetaforiek 331-332, 342, 375, 399-400
 plotmetonymie 345, 363, 371, 388, 399-400,
 416
 Poe, Edgar Allan 142, 331
 poëtica, literatuuropvatting 18-28, 35, 38-39,
 43-44, 71, 79-120, 121, 126, 129, 138-139,
 142, 143, 144, 148-162, 166-167, 177-178,
 180-181, 183, 191-192, 229, 246, 248, 278,
 296, 300, 319, 379, 385, 394, 407, 411,
 413, 426, 435, 448, 453
 poëzie, poëtisch, gedicht 22, 26-27, 36, 51-
 56, 60, 65, 67, 97-98, 104, 108, 111, 122,
 148, 150, 165, 173, 179-182, 190-191, 211,
 264, 278-279, 286-289, 296, 306, 393,
 394, 431, 435, 447, 454
 pogroms 117, 238, 315, 330, 335, 344, 363,
 367, 374, 384, 390, 395, 416
 Polet, Sybren 126
 Poll, Wilfred van de 171, 448
 postmodernisme 19, 29, 31, 33, 70, 81, 91,
 115, 121, 125-126, 130-131, 134-135, 137,
 139, 140-141, 144-147, 152, 155-157, 174,
 189, 213, 222-223, 331, 334-335, 364, 366,
 373, 383, 405, 409, 416, 426, 431, 434,
 438, 442, 447, 449, 453
 poststructuralisme 28, 29, 141, 315
 Powers, Robert 31
 pragmatiek (poëtica) 108-109, 162, 177, 178
 presocratici 197, 356, 394
 Price, Huw 371
 Prins van de Dood 237, 255, 262-263, 266,
 281
 Prins, Awee 193, 199, 442, 448
 Prinzipp aller Prinzipien 168
 Proust, Marcel 102, 107, 230, 240, 243, 348
 psycho-narration 298-299, 398, 400, 402
 Putten, David van 34, 448
- Q**
- qualia 299, 398, 400

queeste 22, 71, 93, 95, 113, 142, 278, 331,
382, 383, 390

R

Rathgeb, Eberhard 133, 448

rationaliteit 185-188, 192, 207, 215, 295, 297,
357, 386, 416

reader-response 20, 25, 26, 27, 28, 33, 35,
38, 169, 232, 299, 379, 381, 390, 400, 401,
408, 409, 414, 422

realisme (poëtica) *zie ook* mimesis 23, 33,
60, 80-82, 94-101, 106, 128, 138, 140-143,
146, 148, 153, 155-157, 177-178, 235, 242-
243, 244-246, 253, 315, 351, 413, 426

receptie 20, 22, 23, 25, 39, 121-218, 211, 222,
285, 330, 379, 413

receptiviteit 180-184, 215, 274, 290, 333, 380

Rees, C.J. van 122, 448

Reinders, P.M. (R.P. Meijer *zie ook* al-
daar) 122, 134, 442, 448

Reiné, Roel 137

Reinhardt, Mark 32

Reinigingsadvies 63, 67, 76, 444, 454

Reisel, Wanda 53, 447

rekenend denken 179, 398

religie 52-55, 72, 85, 91-92, 95, 99, 110, 111,
122, 124-125, 132, 144, 146, 158, 168,
186, 188, 198, 200, 207, 208, 228, 247,
265, 268, 317, 285, 314-315, 318, 342, 368,
373, 382, 413, 415, 435

resonantie (plek voor), resonantieruim-
te 33, 100, 108, 166, 179-184, 195, 208,
215, 222, 224, 274-276, 279, 286, 290,
314, 332-333, 336-337, 352, 376, 380,
383, 386, 388, 390, 397, 404-405, 407,
414-416, 449

Reugebrink, Marc 138-140, 448

Reve, Gerard 90

revolutie van de geest 165-167, 176, 178, 179,
185-192, 215

Reynaert, Peter 428

Reynaert, Vanden vos Reynaerde 92, 94

Richards, I.A. 408

Ricoeur, Paul 39, 108, 147, 173, 174, 448

Rilke, Ina 132, 448

ritmiek 38, 67, 89-90, 108, 161, 183, 213,
274, 399

Robert, Marthe161

Robinson, Marilyne 35, 448

roes 121, 130, 222, 224, 231, 234, 263-264,
267, 296, 297, 432

Rogers, Carl 101

Romantiek 19, 20, 27, 37, 59, 99-100, 165-
167, 171, 177, 185-186, 191-192, 195, 200,
318, 342, 406-407, 412, 431

Rooden, Aukje van 24, 27, 37, 174, 177, 191,
393, 405-407, 448

Ros, Bea 159, 448

Ros, Martin 60, 135-136

Rosa, Hartmut 179, 449

Rossum, Maarten van 140

Roth, Philip 73, 88, 157

Rothko, Mark 179

Rousseau, Jean-Jacques 156

rouw 94, 250, 254, 264, 268, 274, 287, 290,
296, 298, 304, 313, 325, 367, 379, 384-
385, 387-389, 390-393, 415- 416

Rozendaal, Ernst Jan 50-51, 56, 61, 65, 80,
84, 91, 96, 123, 127, 139, 143, 151, 364,
449

Ruebsamen, Helga 147, 149, 430

ruimte (als plaats) *zie ook* plaats 104-105,
142, 147, 150, 174, 238-245, 276, 282,
299, 309, 352, 398

ruimte (ervaringsruimte, speelruimte)
zie ook resonantieruimte 21, 37, 87, 54,
81, 91, 95, 99-100, 103-105, 107, 123, 144,
150, 158, 179, 181, 187-188, 196, 202, 205,
208, 250, 254-255, 281, 290, 305, 313,
325, 362, 364, 366, 375, 387, 413, 414

Rutgers van der Loeff, An 159

S

Safranski, Rüdiger 171, 193, 200, 449

Salinger, J.D. 88, 332, 445

Sam 62, 65

samenballing *zie ook* gelijktijdigheid 69,
103, 105, 356, 370-372, 388, 398

Sample God and Cyberspace 73

Sartre, Jean-Paul 85, 174

Sautet, Claude 81

Scheler, Max 169, 172

Schendel, Arthur van 81, 84, 87, 132, 229,
261, 444, 449

Schenk, Menno 47, 53, 447

Schierbeek, Bert 73, 80, 87, 88, 157, 437, 443

Schiferli, Victor 47, 49, 51, 54, 56, 63, 67-70,
81, 88, 93, 94, 97, 105, 127, 230, 285, 314,
329, 447

- schim 50, 94, 101, 117, 119, 146, 221, 226-227, 236, 259, 268, 281, 309, 332-333, 353-359, 362-363, 365-366, 371-376, 385-387, 416
- Schleiermacher, Friedrich 193, 406, 409
- Scholem, Gerschom 318, 427
- Schoonhoven, Gertjan van 64, 67, 123, 449
- Schoor, Rob van de 18, 140, 330-333, 361, 374, 375, 449
- Schopenhauer, Arthur 167, 204, 209, 210, 216
- Schouten, Rob 140-142, 331, 449
- Schram, Dick 18, 134, 435, 438-439, 443
- schrijfproces 103, 106, 181-182, 335, 337, 376, 380, 386, 390, 396-398, 403-405, 408, 416
- Schrijvers, P.H. 108, 449
- schrijversemotie 79, 83, 87, 107-108, 413
- Schröder, Allard 157
- Schutte, Xandra 83, 140, 426
- Schwarze, Bob 151
- Scott, Robert Falcon 349-350
- Sedgwick, Eve Kosofsky 30-32, 34, 411, 419, 449
- Seelen, Marcel 51-53, 142, 331-332, 449
- Seigworth, Gregory 29, 32, 435
- Self, Will 82
- sense of an ending 337
- sensitivisme 191, 221, 248, 258, 260, 386
- Shakespeare 93, 136
- Shoah, Holocaust 17, 18, 115, 134, 139, 140-141, 152, 175, 255, 315, 330, 335, 355, 363, 367, 384, 388, 390-392, 395, 411, 412, 413, 425, 439, 441
- Short, Michael H. 299, 441
- Shouse, Eric 30, 32, 449
- Siebelink, Jan 74, 425
- Sijde, Nico van der 18, 151, 449
- Silesius, Angelus 204
- Singer, Isaac Bashevis 138
- singulariteit (van kunst) 175, 184, 209, 256, 315, 426, 430, 432
- Sjalev, Meir 82
- slapstick 242, 302, 307
- slotpassages *zie ook* closure 275-276, 279, 292, 342, 364, 367, 376
- Smaling, Adri 38
- Smith, Ali 82, 86
- Smith, Rachel Greenwald 31-32, 34, 449
- Smith, Zadie 82
- Sneller, Rico 203, 440
- Socrates 35, 169, 196, 206, 394
- Sontrop, Theo 60
- Sophie 62, 65
- Sötemann, A.L. 27-28, 37, 108, 177, 376, 393, 407, 449
- Sotirova, Violeta 299, 301, 449-450
- spectraal 19, 330, 334-336, 391-392, 395, 430, 431
- Spijkers, Mai 74
- Spinoza, Baruch (Benedictus de) 30, 33-34
- spiritualiteit 32, 96, 102, 105, 107, 125, 129, 130, 142, 165, 167, 201, 205-209, 216, 229, 246-248, 272, 321, 332, 375
- spot 72, 300, 311, 319, 323, 353, 363
- sprookje 54, 60, 61, 66, 69, 72, 80, 93-94, 98, 118-119, 142, 145-149, 188, 227, 228, 237, 238, 264, 278, 286, 309, 314, 338, 342-354, 358, 367, 372, 373-376, 383, 395, 399, 417
- Staiger, Emil 27, 408, 434
- Starink, Laura 335
- Starzyńska, Barbara 335
- Stein, Edith 169
- Steinz, Jet 151, 230, 450
- Steinz, Pieter 59, 61-63, 70, 80, 83, 86, 104, 151, 230, 247, 450
- stem, voice *zie ook* toon 87-90, 106, 108, 142, 348, 431
- stemming, Stimmung 21, 29, 36, 55, 86, 106-107, 142, 149, 165-166, 172, 192-200, 202, 209, 213-217, 221-222, 224, 230, 235, 238, 242, 251, 253, 256, 259, 260, 269, 271, 274, 291-292, 294, 297, 302, 324, 331, 333, 337, 346, 376, 379-405, 412, 414-416, 435-436
- stemmingsonderzoek 389, 396-399, 404-405, 412
- stemmingsontwikkeling 380, 384, 388, 392, 411-412, 416-417
- Stimmung *zie* stemming
- Stockwell, Peter 232, 299-302, 402, 450
- Stoffelsen, Daan 152, 450
- Stralen, Hans van 169, 174, 406, 450
- Straten, Hans van 134-137, 433, 450
- Strauss, Anselm L. 38, 434
- stream of consciousness 146, 221, 243, 340, 358, 398, 415, 438
- stream of experience 221, 239, 243, 258, 398, 400, 415
- structuralisme 28, 31, 76, 174
- Stutterheim, C.F.P. 28, 450

- subject en object 21, 36-37, 100, 165-166, 168-169, 172, 181, 185, 187-192, 195, 212, 216, 235, 256, 280, 295, 382, 406-409
- subliem 19, 396, 426
- subtekst 24, 254, 332, 334, 337, 354-355, 375, 390, 394, 417
- Swanborn, Peter 160
- symbolisme 36-37, 179-180, 186, 190-191
- Ⓙ
- taalregisters *zie ook* idioom 90, 98, 121, 130, 133, 142, 146, 221, 234, 243, 260, 269, 276, 314, 347
- Tagore, Rabindranath 133
- Talmoed 52, 63, 72, 99, 118
- Tao 208
- Tarkovski, Andrej 97-98, 102, 104-108, 246, 248, 321
- Tauler, Johannes 204
- Taylor, Charles 31, 175, 246, 450
- tegenspel 145, 233, 265, 354, 361-362, 365
- tegenwoordige tijd 24, 240-242, 257, 348, 355-356, 363, 369-370
- tekstautonomie, tekstgericht *zie* autonomie van het kunstwerk
- Tepper, Nanne 158
- Teresa van Ávila 5, 93, 450
- terugwaartse veroorzaking 356, 371
- Thomas van Aquino 204, 247-248
- Thomas, Donald Michael 134
- Thomas, Dylan 268
- Thomése, Pieter Frans 126, 156-157, 429, 450
- Thora* *zie ook* *Genesis, Exodus* 53, 93
- tijd en plaats 62, 103-105, 130, 142, 234, 242, 148, 181, 244
- Tijd *zie ook* tijd en plaats, chronologie, gelijktijdigheid 17, 34, 69, 81-82, 84, 97-110, 127, 130, 141, 172, 174, 180, 193, 196, 199, 225-226, 233-235, 239, 244, 247, 250-251, 276, 291, 298, 337-341, 371-372, 347-350, 354, 356, 393
- Tillich, Paul 246
- Timmer, Ernst 158
- Todorov, Tzvetan 94, 353, 450
- toesluiten, afsluiten (via de stemming) 196, 198, 209, 213, 414
- toespeling, zinspeling, allusie 93, 124, 144, 146, 314-315, 353, 380, 399-400, 430
- Tolstoj, Lev (ook *Anna Karenina*) 34, 91, 96, 111, 153
- Tomkins, Silvan 30, 32, 449
- toon *zie ook* stem 24, 38, 51, 67, 79-80, 84, 87-90, 106, 108, 111, 122, 143, 154, 158, 223, 230, 276, 308, 314, 330, 366, 380, 399
- Toonder, Marten 85, 94, 445
- Torgovnick, Marianne 337, 342, 357, 368, 450
- trance 297, 312
- trauma 17-20, 68, 101, 103, 105, 115-116, 134, 141, 149-152, 254-255, 281, 285, 313, 330, 332, 334-335, 379, 391, 392, 395, 397, 431, 454
- Truijens, Aleid 53, 56, 69, 71, 94, 99, 101, 112, 138, 450
- tweede generatie (overlevers van de Shoah) 18, 134, 149, 228, 335, 391, 447
- U
- Ulysses* *zie* Joyce
- Unbestimmtheit 27, 439
- Underhill, Evelyn 246, 450
- unreliable narration *zie* onbetrouwbare verteller
- Updike, John 157
- V
- Vaessens, Thomas 393, 436, 445
- Valéry, Paul 190
- Vallen* 57, 443
- Van Paemel, Monika 126, 148
- Vandevoorde, Hans 26, 451
- Vanheste, Tomas 44, 48, 50-51, 53, 55-63, 70, 75-76, 80, 112-113, 430
- Vattimo, Gianni 174
- Ven, Colet van der 48, 51, 53, 57, 84, 85, 91, 451
- Verbeken, Pascal 55, 81, 85, 89, 92, 96, 110, 451
- Verbij, Antoine 136-137, 314, 451
- Verdaasdonk, Hugo 157-161, 427, 451
- verdraaiing 115-119, 134, 141
- verhaalmotief 22, 32, 37, 51, 93, 113, 114, 118-119, 133, 139, 146-147, 176, 184, 188-189, 192, 200, 216, 223-224, 248, 252, 267, 271-272, 277-278, 285, 293, 303, 306, 309-311, 315, 317, 324-325, 331, 343, 345-346, 353, 356, 367-368, 370, 382, 389-391, 397-400

- Verhelst, Peter 148
- Verhoeven, Cornelis 194, 199, 212
- verhoudingswijze tot de werkelijkheid 36,
165, 108, 109, 177, 179, 181, 182, 185-194,
200, 202, 207-208, 215, 291, 333, 405, 407
- verleden tijd 24, 241, 242, 347, 349, 357, 359
- Verlichting 20, 31, 37, 46, 167, 185-186, 206,
208, 412
- Verlichting, voortgezette 165
- Vermeylen, August 117
- verstand 21, 169, 190, 201, 207, 319, 326
- Versteeg 19, 451
- Verstehen 28, 173, 175, 193, 215, 256, 332-
333, 391, 394, 404-406, 414, 417
- Verstoep, Eva 45-48, 80, 86, 451
- Vertelsels* 57, 428, 443
- vertelstrategie, -techniek 68, 70, 81, 83, 88,
104, 146, 149, 210, 230, 243
- Vervaeck, Bart 125, 128, 158-160, 366, 441,
451
- verveling 166, 193, 198-200, 214, 217, 383,
386, 388-389, 392, 396, 415-416, 448
- vervolgling 141, 320, 335, 390, 393, 395, 432
- verweesdheid 112-115, 119, 130, 225, 241,
286, 290, 292-294, 297, 304
- verwondering 166, 193-194, 198-200, 214,
217, 251-252, 269, 271, 280, 386
- Vestdijk, Simon 55, 137, 201, 204, 337, 451
- Vincent, Gertjan 83, 85, 123, 451
- Visser, Gerard 20-23, 35-37, 165-217, 274,
276, 278-279, 286, 325, 337, 376, 380, 383,
386, 391, 394, 397, 402-407, 411, 413-414,
440, 447, 448, 449, 451-453
- Vissers, Erik 124, 453
- Vitse, Sven 19-20, 33-34, 301, 395, 404, 412,
420, 430
- vivo ergo cogito 195
- Vliegende Hollander 70, 118, 267, 425, 434
- voelbaar 33, 95, 107, 173, 186, 195, 198, 234,
248, 251, 274, 280, 290, 293, 305, 336,
362, 369, 372, 376, 380, 392-393, 395, 416
- Vogelaar, Jacq Firmin 126, 448
- voice *zie* stem
- Vonnegut, Kurt 304
- vreugde 30, 102, 105, 111, 205, 211-213, 217,
242, 271, 280, 306, 311, 322, 325, 385, 446
- Vries, Bert de 51, 56
- Vries, Gerard de 38, 175, 441
- Vries, Joost de 71, 151, 453
- Vries-Kopmels, Anthe 146, 453
- vrije directe rede 348-349
- vrije indirecte rede, free indirect discour-
se 38, 230, 232, 243, 298, 398, 401
- vrijheid, bevrijdend 18, 31, 53, 81-82, 90-91,
93, 95, 115, 127, 134, 150, 156, 171, 175,
183, 186, 188-189, 195, 198, 201, 210, 317,
244, 288, 302, 317, 320, 366, 376, 382,
385, 386-388, 394, 397, 414
- Vroegindewij, Rien 56, 68, 453
- Vullings, Jeroen 131-132, 142, 148, 331, 453
- W**
- wabi sabi 96
- wachten 22, 88, 165, 190, 201-202, 210, 216,
285, 301, 306, 313, 325, 381, 383, 386, 387
- Wagner, Erica 149, 453
- Wallace, David Foster 82
- Wallmann, Hermann 133, 453
- Walsh, Clare 301, 453
- wandelende jood 70, 117-119, 122, 138, 140,
331, 435, 449
- Warren, Austin 408
- Warren, Hans 128, 138-140, 143, 408, 453
- Watering, August K. van de 245, 453
- Waugh, Evelyn 268
- Weelden, Dirk van 124, 126, 148
- wegvoeringsmotieven 388, 416
- Weissenböck, Maria Elisabeth 223-224,
245, 249-250, 453
- Welten, Ruud 168, 453
- Wester, Rudi 132, 454
- Wetering, Leo van de 63, 73
- Weyel, Helene 121
- Whitehead, Anne 19, 454
- Whiteley, Sarah 299, 450
- whodunit 144, 342, 367-368, 373-374, 416,
423
- Wieg, Rogi 47, 53, 447
- Wierenga, Lambert 76, 454
- Wieringa, Tommy 77, 428
- Wildschut, Mark 193, 433, 437, 449
- Willemsen, Mariëtte 21, 454
- Williams, Raymond 33
- Wimsatt Jr., William K. 26, 454
- Winter, Leon de 77, 126, 149, 451
- Winterson, Jeanette 73, 80
- Wittgenstein, Ludwig 101, 129, 303, 323
- Wollerich, Henk 64
- Woodall, James 133, 454
- Wolf, Virginia 105, 191, 230, 233, 243, 301,
438, 449

Y

Yourcenar, Marguerite 356

Z

Zeeman, Michael 128-133, 138, 140, 286,
454

zelfstandigheid van de tekst *zie* autonomie

zelfverlies 86, 107, 177

Zeno van Elea 356

ziel 45-46, 63, 84, 91, 103, 202, 204-217, 229,
248, 278, 326, 445, 452

zijn, zijnsvraag 170, 172, 173, 196, 197, 200,
204, 207, 214, 229, 452

zijnsvergetelheid 172, 197, 199

zinsritme *zie* ritmiek

zinspeling *zie* toespeling

zintuiglijk 21, 29, 32, 38, 102, 103, 105,
107, 142, 168, 188, 194, 215, 223-224,
243-244, 256, 257, 259, 348, 382, 386,
387, 398

zoeklichttheorie 39

Zoete, Frans Willem de 50-51, 81-82, 93, 96,
143, 454

zondebok 364, 396-397

Zwagerman, Joost 126, 128, 157, 159, 454

Zweig, Stefan 73

Dankwoord

Het is al even geleden dat Jaap Goedegebuure tot vreugde van uitgeverij en redactie de rubriek 'literatuur' van het handboek *De bijbel cultureel: de bijbel in de kunsten van de twintigste eeuw* (2009) voor zijn rekening nam. In die productieve omgeving ontstond het gesprek over een eventueel onderzoek naar onder andere de roman *In Babylon* van Marcel Möring. Het theoretisch kader zou het 'ethical criticism' zijn en Sander Bax werd copromotor. Het was 2008, en Jaap attendeerde mij op het 'affective criticism' – een spoor dat ik pas later ben gaan volgen.

Jaap dank ik voor zijn onverstoortbaar vertrouwen, zijn kritische lezing waarin hij altijd de verbinding met de traditie legde, zijn rake opmerkingen in de kantlijn en, voor mij persoonlijk het meest bepalend, dat hij mij introduceerde in de mystiek. Sander ben ik dankbaar voor zijn alerte begeleiding, de aangename losheid daarvan, zijn interesse, de terugkerende vraag: 'Hoe ga je dit aanpakken?' en zijn vertrouwen in de kwaliteit van die aanpak.

Gedurende het proces deed ik belangrijke inspiratie op in gesprekken met Esther Op de Beek over postmodernisme, met Suzanne Fagel over stilistiek en met Liesbeth Korthals Altes over 'ethos' en de hermeneutische benadering. Gerard Visser dank ik voor het gesprek over het fenomenologische deel; ik voel mij vereerd dat hij zich als opponent wil uitspreken over mijn voorstel voor de toepassing ervan in de literatuurwetenschap.

Marcel Möring bedank ik voor het geduld. En voor zijn werk. Het heeft mij nooit verveeld. Ook de Jong bedacht de titel. Toen hij de uitdrukking 'affectieve plot' opving, reageerde hij meteen: 'Wat een goede titel is dat.'

Willem Jan Otten las enkele hoofdstukken mee en deed dat grondig. Het leverde levendige, terzake gesprekken op. Len Borgdorff, Tewin van den Bergh en Franca Treur gaven eveneens een reactie op een hoofdstuk, en Franca stelde de gewetensvraag: 'Hoe doe je dat eigenlijk, een affectieve plot vaststellen?' Ook Emy Koopman en Machteld Siegmann bedank ik voor de uitwisseling.

De vrienden van de 'Utrechtkring' ploegden najaar 2025 het toen net ingeleverde manuscript door en van hen dank ik Herman Ligtenberg voor zijn montere typering 'zeer zeer taai', en het viertal Ella Lobregt-van Buuren, Herman Oevermans, Johan Snel en Andries Zoutendijk voor hun vragen. Belangrijk zijn Johans opmerkingen geweest, vroeger, over het ongrijpbare van kunst (klassieke muziek, film). Herman Oevermans is degene die me op het spoor van Visser zette. Dankzij hem was er een plankje Visser in de boekenkast gegroeid, door ons te hooi en te gras gelezen. Toen ik eenmaal doorkreeg hoe structureel het affectieve voorkomt in dit oeuvre, ging alles mee naar boven.

Gert de Wit, Wim van den Dool en Klaas Touwen dank ik voor de gesprekken. Erik Schouten opperde tijdens een borrel een ordening in drie delen, met de fenomenologie als 'scharnier'.

Jolanda Keizer, Heleen Murre-van den Berg, Paula Rose en Joke van Saane bedank ik voor hun belangstelling en vragen, niet het minst die naar de planning. Tijdens wandelingen met Alide Snitselaar en met Heidi Koster door de Sysselt ging het vaak even over het proefschrift, en het was Heidi die zei: 'Dit gaat je lukken.' Anneke de Wolf en Alie de Wit-Hasselaar dank ik voor jaren van vriendschap. En alle anderen.

De redactie van *Liter* was al die tijd een voedingsbodem voor ideeën. Ik ben er trots op dat Steven van der Gaauw het omslag verzorgt.

Stephan Svacina en Eefke van Sas van uitgeverij Gompel&Svacina dank ik voor de fijne samenwerking en de strakke regie, waardoor dit boek op tijd kon verschijnen.

De kerkenraad van de lutherse kerk van Ede zorgde dat ik een tijdlang het scribaat kon neerleggen. Toen kwam er pas echt schot in. Hetzelfde effect hadden de flexibiliteit en grote betrokkenheid van de beide uitgevers Jan de Vlieger en Albert Ronhaar van Skandalon.

Mijn schoonouders hebben intensief gezorgd voor onze kinderen, die vijf en twee waren toen het onderzoek begon. We koesteren ons in hun grote liefde en belangstelling.

In liefde denk ik aan mijn vader en moeder. Van mijn moeder leerde ik lezen en daarover praten, van mijn vader erfde ik een soort nieuwsgierigheid.

Ooit vroeg mijn zus Johanna Louter-van de Haar naar een voorbeeldhoofdstuk ('Jij doet iets heel anders dan de andere broers en zussen, en ik wil lezen hoe dat eruit ziet'). Het was zo leuk dat zij vervolgens *alles* meegelezen heeft. Het was een bijzondere en erg lieve steun in de rug. Ik ben heel blij dat Johanna samen met Franca wil optreden als paranimf.

Wim (Dekker) is de enige naaste die ook alles gelezen heeft, meerdere keren zelfs. Toen we nog studeerden, begon je al wel eens over fenomenologie. Het heeft even geduurd voor dat ging resoneren. Ik ben blij met je uithoudingsvermogen en leef van je lieve zorgen en het doorgaand gesprek.

En dan onze lieve zoons. Fantasy-lezer Ariën kan *De affectieve plot* zonder meer opvatten als een pleidooi voor het fantastische in de literatuur, en Helmer zou er iets aan kunnen hebben zodra hij zijn blik op de continentale filosofie wil verbreden.

Curriculum vitae

Gerritje (Gerda) van de Haar (Ede, 1965) volgde van 1977 tot 1983 voorbereidend wetenschappelijk onderwijs aan de Van Lodensteinscholen-gemeenschap te Amersfoort en studeerde van 1985 tot 1993 Nederlandse taal- en letterkunde aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Haar doctoraalscriptie *'Barbarber' postmodern? Beeldspraak en werkelijkheid bij K. Schippers* werd begeleid door prof. dr. Wiljan van den Akker. In 2000/2001 volgde zij een postdoctorale cursus 'De theorieën van René Girard over *de zondebok* toegepast op moderne Nederlandse literatuur' bij dr. Wilbert Smulders aan dezelfde universiteit. Op 15 juni 2010 werd zij toegelaten tot de Graduate School of Humanities van Universiteit Leiden. Het promotie-onderzoek werd uitgevoerd binnen het Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS) en stond onder supervisie van prof. dr. Sander Bax en prof. dr. Jaap Goedegebuure.

Gerda is werkzaam in de theologische uitgeverij, voorheen bij de uitgeverijen Boekencentrum en Meinema, en sinds 2015 bij Skandalon. Vanaf de oprichting in 1998 tot 2024 was zij in verschillende rollen redacteur van literair tijdschrift *Liter*. Zij publiceerde met onder anderen Marcel Barnard en Jaap Goedegebuure *De bijbel cultureel: de bijbel in de kunsten van de twintigste eeuw* (2009). Met Klaas Touwen en anderen bezorgde zij *In wind en vuur: alle liederen – toegelicht* (2023) van Willem Barnard/Guillaume van der Graft.

Gerda van de Haar is sinds 1986 gehuwd met Wim H. Dekker en is moeder van Ariën Dekker (2003) en Helmer Dekker (2006).